LIETUVIŲ DIENOS

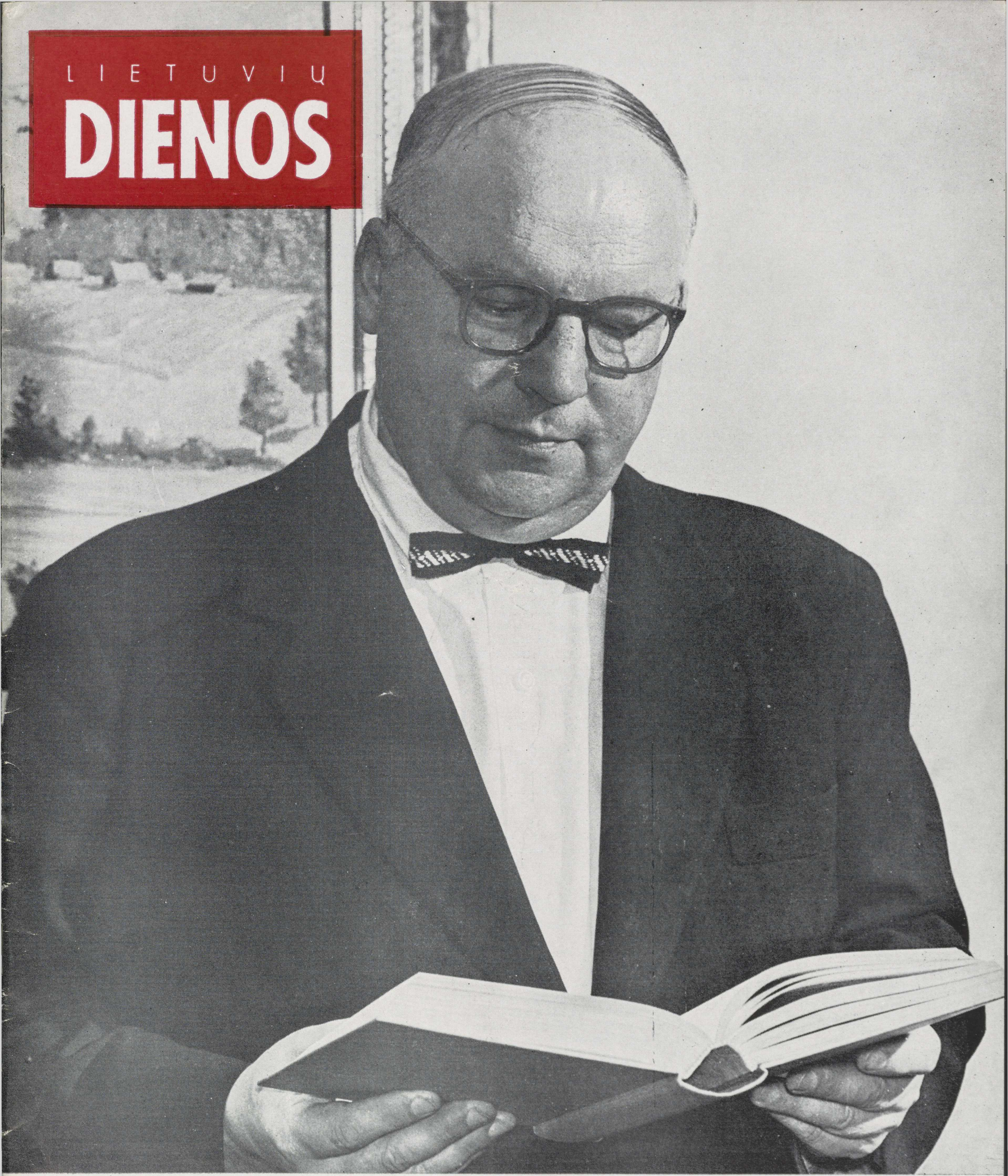

KAZIMIERAS ČIBIRAS, LIETUVIŲ SPAUDOS ATTACHE PIETŲ AMERIKOJE

LITHUANIAN DAYS

JUNE, 1964

1964 METAI, BIRŽELIO MĖN.

Vyriausias Redaktorius / Editor-in-Chief
Bernardas Brazdžionis
Literatūros Redaktorius / Literature Editor
Juozas Tininis
Foto Redaktorius / Photo Editor
Daumantas Čibas
Anglų kalbos Redaktorius / Senior English Editor
Milton Stark
Anglų kalbos Redaktorius / English Editor
Mrs. Dalilė Polikaitis

Leidėjas / Publisher
Anthony F Skirius
Administratorius /Circulation Manager
Juozas Andrius

Redakcijos atstovai atskiruose miestuose ir valstybėse / Contributing Editors:

Juozas Bertulis, Vladas Būtėnas — Chicago, Illinois; Vytautas Alf. Braziulis — Cleveland, Ohio —; Vladas Mingėla — Detroit, Mich.; Balys Raugas — Philadelphia, Pa.; Cezaris Surdokas — Baltimore, Md.; Petras W. Urban — Cleveland, Ohio; Vaclovas Verikaitis — Toronto, Canada; Vytautas Volertas — Riverside, N. J.

Nuolatiniai foto bendradarbiai / Photographers:

JAV: Brockton, Mass. — B. Kerbelienė; Brooklyn-New York, N. Y. — V. Augustinas, V. Maželis; Chicago, Ill. — A. Gulbinskas, B. Lungys, V. Noreika; Cleveland, Ohio — V. Bacevičius; Los Angeles, Calif. — L. Briedis, Pr. Gasparonis, L. Kančauskas; Manchester, N H. — K. Daugėla; New Haven, Conn. — P. Jasiukonis; Omaha, Nebraska — Rev. L. Musteikis; Philadelphia, Pa. — F. Jakaitis, V. Gruzdys; Washington, D.C. —Photo Alda, P. Labanauskas; Waterbury, Conn. — J. Gaidys.
CANADA: Hamilton,.Ont. — A. Juraitis; Montreal, P. Q. -- L. Stankevičius; Toronto, Ontario — J. Dvilaitis.
AUSTRALIA: E. Butkūnas, E. Karpavičius, P. Sakalauskas, Vyt. Vosylius.

Straipsniai, autoriaus pasirašyti pavarde, slapyvardžiu ar inicialais nebūtinai reiškia ir redakcijos nuomonę.

Signed or initialed articles do not necessarily reflect the opinion of the editors or of Lithuanian Days magazine.

Žodinę ir visą kitą medžiagą, spausdintą "Lietuvių Dienų" žurnale, LD leidykla pasilaiko teisę panaudoti kitais atvejais be atskiro susitarimo.

Publishers reserve the right to reprint any or all matter published in Lithuanian Days magazine without seperate agreement with the authors.

Rankraščius ir kitą medžiagą, jei kitaip nesusitarta, redakcija tvarko pagal savo nuožiūrą.
Manuscripts or other matter submitted for publication in Lithuanian Days magazine will be edited at the discretion of the editors, unless otherwise agreed upon.

"LIETUVIŲ DIENOS" YRA SUJUNGTOS SU "KALIFORNIJOS LIETUVIU", LEISTU 1946-49 METAIS.
"LITHUANIAN DAYS" IS COMBINED WITH "CALIFORNIA LITHUANIAN".

Skaitytojų pageidavimu prenumerata atnaujinama automatiškai, nelaukiant atskiro pranešimo. Nutraukdamas prenumeratą, skaitytojas administraciją painformuoja laišku. / If subscription is to be discontinued at expiration, notice to that effect should be sent; otherwise it will renewed automatically. This policy accords with the wishes of our subscribers.

Leidžiama kas mėnuo, išskyrus liepos ir rugpiūčio mėn.
Published monthly, except July and August.

Atskiro nr. kaina 65 centai. **Single copy 65¢.**

Prenumerata metams $6.00 bet kuriame pasaulio krašte.
Subscription $6.00 per year in any country of the world.
Garbės prenumerata / Honorary subscription $10.00.

"Second Class Postage Paid At Los Angeles, California".

L I E T U V I Ų
DIENOS
LITHUANIAN DAYS MAGAZINE

4364 Sunset Boulevard • Hollywood 29, California • Telefonas NO 4-2910

BIRŽELIS, 1964 Donelaičio m. **JUNE 1964**
Nr. 6 (145), XV metai **Vol. XV, No. 6 (145)**

TURINYS / CONTENTS

Spaudos ir radijo suvažiavimas pasisako 3
K. Pažėraitė, Kazimieras Čibiras — idejinio karo generolas Pietų Amerikoje. 4
Vl. Mingėla, Spaudos ir radijo darbuotojų konferencija. 5
Lietuvių Fronto Bičiulių žygiai ir darbai, mūsų bendradarbio pokalbis su žymesniais Lietuvių Fronto Bičiulių veikėjais jų konferencijos proga. 6
Aloyzas Baronas, Erdve, novele. 8
Nerima Narutė (K. Bulsienė), Relikvijos, eilerasčiai iš LD leidyklos leidžiamo rinkinio. 9
Vienybes ir darbo keliu. Iš Liet. Krikščionių Demokratų konferencijos. 10
Dr. Z. Brinkis, "Gajos" korporacijos sukaktis. 12
Lietuviškos kamerines muzikos albumas (R. N.) 13
Kristijonas Donelaitis Chicagoje. Iliustruotas aprašymas iš K. D. minėjimo. Vk. 14
Domas Velička, Poeto atejimas, eilerastis, skirtas K. Donelaičio minėjimui. 16
B. Gražulis, V. Alanto dramų rinktine. 17
VEIDAI IR VAIZDAI. Iliustruota kronika. 18
SMULKIOJI KRONIKA 20

ENGLISH SECTION

Some leaders are politically blind by the left eye, remarks by Assemblyman Ch. J. Conrad .. 21
The Church of Resurrection, by P. Bliumas. 22
Lithuanians meet Republican National Chairman 22
Captive Nations Week. A Proclamation by the President of the U. S. of America. 22
Herdsman's Dream, by Vincas Krėvė, translated by A. Baranauskas. 23
Lithuanian History in Stamps, Part LXVIII, by A. Bernotas. 24
Freedom for Baltic Nations at the Party-to-People Forum. 24
LITHUANIANS MAKE NEWS 25

VIRŠELIAI / COVERS

Front Cover - Pirmasis

Kazimieras Čibiras — Lietuvos Pasiuntinybės Urugvajuje spaudos attache.

K. Čibiras gimė Švenčionių apskr. 1911,VI.5. Mokslus ėjo Švenčionyse ir Viniuje. 1930—34 buvo Marijampolės "Šaltinio" redaktorium. Vėliau porą metų gyveno Londone, kur buvo lietuvių kalbos mokytoju. 1936—40 m. buvo Prisikėlimo bažnyčios Kaune (žiūr. šio LD nr. 21 ir 22 psl.) statybos komiteto reikalų vedėju.

1941 m. atvyko į Buenos Aires ir nuo 1942 m. ir prie Lietuvos Pasiuntinybės pradėjo dirbti spaudos-informacijos bei propagandos darbą. Nuo 1948 m. — spaudos attache Lietuvos Pasiuntinybėje Urugvajuje, Montevideo mieste.

K. Čibiras daug rašė Pietų Amerikos spaudoje, pasirašydamas slapyvardžiu Casimiro Verax, garsindamas Lietuvos laisvės bylą, keldamas lietuvių kultūrinius laimėjimus. Šalia daugelio brošiūrų, paminėtinas jo didžiausias veikalas apie Lietuvą ispaniškai — "Lituania entre fuego cruzado" (circa 500 psl., 1944)

Lietuvių spauda neseniai minėjo K. Čibiro 15 metų spaudos attache darbo sukaktį. Viename minėjime jis pavadintas "idėjinio karo generolu" Pietų Amerikoje. Foto D. Čibas

Mr. Kazimieras Čibiras — press attache to the Lithuanian Legation in Uruguay, South America.

K. Čibiras was born in the Švenčionys district, Lithuania, on June 5th, 1911. He was educated in Švenčionys and later Vilnius. 1930-34 he was editor of "Šaltinis" (The Spring) in Marijampolė. Later he lived for several years in London, where he taught the Lithuanian language.

1936-40 he was manager of the building committee for the Church of Resurrection (see pages 21-22).

In 1941 he came to Buenos Aires and in 1942 he became press attache to the Lithuanian Legation. He was also director of the information service. Since 1948 he has held the same post with the Lithuanian Legation in Montevideo, Uruguay.

K. Čibiras has written many articles in the South American press, under his pen name Casimiro Verax, keeping alive the fight for Lithuania's freedom, writing about Lithuanian cultural affairs. Among many smaller publications, his book in Spanish, "Lituania entre fuego cruzado" (about 500 pages, 1944), should be mentioned.

The Lithuanian press recently commemorated his 15th anniversary as press attache. He was called "the general in the war of ideas" in South America.

Back Cover - Paskutinis

Liudas Vilimas — Partizano mirtis, paveikslas, sukilimų parodoje laimėjęs III-čią premiją ($250).

Death of a partisan, by Liudas Vilimas, which was awarded the third prize at the art exhibition, commemorating Lithuania's uprisings against Russian occupation. Art exhibit was held on April 5-12 at Chicago's Čiurlionis gallery. (More — see April and May issues).

New Yorko "Operetės" choras po savo metinio koncerto bal. 18 d. Brooklyno Apreiškimo par. salėje. Choras gražiai darbuojasi jau 40 metų, nenuilsdamai skleisdamas lietuviškos dainos meną saviesiems ir svetimieiems. ..I-je eilėje (iš kairės): M. Vyšniauskaitė, B. Spūdienė, B. Jelinskienė, A. Katinienė, Z. Laurinavičiūtė, vidury prieky V. Strolia, chormeisteris, akt. K. Vasiliauskas, solistė I. Stankūnaitė, Op. choro dir. Mykolas Cibas ir akomp. J. Stankūnas, V. Gintautaitė, E. Dėdinienė, M. Klivičkienė, M. Virbickienė. II eil.: O. Dailydytė, A. Roževičiūtė, M. Žukauskienė, L. Gudelienė, E. Cibienė, B. Labutienė, R. Rajackienė, M. Akelienė, O. Uknevičienė. III-je eilėje: J. Remėza, J. Šileikis, G. Rajeckas, Vl. Vasikauskas, choro pirm., Al. Kantakevičius, P. Pagojus, Z. Zubrys, St. Vaškys, J. Čarniauskas, M. Ilgūnas, J. Jankus, St. Čiapas, P. Petraitis.

Choras atliko šias dainas: Vai daugel, daugel — St. Šimkaus, Verkė mergelė — J. Štarkos, Kukau gegulė — P. Adamavičiaus, Už jūrelių, už marelių — J. Bendoriaus, Gegužinė daina — Petrausko, Ko mes turim aimanuoti — iš B. Smetanos Parduotosios nuotakos, Nuo Birutės Kalno — K. Kavecko. Moterų choras: Šlama šilko vėjas — K. Žižiūno, Kaipgi gražus — J. Švedo, Antelė — E. Balsio. Solistė: Tulpės — V. Banaičio, Žvaigždutė— B. Dvariono, Ak, tie bernužėliai — J. Stankūno ir ištraukų iš operų.

Muz. M. Cibas vargoninkauja Great Neck airių bažnyčioje ir veda U. S. Merchant Marine Academy kadetų chorą ir vargoninkauja.

The "Operetta" choir of New York after its annual concert on April 18th in Brooklyn, N. Y. Conductor — Mykolas Cibas, first row, fifth from right.

Spaudos ir radijo suvažiavimas pasisako

23-siais Lietuvos okupacijos metais, 1964 – Kr. Donelaičio – metų birželio 6-7 dienomis, Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Valdybos iniciatyva įvykęs lietuvių išeivijos spaudos ir radijo suvažiavimas Tabor Farmoje, Sodus, Michigan, išklausęs visos eilės referatų ir juos aptaręs diskusijose, konstatuoja:

Lietuvių išeivija, vesdama sunkią kovą dėl Lietuvos laisvės ir lietuvybės išlaikymo, turi rasti savyje jėgų tai kovai tesėti ir laimėti. Šios kovos sėkmė glūdi organizuotos lietuvių išeivijos budrume ir lietuvių spaudos bei radijo talkoje.

Vertindamas visų lietuviškų kultūrinių, visuomeninių ir politinių organizacijų veiklą, su išskirtinu pabrėžimu suvažiavimas mano, kad Bendruomenė, kuri telkia ir derina visas lietuvių kūrybines jėgas, yra tas organizacinis faktorius, kuris kovoje už lietuvybės išlaikymą buvo, yra ir bus ypatingas veiksnys.

Spaudos ir radijo uždavinys šia temą plėsti, gilinti ir skiepyti lietuvių veiklai prieauglio ugdymo planas ir jo vykdymo būdai, nes laiko bėgyje jaunosios kartos lietuvių išeivijoje turės vis didesnį svorį. Jų planingas verbavimas ir pasiruošimas turi užimti pirmaujančią vietą.

Spaudai ir radijui visada tenka didelė užduotis išeivijai išryškinti jos siekimus, – ją ne tik informuoti, bet ir formuoti jos nuomonę, kad šių dienų laisvės kovų atmosferoje ir kaskart sunkėjančios tarptautinės padėties akivaizdoje, atlikdamas jam tautos skirtus uždavinius, lietuvis nepalūžtų.

Šie uždaviniai dar daugiau išryškėja ir reikalauja iš mūsų visų organizacijų, o ypač Bendruomenės, spaudos ir radijo budėjimo, matant mūsų tautos laisvės priešų – komunizmo pastangas ardyti mūsų laisvės kovos frontą.

Suvažiavimas su dideliu susirūpinimu konstatuoja šias priešo pastangas ir kviečia visus energingai tam pasipriešinti.

Visų lietuviškų jėgų išeivijoj vienybė ir solidarumas yra būtinos sąlygos bendram ir darniam visuomeniniam darbui, todėl suvažiavimas sveikina Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Valdybos pastangas siekiant lietuvių politinių jėgų apjungimo, kartu sveikina ir visas politines grupes, randančias bendrą kalbą ir besiryžtančias bendrai dirbti vardan tos Lietuvos. (Žiūr. suvažiavimo aprašymą 6 psl.)

Kazimieras Čibiras, Lietuvos Pasiuntinybės Urugvajuje spaudos attache. Matyti jo veikalas "Lithuania entre fuego cruzado" ir knygos viršelio piešinys.

(Nuotrauką LD redakcijai paskolino Danutė ir J. Mitkai, Los Angeles, Calif.).

K. Čibiras, press attache of the Lithuanian Legation in Uuruguay, So. America. Visible is his book "Lituania entre fuego cruzado".

Kazimieras Čibiras

Idėjinio karo genero las Pietų Amerikoje

Pernai šiame žemyne lankėsi iš Pietų Amerikos Kazimieras Čibiras. Jis Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Seime, Toronte, atstovavo Pietų Amerikos lietuvius. Grįždamas ilgiau sustojo Los Angeles mieste, dalyvaudamas Bendruomenės surengtoje Lietuvių Dienoje, keletai dienų sustojo New Yorke, kur lankė spaudos žmones ("Darbininke" atspaustas pasikalbėjimas). ir lietuviškas įstaigas.

K. Čibiro lietuviškajam spaudos darbui retai kas gali prilygti mūsų laisvojo pasaulio spaudoje, nekalbant apie Pietų Ameriką, kur jis yra vienintelis. LD žurnalas, naudodamasis šia proga, linki sukaktuvininkui neišsenkamos energijos Lietuvos laisvės kovoje dar ilgus metus; linki, kad Aukščiausiasis duotų sveikatos ir laimės išvysti visų kovotojų vaisius — laisvą ir nepriklausomą Lietuva su jo gimtuoju Vilniumi; linki, kad tokių ryžtingų idealistų ir tokio masto spaudos attache, kaip Urugvajaus Lietuvos Pasiuntinybėj, būtų kiekvienoje lietuviškoje pasiuntinybėje. **Red.**

Spaudą skaitančiam K. Čibiro vardas nenaujiena: atvejų atvejais girdėtas sąryšy su Pietų Amerikos lietuviais ir lietuviškąja propaganda lotyniškuose kraštuose. Neseniai suėjo 15 metų kaip Čibiras pradėjo dirbti Lietuvos Pasiuntinybės Urugvajuje spaudos attache darbą. Tai nėra paprasta spaudos atstovo sukaktis. Normaliais laikais toks spaudos atstovo darbas ribojosi pranešinėjimu užsienių reikalų ministerijai ir lietuviškai spaudai apie to krašto politinį, ekonominį bei kultūrinį gyvenimą ir jo valdžios asmenų bei gyventojų nuotaikas Lietuvos atžvilgiu. Informacija apie Lietuvą — šalutinis dalykas, bet jis K. Čibiro veikloje yra tapęs pagrindiniu, tiesiog spaudos kova — nuolatine, karšta, iš visos širdies. "Tamsta esi vaisingiausias rašytojas šiuo metu. Niekas tiek nėra parašęs pasauliui apie Lietuvą ir jos gyvenimo skriaudas ir pavojus, kiek Tamsta," rašė prel. M. Krupavičius laiške sidabrinio spaudos darbo jubiliejaus proga, dėkodamas jubiliatui kovojančios Lietuvos vardu.

Lietuvos Atstovas Washingtone J. Kajeckas savo sveikinimo laiške 15 metų spaudos attache darbo sukakties proga pernai birželio 27 rašė: "...Tos sukakties proga giliai ir nuoširdžiai Jus sveikinu. Jūs tyliu, kukliu darbštumu, pasireiškiančiu knygomis, gausiomis brošiūromis, straipsniais, darbu radijo srityje ir santykiais su spaudos žmonėmis nuveikėte labai daug. Jūs tuo išgarsinote Lietuvą ir ginate jos bylą ispaniškai kalbančiame pasaulyje. Jūsų spausdintas žodis iškalbingai kalba už Jus, Jūsų nuopelnus Lietuvai bei uolumą ir sąžiningumą darbe."

Taip, suėjo 15 metų, kai Kazimieras Čibiras pradėjo eiti spaudos attache pareigas Lietuvos pasiuntinybėje Uruguajuje, o faktinai apie 20 metų, nes jis jau 1942 pradėjo dirbti prie tos pat Pasiuntinybės informacijos ir propagandos darbą (išskyrus 1947 m., kada redagavo Amerikoje "Darbininką") K. Čibiro spaudos darbo pradžia siekia 1930 metus, kada jis redagavo Marijampolėje "Šaltinį", prieš tai reiškęsis Vilniaus krašto (kur gimė ir augo) spaudoje.

Kazimieras Čibiras pirmas Marijampolėj pradėjo judinti arkivyskupo Jurgio Matulevičiaus-Matulaičio bylą ir suredagavo didelį veikalą — monografija "Arkivyskupas Jurgis Matulevičius" (1933). 1937 m. išleista studijėlė apie rašytoją Mariją Pečkauskaitę, pavadinta "Gyvenimo menininkė".

Pietų Amerikos spaudoje K. Čibiras reiškiasi Casimiro Verax slapyvardžiu. Didžiulis 477 psl. veikalas ispanų kalba yra jo "Lituania entre fuego cruzado" (Lietuva kryžminėje ugnyje, 1944). Joje sutraukta gausybė dokumentuotos medžiagos. (Knygos laida jau išsemta. Autorius galvoja apie naują, papildytą ir pataisytą laidą, bet tam reikia lėšų. Kokie fondai turėtų remti Lietuvos kovos ir propagandos spaudą?).

Kitos Čibiro knygos ispaniškai yra: "Europa o Genghis Khan", 1945; "Detras de la Cortina de Hiero" (Anapus geležinės uždangos, 92 psl., 1946); "El Pais de las Cruces" (Kryžių šalis); "Diez anos re Martirio" (Kančios dešimtmetis, 1950); "El imperio del genocido" (1954); "Lituania, lo que fue, lo que es" (Lietuvos praeitis ir dabartis, 72 psl., 1955); "Lituania y la URSS" (Lietuva ir STRS, 1955). *)

Kad tie jo leidiniai yra svarbi informacija, liudija tai, kad jo patiekiama medžiaga pasinaudoja garsūs Pietų Amerikos politikai, kaip Čilės parlamentaras Sergio Fernandes Larrain, urugvajietis politikas Victo Dotti savo veikale "La Agonia del hombre" ir kiti.

K. Čibiras Pirmajame P. Amerikos Kongrese Argentinoje skaito referatą "P. Amerikos lietuvių įnašas į Lietuvos laisvinimą". Kairėje — Z. Juknevičius, Lietuvai Išlaisvinti Centro Argentinoje pirmininkas.

K. Čibiras in the first So. America's Lithuanian Congress.

Urugvajaus lietuviai ir kiti pabaltiečiai su Lietuvos Pasiuntinybės personalu viename antikomunistiniame susirinkime Montevidejuje, Ateneumo salėje. Kazimieras Čibiras pirmoje eilėje trečias iš kairės.

Lithuanians and other Baltic persons in an anti-communist meeting in Montevideo.
Mr. K. Čibiras, third from left in front row.

Čibiro plunksnos dėka Lietuvos vardas dažnai nuskamba didžiųjų dienraščių vedamuosiuose Argentinoje, Urugvajuje, Čilėje, Venecueloje. Pats K. Čibiras-Verax bendradarbiauja eilėje laikraščių ir žurnalų, kaip: liberalų dienrašt. "El Dia", katalikų dienr. "El Pueblo", savaitr. "El Criterio", Cordobos dienr. "Los Principios", Venecuelos dienr. "La Religion", Argentinos kultūros ir meno žurnale "Histonium" atspausta mažų mažiausia per 100 straipsnių politiniais, bei lietuviškos kultūros klausimais; ne kartą toje spaudoje jis yra rašęs ir apie mūsų rašytojus — Maironį, Aistį, Brazdžionį ir kt.

K. Čibiro straipsniai žinomi ne tik Pietų Amerikoj; tarptautinės žinių agentūros N. C. Wašingtone komentatoriai daro Veraxo straipsnių apžvalgas, jų santraukas paskleisdami po pasaulį. Be to, jis talkina Vlikui, redaguodamas Eltą ispanų kalba, LL Komitetui, L. Enciklopedijai, C. D. U. E. bei nuolatos palaiko kontaktą su svetimtaučiais. Gediminas Galva "Tėviškės žiburiuose" (1956.II.16) skųsdamasis mūsų apgailėtina informacija propagandos srityje, pavadina K. Čibirą "vieninteliu šaltiniu dykumoje", gi dr. H. Lukoševičius "Drauge" (1950. XI.14) pavadino jį "žmogum, kuris laimi galingųjų širdis Lietuvai" Ir iš tikro jis laimi ispaniškojo pasaulio opiniją. Bene 22 valstybės Jungtinėse Tautose priklauso ispaniškam blokui; dirva plati ir svarbi. Vienas politikas Montevideo mieste Čibirui davė idėjinio karo generolo vardą.

Ne vien raštu reiškiasi K. Čibiro idėjinė kova — jis ir kalba kaip iš rašto — sultingu balsu, su širdies šilima ir kovotojo ugnimi. Jis ir gyvu žodžiu skleidžia patriotines, kultūrines ir net religines idėjas visur, kur lankosi ir gyvena. Pastaraisiais metais pravedė visą eilę konferencijų-pasikalbėjimų per tarptautinę radijo stotį Buenos Airese R. Belgrano ir dabar redaguoja programas ispanų kalba apie Lietuvą viename Montevideo radijofone.

K. Čibiras savo veiklai pasirinko kraštus, kur lietuviams labiausiai trūksta kultūrinių pajėgų. Naujoji, po II-jo karo imigracija jų buvo šiek tiek davusi, bet neilgam — po dešimties metų naujieji ateiviai ėmė dairytis į Šiaurės Ameriką, kur turtingesnis ekonominis gyvenimas ir kur lietuviškos šeimos randa sau daugiau kultūrinio peno. Pietų Amerikoje like "senieji" ateiviai. Jų tėvynės ir lietuvių ilgesiu bei materialiniais sunkumais naudojasi komunistiniai agitatoriai, ir nemaža suviliotų išvyko į Lietuvą. K. Čibiro žodžiais, išvykusieji ir ten atsikando ir gailiomis ašaromis rauda, norėdami grįžti. Kas galėdamas grįžta. Sugrįžę bučiuoja žemę, pasiekę Brazilijos uostus... Tokioje tat dirvoje tenka darbuotis mūsų sukaktuvininkui, ginant Lietuvos laisvės idėją ir šviečiant klystančius, suviliotus, ieškančius tiesos tautiečius...

Ir iš kur K. Čibiras semia jėgų ir laiko tokiai plačiai ir gausiai veiklai? Jo sveikatos būklė ir gyvenimo sąlygos nepavydėtinos. Per gyvenimą eidamas vienuoliu ir neturėdamas šeimos įsipareigojimų, jis visas dienas ir visą energiją skiria vienam tikslui — Lietuvai. Jo religinga dvasia nugali visas fizines kliūtis. Jis ištikimai laikosi dar ankstyboje jaunystėje Aušros Vartų Motinai duotos priesaikos: "Didžiai idėjai ištikimai aukosiuos iki mirties".

K. Pažėraitė

---

*) Šioje vietoje norėtųsi paminėti K. Čibiro bendradarbį — jo knygų ispanų kalbon vertėją Z. Juknevičių. Z. J. gimęs ir augęs Argentinoj, niekad nematęs Lietuvos. Yra aukštas ministerijos tarnautojas. 1942 m. K. Čibiro pakviestas, jis mielai talkininkavo ir jautėsi, jog tas darbas jo gyveniman įnešęs naujos lietuviškos prasmės, sustiprinęs jo lietuvišką dvasią.

SPAUDOS IR RADIJO DARBUOTOJŲ KONFERENCIJA

Rašo **Vl. Mingėla**, atstovavęs LD žurnalą

Birželio 6 ir 7 dienomis P. L. B. šauktas spaudos ir radijo darbuotojų suvažiavimas Tabor Farm, Sodus, Mich. buvo labai darbingas ir turiningas. Paskaitos trumpos ir gerai paruoštos. Diskusijose dalyvavo daug suvažiavimo dalyvių. Konferencijos darbai vyko darnioje sugyvenimo nuotaikoje. Tolerancija lydėjo visas diskusijas, nebuvo nė vieno aštresnio ginčo, nors s-mo darbuose dalyvavo skirtingų pasaulėžiūrų bendruomenininkai, radijo valandėlių vadovai bei laikraščių redaktoriai ir spaudos leidėjai. Visi suvažiavimo dalyviai (daugelis su žmonomis), apie 120 asmenų buvo vaišingai priimti ir apnakvydinti.

PL Bendruomenės pirm. J. Bačiūnas, šio suvažiavimo kvietėjas ir šeimininkas, pareiškė, kad panašus suvažiavimas būsiąs sukviestas dar šį rudenį lituanistinio švietimo darbuotojams ir trečias — vien lietuviams žurnalistams (jei sąlygos neleistų, žurnalistų s-mas būtų nukeltas į 1965 m. pavasarį).

Suvažiavime aktyviai dalyvavo "Naujienų" red. dr. P. Grigaitis, ne kartą buvęs bendruomenininkų opozicijoje. Savo kalboje-paskaitoje (moderatorius — V. Rastenis) P. G. pareiškė, kad dabartinė spauda yra kovos spauda už Lietuvos laisvę. Jis pasakė, kad tiems, kuriems neteko išgyventi kruvinų laisvės kovų, sunku suprasti tos kovos ir pasiaukojimo prasmingumą. Jis ragino kovoti už vieningo antikomunistinio fronto atstatymą, pabrėždamas, kad tikroji ir laisvoji lietuvių spauda visada yra buvusi užsienyje (Vokietijoj, Amerikoj, Šveicarijoj), išskyrus tą 22 metų lakotarpį, kada Lietuva buvo laisva.

Jaunimo atstovai — R. Mieželis, V. Germanas ir Alg. Zapareckas skaitė trumpus referatus apie ateities lietuvių gyvybingumą ir planus kovoje dėl tautos laisvės, jeigu toji laisvė ir nepriklausomybė dar nebūtų iškovota. Diagraminėje lentelėje pavaizduotos ateinančios generacijos iki 1994 metų ir kovos silpnėjimas svetimom kultūrom mūsų frontą išretinus. Kaip ten bebūtų, kovą turės būti tęsiama ir ją tęs Amerikoje ir kitur gimę lietuviai. Jis ir jo kolegos Germanas ir Zapareckas pabėrė priekaištų vyresniajai kovūnų kartai. Priekaištai nebuvo pagrįsti. Susirinkusieji jaunųjų drąsą įvertino teigiamai. Kas ateina kovą tęsti, bet ne griauti, nors ir su kritišku nusiteikimu, pozityviam darbe randa ir moderuoja savo kryptį.

Jaunieji referatų skaitytojai prisipažino, jog ateity, reikia pramatyti, teksią naudoti anglų ir lietuvių kalbas. Lietuvių kalbos mokėjimas silpnėja kasmet. Naujos generacijos vis labiau ir giliau įleidžia šaknis į amerikinio gyvenimo dirvą. Jaunieji kito gyvenimo nepažįsta. Jaunieji daugiausia dėmesio kreipią į karjerą. Vis daugiau mūsų kraujo įliejama į amerikinę masę ir gyvenimą. Kas žino, gal 1994 metais turėsime ne tik lietuvių senatorių ar gubernatorių... ir valstybės prezidentas galįs būti lietuvis ar lietuvių kilmės žmogus...

Abiejų dienų diskusijose dalyvavo daugybė asmenų: dr. P. Grigaitis, J. Bačiūnas, V. Rastenis, St. Barzdukas, kun. J. Prunskis, J. Kardelis, A. Kaulėnas, Kun. Trimakas, J. Daugėla, Vl. Mingėla, kun. J. Borevičius, A. Jankauskaitė, dr. V. J. Ramanauskas, J. Kriščiūnas, A. Kučys, Br. Nainys, kun.Br. Liubinas, dr. V. Kavolis. J. Jasaitis, J. Iganatonis, dr. A. Nasvytis, dr. J. Sungaila, K. Kodatienė, St. Semėnienė, D. Koklytė, B. Valterienė ir kt.

Tarp kitko suvažiavime dr. A. Nasvytis pranešė, kad PLB II-jo seimo pageidavimas, kad Vlike būtų visų partijų apsijungta ir kad būtų atstatyta pairusi vienybė kovoje dėl Lietuvos laisvės, — realizuojasi: įvairių politinių partijų bei organizacijų vadovų pasitarimai pagaliau davę gerų vaisių. (Dabar jau skelbiama spaudoje ir oficialus pasitarimų pranešimas. Red.)

Aštuonių asmenų komisija — Kaulėnas, Rastenis, Stempužis, Matusevičiūtė, Prunskis, Mieželis, Zapareckas ir Kardelis — paruošė spaudos ir radijo suvažiavimo darbų, aptarimų, pranešimų, konstatuotų faktų susmavimą (iūr. šio LD nr. 3 psl. Foto nuotr. iš s-mo žiūr. 18 p.)

LIETUVIŲ FRONTO BIČIULIŲ ŽYGIAI IR DARBAI

Pašnekesys su keliais Lietuvių Fronto Bičiulių darbutojais, neseniai įvykusios jų specialios konferencijos proga

Lietuvių Fronto Bičiuliai apjungia visą eilę darbščių, dinamiškų, energingų ir sumanių lietuvių. Tai lietuvių politinis vienetas, kurio skyriai veikia visose didesnėse šio krašto lietuvių kolonijose ir kt. laisvojo pasaulio kraštuose.

JAV-bių ir Kanados Lietuvių Fronto Bičiuliai gegužės mėn. 23 ir 24 dienomis turėjo specialią konferenciją, kurį įvyko Clevelande. Žemiau duodami kelių tos organizacijos darbuotojų pareiškimai LFB veiklos klausimais ir kitais Lietuvos ir lietuvių auktualiais reikalais. **Red.**

— Daktare, Jums šiuo metu tenka vadovauti Lietuvių Fronto Bičiuliams JAV-se. Neseniai turėjote specialią konferenciją Clevelande. Kokie yra organizacijos artimiausi planai, darbai ir žygiai?

Kazys Ambrozaitis, M.D.:

— Daugeliui lietuviškų organizacijų silpnėjant ir nykstant, tenka rūpintis, kad LFB organizacija išliktų gyva ir darbinga. Tam pastangų daug nereikia, nes nariai yra aktyvūs ir pareigingi. Visi aktyvūs nariai yra įpareigoti dirbti kitose organizacijose, pirmiausia ten, kur labiausiai reikia darbininkų. JAV LFB susispietę į sambūrius, kurie yra didesniuose miestuose. Konferencijos šaukiamos retai. Paskutinėj Clevelando konferencijoj suvažiavo atstovai aptarti artimų ir tolimų veiklos planų. Pakartotas ankstyvesnis nutarimas siekti Lietuvos laisvinimo bendros vadovybės; labiau sustiprinti asmeninius ryšius su įtakingais universitetų žmonėmis ir politikais, aiškinant ir primenant Lietuvos padėtį; nutarta remti rezoliucijų pravedimo akciją, kaip labai naudingą Lietuvos reikalui; aptarti kiti metodai Lietuvos laisvinimo kovai ir t.t. Nutarimų padaryta daug; čia negalima visų išvardinti. Veiklos metodai pritaikyti laiko reikalavimams.

Malonu konstatuoti, kad LF bičiulių patrijotizmo dvasia labai gyvai, nariai rodo daug pasiaukojimo, neaikvoja jėgų barniams, bet priešingai skleidžia toleracijos dvasią tarp organizacijų. Nutarta remti tarporganizacines **studijų savaites, gobojamas Lietuvių Bendruomenės.** Entuziastingai pritarta "Į Laisvę" Fondo lietuviškai kultūrai ugdyti darbams, pasiryžta aktyviau tuos darbus remti.

— Dažnai pasigirsta balsų spaudoje ir kitur, kad asmenys, einą į visuomeninę veiklą, o ypač į LB veiklą, turį "palikti už durų" savo politinius įsitikinimus.Jūs, nors ir turėdamas aiškų politinį nusistatymą, pajėgėte išvesti LB šiame krašte į plačiuosius vieškelius ir puikiai susikalbėti su kitų politinių įsitikinimų darbuotojais. Kur glūdi to pasisekimo paslaptis?

Stasys Barzdukas:

— Kiekvienas esam savo vykdomos idėjos įrankis. Taigi reikia tikėti visų pirma idėja. Bendruomenės idėja traukia savo visuotinumu, lietuviškumu, demokratiškumu. Niekas visiems neįtiks, kliūvu kai kam ir aš. Bet niekas negalės pasakyti, kad Bendruomenei dirbu nenuoširdžiai ir nesąžiningai. Čia, manau, ir glūdi Jūsų minimo susikalbėjimo paslaptis, susijusi su mano dvasiniais, moraliniais ir visuomeniniais nusiteikimais. Juos išsinešiau iš tėvų namų, pagilinau mokyklose ir gyvenime. Darė įtakos filosofijos ir pedagogikos prof. St. Šalkauskis, tiesumą ir dorinį kilnumą statęs priešais partinį ekskliuzivizmą ir oportunizmą. Jis diegė mums mintį, kad bet koks laimėjimas yra net nepageidautinas, jei prie jo nėra moraliai priaugta. Jis rodė pavyzdžiu indų Gandhi kovos metodus: neveik iš pasalų, atlik žygius viešumoje ir prisiimk už juos atsakomybę, kokia ji bebūtų. Darė įtakos lietuvių kalbos profesoriai J. Balčikonis ir J. Jablonskis, kieti savo reikalavimais ir organiškai nepakėlę melagių bei veidmainių. Pagaliau turėjau progą iš arti stebėti partinio nepriklausomos Lietuvos gyvenimo nuotaikas bei metodus, ir subrendo nusistatymas jų išvengti kaip nepateisinamų ir aiškiai žalingų. Todėl ir į partiją težiūriu ne kaip į tikslą, bet, Šalkauskio žodžiais, "kaip į neišvengiamą socialinių, politinių ir šiaipjau visuomeninių uždavinių specializaciją, anaiptol nereikalaujančią iš jokio savo nario dvasinio ekskliuzivizmo ir brutalaus antagonizmo santykiuose su kitomis partijomis". Arba paprastais žodžiais kalbant, jei nori susišnekėti, nesėdėk ant dviejų kėdžių: nesakyk vieno ir nadaryk kito.

— Jūs pribūnate ir su savo darbu ir su didele pinigine parama visuose mūsų didžiuosiuose judėjimuose: LB, Lietuvių Fonde, Rezoliucijoms Remti Komitete, lituanistiniame švietime ir kt. Ar nemanote, kad visa ta našta gula ant per mažo skaičiaus asmenų pečių: kaip tų asmenų skaičių padidinti?

Petras Kisielius, M.D.:

— Gaila, kad, palyginti, tiktai nedidelis skaičius patrijotų lietuvių imasi atsakomybės už lietuvišką kultūrinę bei politinę veiklą išeivijoje. Esu tikras, kad geriausių intencijų netrūksta nė vienam iš mūsų. Tačiau, vieni manome esą per daug užsiėmę savojoje profesijoje bei savojoje šeimoje; kiti teisinamės gabumų stoka visuomeniniam darbui; treti esame įsitikinę, kad dar neatėjo metas mums pajudėti; gi, jaunesnioji karta skundžiasi vyresnės kartos konservatyvumu bei baime patikėti atsakingesnį vadovavimo darbą jaunesniesiems. Pastarasis reiškinys yra pastebimas beveik visose organizacijose bei grupėse.

Kai kurių principų įsisąmoninimas galėtų lietuviškąją veiklą padaryti sėkmingesne, būtent:

1. Už savosios tautos likimą yra atsakingas **kiekvienas** lietuvis.
2. Kiekvienam lietuviui yra privalomas tautinės sąmonės budrumas, besireiškiąs pozityviais darbais.
3. Neatidėliojant kvieskime į atsakingą vadovavimo darbą jaunesniųjų kartų atstovus, nors jų naujos idėjos bei darbo metodai būtų gerokai skirtingi nuo tradicinių.

— Jaunieji akademikai, baigę aukštuosius mokslus šiame krašte, tolinasi nuo visos mūsų veiklos, teisindamiesi, kad jų profesinis darbas "suėdąs" visą laiką. Būdamas medicinos daktaras ir augindamas didelę šeimą, surandate laiko visai eilei darbų. Koks būtų Jūsų patarimas tiems "nepaprastai užsiėmusiems" jauniesiems akademikams?

Vytautas Majauskas, M.D.:

— Maža tėra vilties "nutrupėjusius" susigrąžinti... Dar mažiau vilties griaudenimais, barimu ar prievarta įjungti juos lietuviškon veiklon. Pagaliau, generolams ir pėstininkai reikalingi...

Pozityvų akademinį jaunimą mes turime užsiauginti, skiepijant jiems iš pat mažens meilę viskam, kas lietuvišką ir tą patvirtinti savais pavyzdžiais. Klaidinga yra siųsti: reikia vestis!

Tautinio įsisąmoninimo ir apsisprendimo siūlas, prasidedąs šeimoje, vejasi per lituanistinę mokyklą, akademines — ideologines — profesines organizacijas į politines grupes. Tėvai ir organizacijų vadovai privalo pūsti jaunajai kartai tautinę kibirkštį, kad ji, neužgestų, o vėliau virstų kaitria liepsna. Jaunas žmogus, pribrendęs ir pasiruošęs akcijai, visada žavisi vienu ar kitu asmeniu ir jį seka, persiimdamas jo idėjomis. Ir jei šiandien aš esu toks, bet ne kitoks — kaltė tenka Prunskiui, Sušinskui, Stasiukaičiui, Petrėnui, Brazaičiui, Maceinai, Būtėnui, Damušiui, Ylai... Duokime jiems asmenybių, kurios jiems imponuotų, pasidarykim, jei pajėgiam ir turim kvalifikacijų, vadais — jų vyresniaisiais, — kuriais jie sektų; automatiškai įsiliedami lietuviškon jūron. Jei akademinis jaunimas traukiasi nuo lietuviškos veiklos — nėra vien jų kaltė: kalti esame ir mes, vyresnieji ir, iš viso, tremties primestos konvulsijos.

Tektų dar prisiminti, kad tautiniu atžvilgiu mišri šeima, noras greit pralobti ir "prieš posėdžius nusistačiusi žmona" (arba vyras) yra priežastys, kodėl mūsų akademinis jaunimas, trumpam žybtelėjęs, pradingsta. Teisintis, kad profesinis darbas "suėdąs" visą laiką — reiškia mandagiai kaltę prislopinti. Kas nori atsikratyti organizacinių ir finansinių įsipareigojimų politinėje veikloje paprastai sakosi esąs bepartiškas. Gi tas, kas nori lengvai išslysti iš visuomeninės-kultūrinės-profesinės veiklos, skundžiasi, kad jo tiesioginis darbas (duona!) jau iščiulpęs visą kraują...

— LFB konferencijoje kiek plačiau užsiminėt apie "Tapkime Lietuvos Laisvės Knygnešiais" veiklos plėtimą ir ateities darbus. Kokie yra šio sąjūdžio, kuriam Jums tenka vadovauti, ateities veiklos planai?

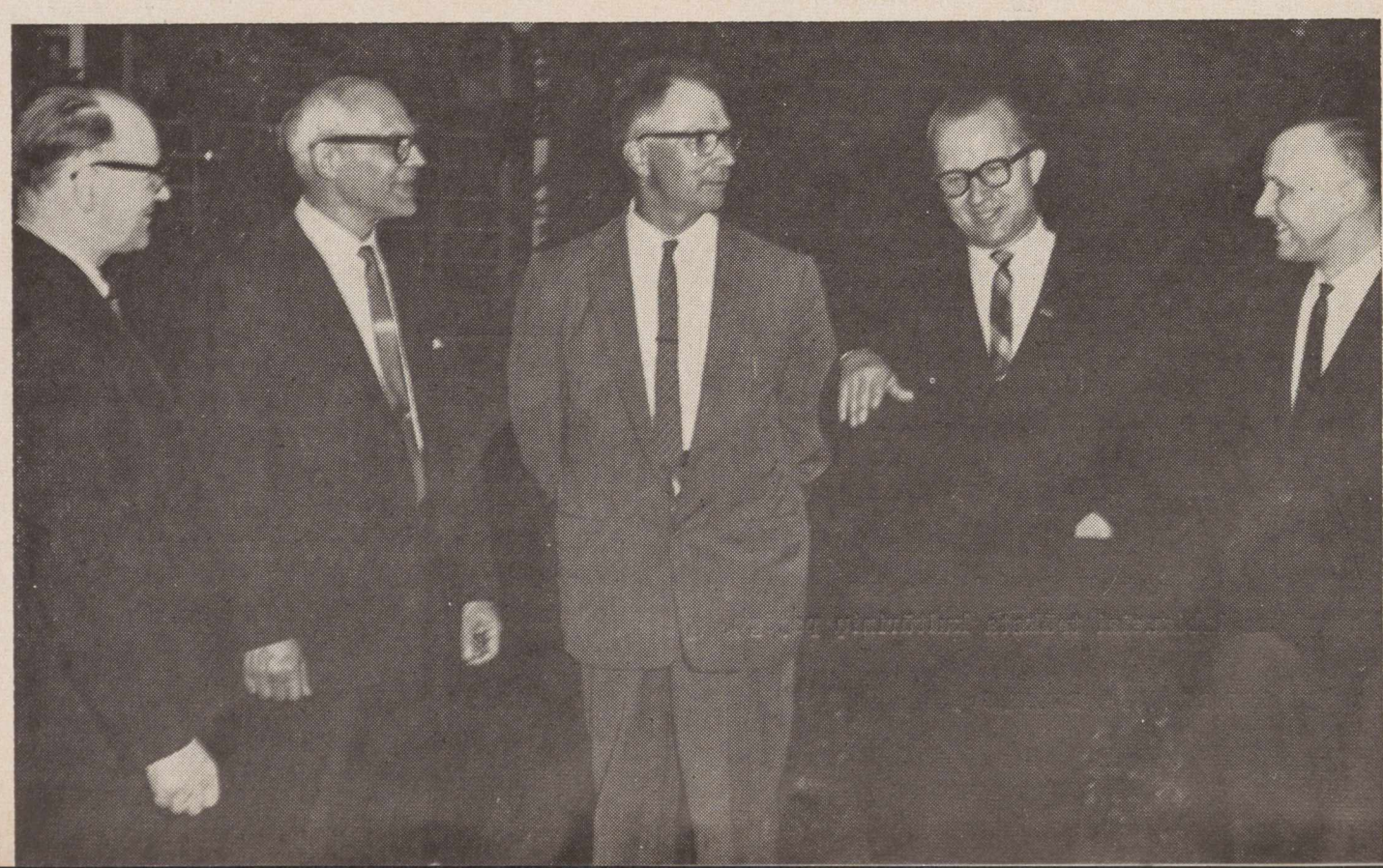

Frontininkų susitikimas. Lietuvių Fronto Bičiulių darbuotojai susitinka konferencijoje, įvykusioje 1964 m. gegužės 23 ir 24 dienomis Clvelande. Nuotraukoje iš kairės: V. Vaitiekūnas, J. Brazaitis, St. Barzdukas, L. Valiukas ir dr. K. Ambrozaitis.

Functionaries of the Friends of the Lithuanian Front meet at a conference held on May 23-24, 1964, Cleveland. Foto V. Pliodzinskas

Lietuvių Fronto Bičiulių konferencijos gegužės 23-24 d. Cleveland, Ohio dalyviai ir svečiai. Foto V. Pliodžinskas

Delegates and guests to a special conference of the Friends of the Lith. Front that was held recently in Cleveland, Ohio.

Levas Prapuolenis:

— Sovietų komunistinės propagandos mašina veikia įžūliai ir klastingai. Sovietinis rusas bando įkalbėti laisvajam pasauliui, kad Lietuva savanoriškai atsižadėjo laisvės ir prisiėmė sovietinės vergijos pančius. Šiai sovietinio imperializmolo ir iškraipymų propagandai Lietuvos pavergėjas rusas meta milijonus, kad nustelbtų pavergtųjų laisvės šauksmą ir paveiktų Vakarų pasaulio viešąją opiniją.

Todėl "Tapkime Lietuvos Laisvės Knygnešiais" sąjūdis gimė tam, kad atremtų sovietinės melo propagandos sriautą **tiesos žodžiu.**

Ir šio žodžio mums nestinga, Turime svetimomis kalbomis vertingų leidinių apie Lietuvą, jos dabartinę padėtį, jos laisvės kovų heroizmą ir sovietinio okupanto žiaurią priespaudą. Norint, kad šie leidiniai pasiektų laisvojo pasaulio vyriausybių vyrus, kultūros ir religijos reprezentantus, ūkio bei politikos veikėjus, universitetinį ir mokyklinį jaunimą, Lietuvos Laisvės Knygnešių sąjūdis turi išplisti po visą laisvąjį pasaulį, nes tik benromis jėgomis įstengsime Lietuvos nepriklausomybės kovai naudingas knygas plačiau paskleisti tarp svetimųjų ir paremti Lietuvos laisvės kovai reikalingų leidinių išleidimą.

Skleisdami tiesos žodį apie Lietuvą, mes ne tik atsversime juo sovietinio ruso melą, bet ir laimėsime Lietuvai ir jos laisvės kovai draugų. Pvz., 1962 m., kai dar veikėme kaip "Ašarų komisija", Vliko pirm. dr. A. Trimako prašymu pasiuntėme į Stockhomą 75 egz. knygos "Palik ašaras Maskvoj". Baltų komitetas tą knygą išdalino įvairių valstybių delegatams, vykstantiems į komunistų suorganizuotą festivalį Helsinkyje, kad jie susipažintų su sovietinio imperializmo tikrove. Rezultatai buvo labai geri. Knygos gavėjai, o jie buvo daugiausiai Afrikos ir Azijos akademinis jaunimas, rodė didelį susidomėjimą ir grįžę namo jos turinį panaudojo savo pranešimuose spaudai ir susirinkimams.

Džiugu, kad per šiuos keleris metus pasirodė naujų leidinių, kaip K. V. Tauro "Guerilla Warfare on the Amber Coast", L. Valiuko "Lithuania — Land of Heroes". Netrukus pasirodys dr. V. Vardžio redaguota knyga. Nors propagandos dar nepradėjom, bet vien tik Chicagoje jau surinkom virš $2.000. Iš surinktų aukų baigiame paruošti kilnojamą genocido — sovietų Lietuvoje įvykdytų žudynių parodą JAV akademiniam jaunimui ir kitiems. Ji susidės iš 12 pagrindinių skydų (standų) 4x7 pėdų ir 16 šalutinių skydų — 3x5 pėdų. Visos nuotraukos bus 16x16 inčių. Skydai jau pagaminti. Su jais nebus gėda pasirodyti ir tarptautinėse parodose. Skydai, jų rėmai ir kojos yra endonizuoto aliuminijaus ir taip sukonstruktuoti, kad du žmonės visą parodą gali greit sustatyti, ar išardę sudėti į specialias dėžes.

Taip pat yra ruošiamas anglų kalba **Sovietų Genocido albumas.** Albumas bus didelio formato ir 100 lapų. Jo apytikris turinys: 1. Taikos sutarties svarbesnės vietos. 2. Lietuvos ir Sov. Sąjungos nepuolimo sutarties svarbesnės vietos.3. Sovietų ultimatumas Lietuvai. 4. Schema kaip sovietai okupavo Lietuvą. 5. Sierovo-Gladkovo instrukcijų pavyzdžiai. 6. Masiniai trėmimai (Nuotraukos). 7. žudynės — Telšiai, Plungė, Biržai, Daunys, Pravieniškiai. 8. Kaliniai, kameros, kankinimo įrankiai, nužudyti kunigai, išniekinti partizanų lavonai. Antroji sovietų okupacija. Partizanų laiškas šv. Tėvui (ištisai) ir kit.

Šis albumas bus veltui siuntinėjamas įtakingiems laisvojo pasaulio pareigūnams, Afrikos ir kitų kraštų akademiniam jaunimui ir pn.

LFB konferencijos sekretoriatas: iš kairės: — J. Vaičiūnas, M. Brazaitytė, ir R. Šliažas. Foto V. Pliodžinskas

Secretaries of a conference of the Friends of the Lith. Front, recently held in Cleveland, Ohio.

— Yra asmenų, kurie stovi už vieną ir vieninteli Lietuvos laisvinimo veiksnį. Yra taip pat asmenų, kurie teigia, kad buvimas kelių veiksnių išeina tik į gerą. Jums paskutinių metų būvyje, stengiantis apjungti visas grupes į vieną veiksnį, teko daug pasidarbuoti. Kokia Jūsų nuomonė tuo klausimu?

Vytautas Vaitiekūnas:

— Vienas ir vienintelis Lietuvos laisvinimo veiksnys neįmanomas. Net ir Lietuvos egzilinė vyriausybė, jei tokią turėtume, vienu ir vieninteliu veiksniu neįstengtų būti, nes negalėtų vykdyti tokių laisvinimo uždavinių, kokius pvz. vykdo Altas ar "Americans for Congressional Action..." Neturėdami egzilinės vyriausybės, neišvengiamai turime prisiimti mažiausiai trejopos prigimties laisvinimo veiksnius: (1) Lietuvos Respublikos laisvajame pasaulyje tebeveikiančias institucijas, atstovaujančias nepriklausomai Lietuvos valstybei; (2) Lietuvių egzilų veiksnį, tai yra Lietuvos Respublikos visuomeninį tęsinį laisvajame pasaulyje, atstovaujantį **Lietuvos tautai** (žiūr. 1922 Lietuvos Konstituciją); ir (3) Svetur įsipilietinusių lietuvių veiksnį, kalbantį už lietuvių tautą, dirbantį jos labui. Nei teisiniu-valstybiniu, nei politiniu-diplomatiniu atžvilgiais šių skirtingos prigimties veiksnių suliejimas yra neįmanomas. Veiksnių vienybė gali aprėpti tik tos pačios prigimties veiksnius. Pastarųjų metų apsijungimo pastangos teapėmė vlikinės prigimties veiksnius. Ši vienybė, jei kur nors nesuklius, yra teigiama vertybė, ypač šiuo metu, kai Lietuvos okupantas ir kai kurios Vakarų pasaulio jėgos stengiasi lietuvių vieningumą dėl pačios Lietuvos bylos esmės dezintegruoti. (edc)

Erdvė

ALOYZAS BARONAS

Novelė

Visada nervindavaus, kai girdėdavau, kad šiame krašte nelaimingiausi esą mokytojai, kurie nebegalį čia pritaikyti savo profesijos ir yra įkinkyti į fabriką. Tiesa, nebuvo lengva beįsimušti į vietos mokyklą, tačiau negalėjau pakęsti, kad mokytojas buvo laikomas vienu naiviausių imigrantų, kuriam nieko kito nebeliko, kaip tik kantriai dirbti patį menkausią darbą ir skaityti laikraščiuose užuojautas. Mane tai erzino. Be abejo, aš negalėjau staiga tapti daktaru ar inžinieriumi, bet mokytojaudamas ne kartą pasidarydavau sau ką nors iš medžio ir dabar jaučiau, kad galėčiau tai panaudoti savo gyvenimui pagerinti. Iš antros pusės, gerai supratau, kad, norint padėti kiek nors ir kultūriniam gyvenimui, reikia materijos. Reikia daugiau uždirbti, kad nedrebėtų pirštai perkant naujausią knygą ar mokant už operos bilietą.

Ilgai svarstęs sugalvojau pirkti senus namus. Suradau vienus, kurie buvo apleisti ir pigūs. Sienos buvo supleišėję, vandens nutekėjimo vamzdžiai surūdiję, laiptai suskilę ir nulaužytom atramom. Taip, tai buvo pigūs namai, ir aš juos savo darbu nutariau pakelti. Aš apkaliau lentomis, sutvarkiau langus ir laiptus, nudažiau ir jaučiau, kad mano pastangos nebuvo veltui. Namo vertė pakilo keletu tūkstančių, juo labiau tuo buvo patenkinti visi kaimynai, ligi tol, kol aš pradėjau naujus planus.

Šalia senų namų buvo tuščias sklypas. Apžėlęs žalia žole, o jo vidury augo senas medis, gražiai išsikerojęs, o jo šakose triukšmavo paukščiai ir šokinėjo voverės. Sklypas buvo mano, gi grožis ir šviesa buvo bendra su kaimynu, kuris nemokėjo už sklypą mokesčių, nelaistė ir nepiovė žolės, negrėbė lapų. Kaimynas buvo penkiasdešimt metų, gimęs ir augęs tame pat name, gyveno su motina, žmona ir sūnumi. Motina visą vasarą sodino gėles laistė ir ravėjo. Ji tame name gyveno jau kapą metų, ir tuščias sklypas jai buvo įprasta, maloni vieta, kaip ir sužaliuojąs medis ar skaidri dangaus giluma. Grožis ir šviesa man buvo nenaudingas turtas, nes aš galvojau, kad reikia statyti namuką. Didelę darbų dalį aš galvojau atlikti pats. Visa tai turėjo duoti man keletą tūkstančių dolerių. Be abejo, labai nustebo mano kaimyno motina, kai vieną pavasario dieną atvyko mašina ir ėmė kirsti medį. Ji stovėjo susiėmusi rankas, jos mėlynos lūpos virpėjo, raukšlėtas veidas buvo pilkas ir bespalvis, bet aš mačiau, kaip ji nervinosi. Grįžęs iš darbo jos sūnus sustojo ir nustebimo. Staiga didelis dangaus plotas tapo tuščias ligi klaikumo. Kaimynas buvo dailininkas, dirbo vietos laikraštėlyje skelbimų skyriuje, ir ne kartą jam tas medis buvo jo peisažo dalis, kai jis piešdavo ką nors iš savo verandos.

— Kam nupiovei medį? — pasakė jis man, neslepiamai priekaištaudamas.

— Namą statysiu, — atkirtau. Mano anglų kalbos žinojimas buvo ribotas, ir dėl to tie žodžiai nuskambėjo šiurkščiau, negu jie buvo ištarti.

— O-o-o, — nusistebėjo jis, ir mačiau, kaip jo veidas apsiniaukė.

Popietė buvo šilta, kvepėjo piuvenom ir mašinos sutrintom medžių šakom, lyg kad vienu metu būtų išsprogę visi gatvės krūmai ir medžiai. Kaimynas patraukė to lipnaus kvapnumo ir įėjo į vidų. Po savaitės jie jau buvo apsipratę su tuo padidėjusiu dangaus potu ir nieko neužsiminė, kol atvažiavo mašinos ir ėmė versti žemę. Urzgėjo žemes vežąs sunkvežimis, byrėjo grumstai, kilo dūmai iš žemes verčiančio buldozerio, buvusi maloni vieta staiga tapo dulkių ir dūmų užterštu plotu. Aš mačiau, kad kaimynai raukėsi nepatenkinti, bet jie puikiai žinojo, kad čia yra mano reikalas ir bet kokie nepasitenkinimai buvo betiksliai. Senoji motina turėjo daugiausia laiko ir kiekvieną link jos kiemo pariedėjusį grumstą mesdavo atgal į duobę. Tai buvo juokinga, lyg kad kas nors bandytų iškasęs mažą griovelį pasukti upės vagą.

Per porą dienų išmūrijo sienas. Jos staiga išaugo prieš mano ir kaimyno langus kaip kažkokia nepakeičiama grėsmė. Jos uždengė šviesą ir saulę, ir, rodos, taip neseniai, kai praverdavai langą, sruveno vidun tyras oras ir buvo girdėti švelnus medžio lapų šiurenimas.

Mano namo antram aukšte gyveno žmonės, ir žmona jau norėjo keltis į antrą aukštą, nes ten dabar buvo šviesiau. Nors mano kaimyno namuose buvo tamsiau, tačiau naujasis namas švietė iš gatvės baltom plytom, ir aš džiaugiausi.

— Va, juk čia keliasdešimt metų nebuvo namo, — pasakė taip kartą kaimynas, bestovint prie naujojo namo, daugiau nusiskųsdamas, negu priekaištaudamas. Jis buvo apsipratęs su padėtimi, tačiau visa tai jį daugiau ar mažiau nervino.

— Žinoma, o dar prieš keliasdešimt metų čia buvo medžiojama, — tariau ne be kandumo.

— Taip, gyvenimas eina, žmonių daugėja, o erdvės mažėja, — pasakė dailininkas ir žiūrėjo į dangų, kur begaliniais plotais lėkė keletas smulkių debesėlių.

Per rudenį ir žiemą aš daugiausia be jokios talkos namuką įrengiau. Viduje kvepėjo dažai ir šviežias medis. Beveik gaila buvo parduoti, tačiau reikėjo, nes tikėjau, kad skurdumas yra kultūros priešas.

Anksti pavasarį pradėjau ieškoti pirkėjo. Po trumpų derybų namuką nupirko senyvas inžinierius. Buvo gegužės pradžia, kai pasirašė dokumentus ir pradėjo kraustytis. Jis vairavo mašiną su priekaba, keturi jo talkininkai nešiojo baldus. Prieš inžinierių aš jaučiausiai nejaukiai. Buvau tik savamokslis stalius, ir kai inžinierius smulkiai viską apžiūrinėjo, nervinausi. Negalėjau atsikratyti kažkokio menkavertiškumo komplekso. Nors namai jau buvo parduoti, tačiau aš vis dar kažko bijojau, man atrodė, kad radęs ką nors įtartina ar netikslaus inžinierius atsisakys. Kai jis kraustėsi, aš stovėjau gatvėje ir bijojau, kad nenubraukytų naujų durų ir gražiai dažytų sienų, lyg visa tai dar būtų mano.

Buvo šeštadienis, kaimynas dailininkas sėdėjo namie, ir mačiau, kaip jis žiūrėjo pro verandos langą. Jo žmona niekada per daug nesirūpino tuščio sklypo šviesos praradimu, buvo kažkur su sūnumi išvažiavusi. Motina stovėjo kieme, prie savo sprogstančių krūmų ir nepatenkinta stebėjo. Tie žmonės buvo jai nereikalingi ir nelaukti, lyg jie kraustytųsi į jos butą. Vyrai iškėlė iš platformos krosnį ir sustojo atsikvėpti. Mes su inžinieriumi stovėjome toliau ir kalbėjomės apie žolės sėjimą. Prie vartelių išėjęs stebėjo kraustymąsi kaimynas ir pagaliau prisidėjo prie stovėjusių vyrų.

— Puiki diena, — pasakė dailininkas.

— Gražu, — pritarė vienas.

— Tai turėsim naują kaimyną. Kuris iš jūsų čia gyvens? — paklausė dailininkas.

Vyrai, matyti, nesuprato klausimo ir, nieko nepasakę, pakėlė krosnį. Inžinierius nusekė paskui., ir aš priėjau prie dailininko.

— Tai pardavei? — pasakė jis niūriai. — Bet aš nesuprantu, žmonės neseniai atvažiavę, nesupranta net kalbos ir tuoj tokius naujus namus perka. Gyvenu čia visą gyvenimą, nieko neturiu ir gyvenu sename motinos name.

— Žmonės uždirba ir taupo, — pasakiau.

— Vistiek nesuprantu, —tarė dailininkas ir lėtai nužingsniavo į vidų.

— Nemoka gyvent, o paskui pavydi, — ištarė mūsų pasikalbėjimo pabaigą išgirdęs inžinierius.

— Jiems nereikia mokėti gyventi, jie čia gimę, jiems nereikalingas užsitikrinimas. Jie neturi visko praradimo baimės jausmo, — pasakiau.

— Tačiau jie nepatenkinti, kai kiti užsitikrina, — tarė inžinierius.

— Visokių yra, — tariau ir parėjau namo. Buvo jau vėloka popietė, ir greitai turėjo pradėti temti. Žmona buvo išvykusi, ir aš jos laukdamas atsisėdau pavargęs sofoje ir, rodos, prisnūdau, kai mane prikėlė sirenos skauksmas. Pribėgau prie lango. Gatvėje stovėjo būrys žmonių ir žiūrėjo lyg į mano naujus namus. Čia pat šmėkščiojo raudonais švystelėjimais policijos mašina, netoli stovėjo dvi ugniagesių mašinos. Vienoj jų sėdėjo uniformuotas vyras ir abejingai kramtė gumą. Keista baimė griebė mane, pradžioje maniau, kad užsidegė mano tik parduoti namai, bet paskui supratau, kad atsitiko kažkas kita, ir išėjau į lauką. Aš nebijojau gaisro, bet jaučiausi lyg kaltas už šį triukšmą, kuris galėjo išgąsdinti dar šiame kvartale neapsipratusį inžinierių.

—Kas čia pasidarė? — paklausiau pirmą sutiktą.

— Kažkas serga, — patraukė pačiais vienas žioplių. Niekas nieko tikro nežinojo. Tie, kurie galėjo žinoti, buvo dailininko name, kuriame atrodė tylu. Tada priėjau prie ugniagesių mašinos ir paklausiau:

— Kas čia atsitiko?

— Širdies smūgis, — pasakė jis, išspiaudamas gumą.

Aš paėjau vėl savo namų link ir sutikau inžinierių. Mums besikalbant atvažiavo daktaras, paskui kunigas, ir dabar jau visi žinojo, kad dalininką ištiko širdies smūgis. Paskui jį išvežė, ir staiga vėl tapo neįtikėtinai tylu. Temo. Mes su inžinieriumi suėjome į jo namus.

— Pavydas žmogų pritrenkė. Pagalvojo, kokie kvailiai, nė susikalbėti žmoniškai nemoka, o namus perka. Nervai neišlaikė.

Aš prisiminiau visa, kas buvo įvykę. Po medžio nukirtimo tuščią dangų, dulkes ir dūmus kasant pamatus ir staigų patamsėjimą mūrijant sienas. Ir po minutės, visa tai pergalvojęs, pasakiau:

— Ne, ne pavydas, bet erdvė, jam sumažėjo erdvės.

— O jei mirs, tai erdvė jam bus begalinė, — murmtelėjo inžinierius.

* * *

Čia spausdinama Aloyzo Barono novelė yra paimta iš jo tik ką Nidos knygų klubo išleisto rinkinio "Saulės grįžimas".

Spaudoje pasirodžiusios pirmosios kritikos pripažįsta, kad su šiuo rinkiniu rašytojas yra padaręs naują žingsnį į priekį, laimėdamas novelės formai reikalingą kondensuotumą ir užsiangažuodamas kaip vienas stipriųjų mūsų to žanro meistrų.

Jeigu anksčiau A. Barono trumpi apsakymai pasižymėjo poetiniu stiliumi, rinktiniais posakiais, retomis sentencijomis ir veikėjų iškalbingumu, tai šiame rinkinyje autorius yra atsisakęs daugelio puošmenų, eina tiesiai prie žmogaus, fakto ar įvykio, vengdamas ekskursų, nesileisdamas į detales, pasakodamas glaustai, taupydamas žodį, ryškindamas vaizdą ir momento svarbą.

Aš su tuo nesutikau, tačiau inžinierius nebesiginčijo.

Po kelių dienų kaimynas sugrįžo iš ligoninės, ir jo aplankyti nuėjo inžinierius. Jie kalbėjosi bendrom mandagumo temom, paskui inžinierius tarė:

— Va, jūsų namo pamatai geri, jūs galite pristatyti balkoną ir, įleidę nuomininką, turėsite pajamų.

— Tikrai — nudžiugo dailininkas, — aš pats galėsiu ir planus paruošti.

Dailininkas sustiprėjo, vėl vaikščiojo apie namus ir verandoje darė eskizus, ir kada jį sutikdavau, jis nuolat kalbėjo, kad pristatysiąs balkoną, kuriame galėsiąs tapyti, jeigu nenorėtų išnuomoti, bet visa tebuvo tik svarstymai. Jis niekad neprisirengė statyti, bet pokalbiai jį praskaidrindavo, tiesiog uždegdavo. Ir taip tęsėsi jau keli metai. Ir aš dabar jau žinau tai, ką rodos, jau seniai turėjau žinoti: jei kitas erdvę mažina, tai žmogų žudo, bet jei jis pats tai daro, jį kelia ir priduoda kažkokio gyvenimui užsitikrinimo ir saugumo jausmo.

NAUJOS KNYGOS

Atsiųsta paminėti

Kristijonas Donelaitis. Literatūrinio realizmo pradininkas. Jo gimimo 250 metų sukakčiai paminėti. Išleido Pedagoginis Lituanistikos Institutas, Čikaga, 1964 Donelaičio metai. **Szeszes Pasakas.** Donelaičio pasakėčios, jų charakteristika, rašinys apie autorių, rankraščių bei leidinių puslapių faksimilės, foto nuotraukos. Didelio formato liuksusinis leidinys.

Pranas Garšva, **Negęstanti šviesa.** Marijonų veikla Amerikoje. Iliustruota. 352 psl. Platina "Draugas", kaina $3.50. Viršelio aplankas P. Jurkaus.

Stasys Yla, **Moderni mergaitė.** Viršelis ir iliustracijos N. V. Palubinskienės. 390 psl. Išleido Immaculata, Putnam, Conn. Kaina $2.50.

Pulk. leit. Leonas Valkūnas, **Didis valdovas ir Lietuva.** Pasauliečio savrstymai apie Kristų karalių ir jo ryšius su Lietuva. Atspaudas iš "Šaltinio". 16 psl. Kaina 20 c. Gaunama: Šaltinis, 21 The Oval, Hackney Rd., London, E. 2, England.

NERIMA NARUTĖ

(Kazė Bulsienė)

Iš "Lietuvių Dienų" leidžiamo rinkinio

RELIKVIJOS

PAŽADĖTOJI ŽEMĖ

Aš jums nupyniau upelius.
Sidabro siuų meimenim ataudžiau.
Tik neaaviau vardų,
Palikusi jums juos praminti.
Rieškučiomis supyliau
Kalvas, kalnelius
Ir ežerų melsvas sagtis
Išdėsčiau pievom.
Prie Baltijos krantų,
Prie neįžengiamų miškų
Žaliame lopšyje
Penėjau, auklėjau.
Sotinkitės saldžia briediena,
Raminkit troškulį beržų sula.
Esu maitintoja, aš jūsų žemė.
Pravėrusi miškų šventus aruodus laukiau,
Ledynų eros ilgame sapne išbūriau –
Sanskrito pratarmėj Aisčių Naujagimį.

ILGESYS

Šventieji kaimai
Žaliųjų sodų dideliam pavėsy –
Su gailiai giedančiom svirtim,
Su klėtimis ir kluonais.
Ir balto kelio skurimu.
Margais darželiais pasipuošę.
Medum ir liepžiedžiais pakvipę.
Jūs man kasdienė vakaro litanija,
Nenuslopinamas skausmingas ilgesys.

BERŽAI

Beržai – baltatrinyčiai
Balti vaidilos
Sekminėse iškaišot, pakvėpinat trobas,
Liekni palenkiat jaunus liemenis žaliuose
Vartuose...
Paklusnūs svirtimis ir lopšio lingei.
Upeliuosna subridę lieptais pervedat uogau-
Saldus miešimas teka jūsų gyslomis /tojas.
Gegužio žemės vynas, gaivi, jaunučiais
Žirginėliais apkritusi sula.

SANSKRITO MOTERYS

Moterys, kantičkų graudulių giedotojos
Ir pabaigtuvių rugiapiūtės aainininkės,
Audėjos, daugianyčių margintojos.
Plonam line įspaudžiat vasaros žiedų mar-
Miškus, laukų žalumą, /gumą,
Palangės lelijas
Į plonai suverptas gijas.
Jūs mūsų Šventosios Veronikos
Šiaurės Golgotos patakėj sustoję
Sanskrito moterys.

STEBUKLAS

Parneš vidudienis žėrėjimą dangaus
Ir saulės.
Šlamės vėduoklės žydinčių rugių,
Nuo karščio alps šiaurės atogrąžoj pasaulis.
Ekstazėje miškų
Žegnos palaukėje sustojęs Kristus
Artojo prakaito lašus.
Ir vasaros vidurdienio stebuklas
Bus į palaiminimą duonos panašus.

PAUKŠČIAI

Į mano žemę kas pavasarį sugrįžtate,
Pripildote giesmėm, litanijom miškus ir so-
Be jūsų mano pavasariai /dus:
Būtų nykūs, nuobodūs...
Būtų apmirusi šiaurinė žemė.
O dabar vyturys virpėdamas ankstyvą
Rytmetį pabudina sodybas,
Pempės klykdamos lydi pakeleivius,
Gandrai, varnėnai – žemės darbininkai –
O greitasparnės kregždės mūrija
Pilis namų pastogėje:
Kikiliai ir perkūnožiai mekendami
Prieš lietų raižo sparnais persunktą orą.
Šventi visi jūs, mano žemės giesmininkai.
Palydite kantatomis laukan artoją.
O vakaro tyloj,
Lakštingalos maldoje
Užminga kaimai ir miškai,
Tik žvaigdės deimanto akim
Ilgai, ilgai liepsnoja.

MELDŽIUOS

Meldžiuos, kada saulės žaizda
Baigia gęsti nukritus kalnuos,
Kai naktis su abita juoda
Užgesina ją savo delnuos.
Kada liejasi žvaigždžių ugnis,
Kai mėnulio taurė sklidina...
Sunkus nuovargis veria akis,
Užminga manoji malda.

BIRŽELIO VYNAS

Stebuklas mano žemės soduose
Baltom gipiūrom pasipuošę
Žydi vyšnios.
Jos – nuotakos!
Jos – vėliavų nešėjos!
Baltų žiedų barstytojos!
Pirmos komunijos mergaitės...
Po mėlynu dangaus baldakimu
Jos gieda maldas, novenas –
O medžio venose
Pulsuoja vandenio vėsa
Ir uogų raudonumas –
Žemės taurėje pasikeitęs vynas.

LINAI

Mėlynai, mėlynai sužydėję linai,
Kurgi žemės siūlė,
Kur dangus, nežinai...

Ir atspėt negali,
Saulės burės šviesa
Vien tik jūra gili, vandenyno tąsa.

Burtais grožis gamtos,
Paslaptim pažadų
Išsiliejo bangoj
Milijonais žiedų.

Mėlynoj dykumoj
Lekia skrieja mintis,
Išsipynus dainoj
Linažiedes akis.

Stebuklingoj maldoj
Žemė skausmą įaus,
Lino žiedo spalvoj
Renesansą dangaus.

LIETUS

Į žemės drobinius trinyčius,
Pavasario lietau, įausk sidabro siūlus,
Pakrikštyki suvystytą žiemkentį.
Vynu subėgęs upės molio indan
Tekėk ir nešk gyvybę.
Bangų rieškučiose pažarstęs žvyrą,
Nuprausęs, pabučiuoki baltą akmenėlį.
Sušildyki drungnais lašais velėnos ląsteles.
Miško koplyčios laitą liedamas
Tekėk, saldžiais sulos lašais
Baltų beržų ąsočiais putok,
Kad gimusią gyvybę papenėtum,
Suvystytą žiemkentį.

SKAUSMAS

Ateini vėjo žingsniais,
Palieti lūpas,
Naktin įbridus žemė
Aplinkui sukas.

Sužadini vaizdus prisiminimų
Pavasario žieduos rimuotų rimų.
Palieti širdį, ilgesiu apjuostą,
Suvilgęs ašaromis skruostą.

LKD konferencijos prezidiumas: A. Kasulaitis, A. Rugytė, dr. V. Viliamas.

Presiding committee of the Lith. Christian Democrat conference.

LKD konferencijos sekretoriats: L. Leknickas, I. Stasaitė. A. Garka.

Vienybės ir darbo keliu

Iš Liet. Krikščionių Demokratų konferencijos

I.

Š. m. gegužės 30-31 dienomis Clevelande Čiurlionio namuose ir šv. Jurgio parapijos patalpose buvo susirinkusi dvimetinė Lietuvių Krikščionių Demokrau konferencija. Ji vyko tiek tarptautinės politikos atžvilgiu, tiek lietuviškojo gyvenimo atžvilgiu ypatingose sąlygose. Tą labai ryškiai pateikė savo įvadiniame pranešime centro komiteto pirmininkas **d. K. Šidlauskas.** Tarptautiniuose santykiuose vyrauja pragmatizmo ir suviešpatintos taikos nuotaikos. Koegzistencija – dienos šūkis, nežiūrint, kad po tokiu sambūviu slepiasi laimėjimai tik tarptautiniam komunizmui, bet ne laisvajam pasauliui. Javergtosioms tautoms tokiose sąlygose yra didelis pavojus būti išduotoms jei ne formaliais protokolais ir tarptautinėmis sutartimis, tai sloginančia tyla ir praktiškais veiksmais.

Prisipažinta, jog sąjungos vidaus veikimo reikaluose bent kiek tempas sulėtintas, nors sąjunga ir jos vadovaujantys organai ir toliau visomis jėgomis dirbo Lietuvos laisvinimo bare ir ypatingai daug dėmesio ir laiko skyrė veiksnių konsolidacijos bare. Didelis dėmesys buvo skiriamas ir savo bendraminčių materialiniam rėmimui pavergtoje Lietuvoje. Tam reikalui per porą metų buvo išleista arti 700 dol. (Čia pat konferencijos metu A. Rugytei emusis iniciatyvos tam reikalui dar surinkta per 120 dol.)

Trys dalykiniai pranešimai

Pirmąjį pranešimą konferencijai padarė CDUCE iždininkas ir sąjungos vicepirmininkas **Pranas Vainauskas.** Jis savo pasirinktą temą — Krikščioniškoji demokratija šiandien — išvystė istorinės raidos atžvilgiu, pradėdamas nuo pačių pirmųjų politinės ir socialinės demokratijos daigų praeitame šimtmetyje, eidamas per įvairius jo tarpsnius metų būvyje ir paanalizuodamas krikščionių demokratų partijų padėtį visuose pasaulio kraštuose šiandien. Blaiviai vertindamas tą padėtį, prelegentas priėjo išvados, kad nežiūrint kai kurių keistų vėjų krikščionių demokratų partijose ir jų tarptautinėse sąjungose bendroji padėtis nėra alarmuojanti, nors mūsų aktyvesnis veikimas tose sferose būtinai reikalingas, nes tiek anos partijos, tiek tarptautiniai jų sambūriai yra galingi viešosios opinijos formuotojai savo kraštuose ir tarptautinėse sferose, kurių neišnaudoti mūsų laisvės kovai stiprinti mes negalime.

Antrąjį pranešimą padarė Vliko prezidiumo narys ir sąjungos vicepirmininkas **Stasys Lūšys.** Jo pagrindinės mintys siejosi su dabar bene jau besibaigiančiomis pastangomis visą Lietuvos laisvės darbo vadovavimą sukonsoliduoti Vyriausiajame Lietuvos Išlaisvinimo Komitete. Smulkiau palietęs įdėtų pastangų genezę, prelegentas ilgeliau sustojo prie visų derybose dalyvavusių šalių prieito sutarimo, kuris po dešimties metų ypatingai vertas dėmesio, nes rodo, be žmogiškų mūsų silpnybių, dar ir labai didelį geros valios bei politinės išminties rezervuarą. Konferencija su pasitenkinimu priėmė susitarimo faktą ir padarė atitinkamą, rezoliucija išreikštą nutarimą. Prelegentas plačiau sustojo ir prie Vyriausio Tautos Išlaisvinimo Fondo reikalų, pateikdamas kai kurias mintis naujų būdų pinigų kaupimo reikalu.

Trečiąjį pranešimą padarė vienas jaunesniųjų sąjungos vadų **Algimantas Vedeckas,** susikoncentravęs ties LKDS veiklos perspektyvomis. Jis pažiūrėjo į Lietuvos laisvės galimybes ir į krikščionių demokratų veiklą tų galimybių šviesoje. Konstatavęs, jog Lietuvos nepriklausomybė nėra artimos ateities perspektyvoj, prelegentas brėžė sąjungos liniją. Jo manymu, šalia visų jau dabar dirbamų darbų, sąjunga turėtų vienokiu ar kitokiu būdu daugiau dėmesio kreipti į prasiveržimą pavergton Lietuvon radijo bangomis ar kitaip, kad ten skleistų krik!čioniškosios demokratijos idėjas tiek bendrine prasme, tiek specifiniais klausimais, kurie šiandienos Lietuvos žmonėms rūpi. Jis pabrėžė ir reikalą tolimesnio planavimo, nepasitenkinant dvejais metais, bet bandant kurti planus mažiausiai penkmečiui ar dešimtmečiui. Jis taip pat pateikė kai kurių naujesnių minčių jaunimo reikalu, kurios vėliau susilaukė konferencijoje ne tik platesnių diskusijų, bet ir tam tikrų nutarimų.

Konferencijos eiga

Konferenciją trumpu žodžiu atidarė jos šeimininkas, Clevelando skyriaus pirmininkas **Petras Balčiūnas.** Po kan. **Zakarausko** invokacijos ir **dr. Kazio Šidlausko** įvadinio žodžio buvo sudaryti konferencijos organai. Prezidiumą sudarė: **Alicija Rugytė** (Chicago), **dr. Vladas Viliamas** (Washington) ir **A. J. Kasiulaitis** Cleveland). Sekretariatą: **I. Stasaitė, A. Garka** ir **L. Leknickas.** Rezoliucijų komisiją: **P. Stravinskas, Pr. Vainauskas, A. Vedeckas, P. Maldeikis** ir **Pr. Polteraitis.** Dirbo ir mandatų bei spaudos komisijos. Konfererencijoje dalyvavo per 30 atstovų ir Clevelando skyriaus nariai bei būrelis kviestų svečių.

Revizijos komisijos pranešimą padarė jos pirm. **H. Idzelis,** o skyrių apžvalgas: Balčiūnas — Clevelando, **Polteraitis** — Detroito, **Lušys** — New Yorko, **Žukauskas** — Chicagos, ir **Mulokas — Melbourno** (raštu). Spaudos komisijos pranešimą padarė **St. Dzikas.** Atskirą ilgesnį pranešimą padarė Lietuvių Krikščioniškosios Demokratijos Studijų Klubų gen. sekretorius **A. Žemaitis.** Savo pranešime jis išdėstė klubų šiek keičiamą organizaciją ir darbo metodus, ilgeliau sustodamas ties "Jaunimo žygiais" (jie bus leidžiami ir toliau), naujų narių įtraukimu į klubus ir išplėtimu santykių su kitų kraštų, ypač Europos, jaunaisiais krikščionimis demokratais, per kuriuos norima surasti Lietuvai daug naujų draugų jos laisvės kovai talkinti. (Šioje vietoje buvo užakcentuotos ypatingai vaisingos **A. Venskaus** ir **Birutės Venskuvienės** pastangos, kurios tikrai buvo ir yra našios atstovaujant lietuvišką krikščioniškąją demokratiją Europoje tiek vyresniųjų, tiek jaunesniųjų krikščionių demokratų sambūriuose. A. Venskus, be jau einamų CDUCE jaunimo sekcijos pirmininko pareigų, neseniai buvo išrinktas ir Europos Krikščionių Demokratų jaunimo sąjungų unijos vyr. komiteto nariu, kaip lietuvių atstovas.). Žodžiu ir raštu pranešimus padarė eilė sąjungos įgaliotinių atskirose vietose.

Išrinktas naujas centro komitetas

Konferencijoje išrinkti ateinantiems metams ir nauji sąjungos organai. Naujojo centro komteto branduolys sudarytas Clevelande su atskirais nariais New Yorke ir Chicagoje. Komitetas pirmutiniame posėdyje išsirinko pirmininką ir antrajame kitus postus užimančius asmenis. Jį sudaro: **Algirdas J. Kasulaitis** pirm., **Pranas Razgaitis** — I vicepirm., **St. Lušys** — vicepirm. Vliko reikalams, **Pr. Vainauskas** — vicepirm. tarptautiniams reikalams, **P. Kliorys** — sekretorius, **H. Idzelis** iždininkas; **dr. J. Balčiūnas, dr. K. Šidlauskas, A. Gražiūnas, A. Tamulionis** ir **P. Balčiūnas** — nariai. Revizijos komisija sudaryta Detroite: **Pr. Polteraitis, dr. Vl. Bublys** ir **J. Gruzdas.** Garbės Teismą sudaro Chicagos nariai: **kan. V. Zakarauskas, B. Žukauskas** ir **A. Repšys.**

II.

Konferencija vyko Lietuvos krikščioniškosios demokratijos tėvo ir žymiausio jos darbininko **Prelato Mykolo Krupavičiaus** auksinio kunigystės jubiliejaus ir 60 metų sukakties nuo pirmosios krikščionių demokratų programos paskebimo ženkle. Prelato Krupavičiaus sveikinimus žodžiu perdavė **A. Repšys.** Konferencija, po spontaniškų ovacijų, čia pat priėmė specialų sveikinimo nutarimą savo vadui, linkėdama jam Viešpaties palaimos ir geros sveikatos.

Pranešimas, pamokslas, kalba

Pagerbtuvių vakarienės metu pagrindinę kalbą pasakė konferenciją savo dalyvavimu pagerbęs Popiežiškos Lietuvių Kolegijos Romoje Rektorius **Prelatas Ladas Tulaba.** Jis kalbėjo apie pavergtosios Lietuvos padėtį, ilgiau sustodamas tie religiniu Lietuvos gyvenimu. Bažnyčia pavergtoje tėvynėje persekiojama kaip ir anksčiau, gal net žiauriau ir rafinuotesnėmis priemonėmis. Kunigai nuo žmonių, o ypač jaunimo, atskirti ir be sustojimo persekiojami. Visas bažnyčios gyvenimas pajungtas ateistinio kulto komisaro užmačioms. Jo gi vienintelis tikslas gyvąją Bažnyčią kuo greičiausia sunaikinti. To siekiama per dvasiškijos kontrolę, moralės smugdymą, girtavimo platinimą, infiltraciją į kunigų luomą ir visomis kitomis priemonėmis, šalia kurių yra bandymai betarpiai susirišti su Šventuoju Sostu, tariamu kunigų bendratuoju Sostu, tariamų kunigų bendradarbių kadrų plėtimu ir pan.

Kalbėtojas sustojo dar prie trijų momentų. Vienas — tai komunizmo nepakitimas, nežiūrint visos eilės įvairių šaltinių teigimo ta prasme. Jei Lietuvoje, ypač ekonominėje srityje, esama tam tikrų pagėrėjimo ženklų, tai toli gražu nėra komunizmo nuopelnas, bet natūralios pažangos išdava, kuri Lietuvai esant laisvai būtų buvusi daugelį kartų didesnė. Šiaip pavergėjas liko toks, koks yra, su tomis pačiomis genocidinėmis tendencijomis ir tais pačiais tikslais, tik gal kiek kitokiais metodais. Antra — suklaidintų lietuvių pasinešimas "kultūriniam bendradarbiavimui" yra didžiai žalingas tiek pačiai kenčiančiai tautai, tiek išeivijai, kurios vienintels uždavnys yra kovoti be atvangos už tautos laisvę ir nepriklausomybę. Kaip bendradarbiavimas nebuvo įmanomas anksčiau, taip jis yra neįmanomas dabar. Visos pastangos ta kryptimi ateina iš pačių komunistų programos per jų agentus ar kitus šaltinius, kurių interesas

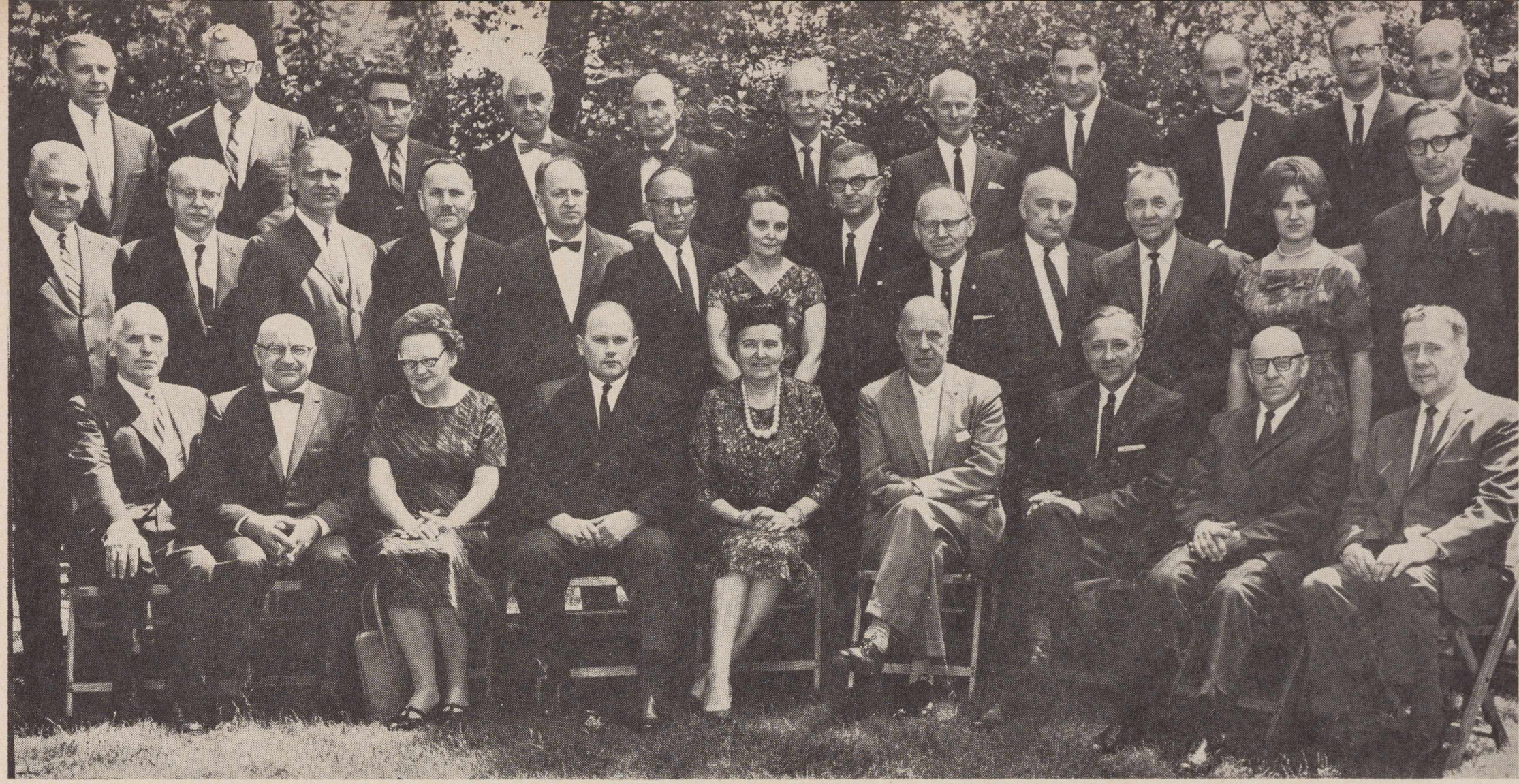

Liet. Krikščionių Demokratų konferencijos Clevelande geg. 29-31 dalyviai. Lithuanian Christian Democrat members' conference in Cleveland, Ohio.

yra mūsų susiskaldymas ir mūsų kovos nuslopinimas. Trečia — Vakarų politika vis toliau tampa vis neigiamesnė pavergtųjų tautų atžvilgiu. Pastatyta ant klaidingai suprastos taikos pjedestalo, ši politika po truputį aukoja pavergtųjų laisvę savo ramybei išlaikyti. Mažesnės vertybės aukojamos dar mažesnėms, o didžiosios teisingumo ir teisės vertybės paaukojamos iš pragmatizmo ir materializmo kylantiems siekiams siekti.

Prelatas Tulaba savo nepaprastai įdomų pranešimą baigė teigdamas, jog teisė ir teisingumas laimės, tačiau prie to laimėjimo mes visi turime prisidėti nepailstamu darbu ir tauriu pasiaukojimu.

Čia būtina pridėti, kad prel. Tulabos kalba parodė, jog tiek mūsų spauda, tiek atskiri komentatoriai turi dar pasitempti pristatydami pavergtosios Lietuvos gyvenimą laisviesiems lietuviams ir nesitenkinti tik faktų skaičiavimu ir jau labai šablониniais komentarais.

Sekmadienį iškilmingą sumą Šv. Jurgio bažnyčioje laikė prel. Tulaba. Pamokslą sakė buvęs Kauno arkikatedros bazilikos ir Lietuvos radijo pamokslininkas kan. **Vaclovas Zakarauskas,** pabrėždamas, kad tik tik krikščionybė ir jos socialinis mokslas bei iš evangelijos išaugęs teisingumas gali išgelbėti pasaulį nuo komunizmo.

Vakarienės metu kalbą pasakė naujasis sąjungos pirm. **A. J. Kasulaitis.**

Pagerbtuvių vakarienė

Pirmosios konferencijos dienos vakare vietos skyrius suruošė konferencijos atstovų ir svečių pagerbimo vakarienę, kurią ypatingai gražiai pravedė **Pr. Ruzgaitis.** Šalia konferencijos dalyvių joje dalyvavo ir gražus būrys įvairių organizacijų atstovų, iš viso per šimtinę. Joje be minėtų kalbėtojų visa eilė žmoni sveikino konferenciją žodžiu ir raštu. Sąjungą ir jos konferenciją sveikino Alto valdybos, ALRK Federacijos, LRK Susivienijimo ir Lietuvių Fondo bei Darbo Federacijos vardu tų organizacijų valdybų narys **dr. V. Šimaitis,** "Dirvos" vyr. red. **J. Čiuberkis,** Lietuvių Fronto Bičiulių centro valdybos ir vietos sambūrio vardu **Akelaitis,** Vienybės Sąjūdžio — **K. Žiedonis,** vietos Alto pirm. inž. **A. Pautienis,** ALB Clevelando I-sios apylinkės pirm. **F. Eidimtas,** II-sios apyl. pirm. **Mikšys,** Clevelando Liet. Demokratinių grupių prezidiumo pirm. **A. Šemeta** (sveikino ir Liet. Darbininkų Sąjungos vardu) ir kt. Raštu sveikino arti 30 asmenų ir institucijų, tarp jų **vysk. V. Brizgys, VLIKas, Lietuvos Atstovas J. Kajeckas,** PLB vykd. vicepirm. ir ALT Tarybos pirm. **St. Barzdukas,** Ūkininkų Sąjunga, LVLS centro komiteto pirm. **J. Daugėla,** Italijos krikščionių demokratų partija, LAS Amerikos vietininkijos pirm. **J. Virbalis,** CDUCE pirm. **prof. A. Prochazka,** CDUCE Jaunimo Sekcija iš Paryžiaus, **prel. J. Balkūnas, prel. A. Deksnys,** TLTo pirm. **L. Šimutis** ir kt.

Užbaigos mintys

Konferencija praėjo vienybės ir atnaujinto darbo dvasia. Ji tarė ne tik savo pritarimą politinei lietuvių vienybei VLIKe, bet pasiryžo dar uoliau dirbti laisvinimo darbą ir energingiau sukrusti krikščionių demokratų gretose — vidaus organizacijos reikaluose. Konferenciją užbaigdamas pirm. A. J. Kasulaitis pabrėžė keturis momentus: didesnį sukrutimą organizacijos viduje, ypač kreipiant dėmesį į jaunimą, kietesnį darbą Lietuvos laisvinimo fronte per didesnį rėmimą VLIKo ir jo pastangų, nuoširdesnių santykių užmezgimą su visomis lietuvių politinėmis grupėmis, kaip dera broliams lietuviams ir nuoširdų norą kuo greičiau išgydyti skaudžią katalikiškosios visuomenės susikaldymo politiniame sektoriuje žaizdą, kad pagaliau visi tie, kurie žengia tuo pačiu krikščionybės keliu, pasijustų vėl esą broliai. (a. e.)

Naujai išrinktas LKD c. komitetas. Iš k.: Pranas Razgaitis, I vicepirm., Petras Balčiūnas, narys, Stasys Lušys, vicep. Vliko reik., Antanas Tamulionis, narys, Petras Kliorys, sekr., Algirdas Kasulaitis, pirm., dr. Kazys Šidlauskas, narys, Pranas Vainauskas, vicep. tarpt, santykiams, Henrikas Idzelis, ižd. (Nėra dr. J. Balčiūno ir A. Gražiūno — narių).

"Gajos" — medikų korporacijos sukakties dalyvių ir svečių dalis.
Participants of "Gaja" medical association's 35th anniversary conference.

"GAJOS" KORPORACIJOS SUKAKTIS

Dr. Z. Brinkis, Los Angeles, Calif.

"Gaja" yra ateitininkų medikų korporacija. Pats vardas yra paimtas iš graikų mitologijos, reiškiantis žemės ir sveikatos deivę. Pas graikus ši deivė gimdžiusi šimtarankius milžinus. Matyti, ir anuometiniai "Gajos" steigėjai tikėjosi išugdyti savo organizacijoje jei ne kūno, tai bent dvasios milžinų. Korporacijos šūkis: "Gajus kūnas — budri dvasia" buvo pasiūlytas prof. St. Šalkauskio. "Gajos emblemą sudaro puplaiškis ir žaltys-Esculapus. Puplaiškis Lietuvoje buvo liaudies vaistažolė, plačiai naudojama skilvio ligomis sergant. Korporacijos tikslas yra "išauklėti savo narius susipratusiais katalikais, karštais lietuviais patrijotais ir gerais savo profesijos darbininkais". Korporantai save vadina gajininkais.

Šiais metais studentų ateitininkų medikų korporacija "Gaja" švenčia 35 metų sukaktį. Oficialiai korporacija buvo įregistruota į Vytauto Didžiojo Universiteto studentų organizacijų sąrašą 1928 m. kovo mėn. 21.

Kodėl "Gajos" korporacija buvo įsteigta. Juk anuo metu veikė jau kelios ateitininkų korporacijos: Vytauto klubas, Kęstučio korporacija, Giedros korporacija, Šatrijos korporacija ir kt. Taip, bet medikams buvo labai neparanku būti išsibarsčiusiems po įvairias studentų ateitininkų organizacijas. Be to, kiekviena korporacija turėjo savo specifinius uždavinius, prie kurių medikai nevisuomet pritapo. Iš kitos pusės, visi ano meto medicinos fakulteto profesoriai ir, apskritai, dauguma Lietuvos gydytojų buvo arba visai nekatalikai, arba nepraktikuojantys. Mokslus jie buvo baigę dažniausiai Rusijoje. Į Lietuvą grįžo persiėmę ano meto ateistinėmis ir materialistinėmis idėjomis. Dažnai buvo girdima nuomonė, kad "geras ir susipratęs medikas negali būti katalikas". Ateitininkams medikams, žinoma, šitokios mintys buvo neprimtinos. Reikėjo joms organizuotai priešintis. Ateitininkai medikai suprato, kad šito padaryti jie negalės būdami išsimėtę po kitas korporacijas. Todėl kilo reikalas ir būtinumas steigti savo korporaciją, kuri, "turėdama specifinius uždavinius, specifiniai jiems ir pasiruoštų". "Gaja" buvo pirmoji studentų ateitininkų korporacija, susiorganizavusi profesiniu pagrindu. Po jos susiorganizavo technikų "Grandis" ir teisininkų - ekonomistų "Iustitia". Pirmuoju medikų korporacijos pirmininku buvo stud. J. Raciūnas. Korporacija paruošė savo įstatus, vėliavos ceremonialą ir drausmės statutą narių disciplinai palaikyti. Korporacijos vėliavos kūmai ir pirmieji garbės nariai buvo dr. D. Jasaitis ir dantų gyd. Čerkeliūnienė.

* * *

Nors kūrimosi pradžia buvo sunki, bet "Gaja" pasirodė tikrai labai gaji ir, palyginti, per trumpą laiką išaugo į vieną didžiausių korporacijų. Kasmet tam tikras skaičius gajininkų baigdavo medicinos fakultetą ir tapdavo filisteriais — katalikais gydytojais. Greitai jų skaičius priaugo iki šimto. Visų buvo jaučiama, kad nepakanka jiems būti vien studentų gajininkų filisteriais, remiančiais savo korporaciją. Atėjo laikas gydytojams atsiskirti nuo studentų ir sukurti savo atskirą organizaciją, kuri kaip tokia išeitų į Lietuvos profesinį, mokslinį ir visuomeninį gyvenimą. Be to, besiverčiant medicinos praktika, dažnai kildavo specifinių klausimų dėl derinimo vieno ar kito medicinos aspekto su katalikiška pasaulėžiūra. Reikėjo organizuotai šituos klausimus nagrinėti. Taip atsirado reikalas formaliai sujungti "Gajos" filisterius į naują gydytojų "Gajos" korporaciją. Tai buvo padaryta 1937 m. oficialiai įregistruojant korporaciją Vidaus Reikalų ministerijoje. Katalikų gydytojų korporacija "Gaja" taip pat greitai išaugo į didžiausią organizuotų gydytojų grupę. Pirmuoju gydytojų korporacijos pirmininku buvo dr. A. Gulbinas.

Nepriklausomybės metais "Gajos" korporacija ir visuomeniniame gyvenime pasirodė gaji. Vieni korporantai išėjo į viešumą su paskaitomis ir diskusijomis, kiti važinėjo po kaimus ir miestelius, platindami higienos žinias, dar kiti, išsiskirstę į visus Lietuvos kampus, "teikė sergantiems pagelbą ir kėlė lietuvių tautos sveikatingumą". Nemaža gajininkų filisterių dalis nuėjo į universiteto institutus ir klinikas ir ruošėsi rimtais specialistais, kurie vėliau buvo apskričių ir miestų gydytojais, ligoninių vedėjais arba pirmaeiliais įvairių specialistais. Kita filisterių dalis pasiruošė pedagoginiam bei moksliniam darbui universitete. Įdomu pastebėti, kad abu paskutinieji laisvos Lietuvos universitetų, medicinos fakultetų dekanai buvo "Gajos" filisteriai — dr. J. Meškauskas Kaune ir dr. P. Kazlauskas Vilniuje. Apskritai gajininkai visad aktyviai reiškėsi spaudoje, o kai kurie filisteriai parašė mokslinių veikalų.

Abiejų okupacijų metais didžiausi rezistencinės veiklos aktyvą sudarė griežtųjų mokslų studentai — gajininkai ir grandininkai. Kai kurie iš jų gal ir šiandien dar tebesipriešina pevergėjui. Dalis jų yra jau žuvę — dr. Gudonis, dr. Stasiukaitis, dr. Dumauskas. Kiti buvo ištremti į Sibirą — dr. Tuminas, dr. Arlauskas, dr. Mikšytė ir kt. Treti spėjo pasitraukti į Vakarus.

Vakaruose studentai ateitininkai medikai, studijavę Vokietijos universitetuose, atkūrė "Gajos" korporaciją su centru Tuebingene. Buvo ir daugiau organizuotų gajininkų kituose Vokietijos universitetuose. Išaugo visa eilė naujų "Gajos" korporacijos filisterių. Jaunieji ir vyresnieji gajininkai išeivijoje palaikė tarpusavy glaudų ryšį ir visuomeniniame gyvenime vaidino svarbų vaidmenį. Emigracijai pajudėjus, daugumas gajininkų iš Vokietijos, Austrijos ir kitų Europos valstybių persikėlė į užjūrį. Pagal prof. J. Meškauską, šiandien nėra kontinento, o gal net ir valstybės, kur nebūtų gajininko. Viso "Gajos" korporacijai priklauso daugiau kaip 160 gydytojų. Didžiausias gajininkų skaičius yra JAV-se. Tiesa, čia studentų teitininkų medikų korporacija "Gaja" savistoviai neveikia, bet "Gajos" filisteriai Amerikoje yra stipriai susiorganizavę į Lietuvių Katalikų Gydytojų korporaciją. Šiandien "Gaja", kaip Ateitininkų Medikų Korporacija, apjungia ir pavienius ateitininkus medicinos studentus. "Gajos" korporacijos centras yra Chicagoje, o jos dabartinis pirmininkas — dr. K. Pemkus. Centro valdyba leidžia neperiodinį biuletenį — "Gajos Aidą".

Korporacijos veikla nesiriboja vien tik tobulinimosi savo profesijoje ar mediciniškos etikos studijomis. Daugelis gajininkų aktyviai reiškiasi įvairiose visuomeninėse organizacijose, sąjūdžiuose, kultūrinėj veikloj; rūpinasi Lietuvių Fondo organizavimu, jaunimo stovyklos "Dainavos" išlaikymu ir kt. Kas 3-4 metai korporacija ruošia savo suvažiavimus. Šiemet toks, kartu ir jubiliejinis, suvažiavimas įvyko gegužės 30-31 dienomis Chicagoje, kur iškilmingai buvo paminėta "Gajos" korporacijos 35 metų sukaktis.

Žvelgiant į "Gajos" nueitą kelią, atrodo, kad pirmųjų korporacijos steigėjų norai išsipildė, nes "Gaja" pasiliko ir šiandien gaji kūnu ir budri dvasia. Ji davė lietuvių visuomenei daug pavyzdingų Lietuvos Esculapo tarnų — gydytojų, kurie iš tikrųjų, tarytum milžinai, dar ir dabar daug kur tebedirba profesinį, mokslinį ir visuomeninį darbą.

Dabartinė "Gajos" centro valdyba (iš k.:):prof. dr. J. Meškauskas, garbės narys, dr. K. Pemkus, pirm., (II eil.) dr. B. Valatka, sekr., dr. V. Tumasionienė, ižd., dr. V. Šaulys, jaunimo reik. ir dr. K. Ambrozaitis, vicepirm.
Central committee of the Lith. catholic medical association "Gaja".

Studentų medikų ateitininkų "Gajos" metinė šventė 1938 m. Kaune.
Annual meeting of the Lith. students' medical assoc. "Gaja" in Kaunas, 1938.

Neseniai pasirodė lietuviškos kamerinės muzikos (Lithuanian Chamber Music) plokštelės. Įgrojo smuikininkas Izidorius Vasyliūnas, pianinu palydint Vyteniui M. Vasiliūnui.

Viename voke yra dvi plokštelės, kuriose telpa Juozo Gruodžio, Kazio V. Banaičio (du) ir J. Gaidelio kūriniai smuikui, violenčelei ir fortepijonui (violenčelės kūrinys įgrotas altu). Atlikta Bostono Jordan Hall salėje 1963 metų vasarą. Užrašymą vykdė Vogt Quality Recordings bendrovė iš Needham, Mass. Voko viršelio vaizdas — V. Augustino foto nuotrauka Stirnių ežeras vakare. Viršelio antroje pusėje šiek tiek žinių (angliškai) apie lietuvių muziką ir specialiai apie įgrotus autorius, jų kūrybą ir apie smuikininką Vasyliūną bei pianino palydovą Vytenį Vasyliūną. Tekstą iliustruoja nedidelės visų penkių muzikų nuotraukos.

Voko viršelio ir paskutinio puslapio spalvos simbolizuoja Lietuvos vėliavą; spalvų derinį prižiūrėjo dail. V. Vizgirda.

Leidimo išlaidas padengė pats smuikininkas, kuris plokšteles ir platina adresu: Lithuanian Music Recording Co., Post Office Box 372, Cambridge 39, Mass. Kaina — $6.00 ir 30¢ įpakavimo ir persiuntimo išlaidų.

Prie plokštelių pridėta šiek tiek žinių lietuviškai apie sonatas ir reprezentuojamus kompozitorius. Tomis žiniomis ir pasinaudojame, LD žurnalo skaitytojus supažindindami su šiuo pirmuoju lietuviškos kamerinės muzikos plokštelių albumu, vertu plataus kultūringos lietuvių visuomenės dėmesio.

Šis plokštelių albumas duoda tik vieną kamerinės muzikos rūšį — sonatas. Jos visos priklauso vienam muzikiniam laikotarpiui, kurį Iz. Vasyliūnas linkęs pavadinti vėlyvuoju tautiniu lietuvišku romantizmu.

Nepriklausomos Lietuvos muzikai, studijuodami Europos mokyklose, įgytą muzikinę techniką savo kūriniuose pagrindė savais tautiniais elementais, liaudies melodijomis, ritmu arba tiesiog geografinėmis savo krašto savybėmis, sukurdami savitų, nepakartojamų, įdomių bei vertingų veikalų. Tik dėl aprėžtų atlikimo galimybių jie maža tebuvo žinomi visuomenei. Šių dienų techninės sąlygos — ilgo grojimo plokštelių atsiradimas ir pn. leidžia plačiausiai pasklisti ir visiems tą muziką pažinti, ja džiaugtis, ją grožėtis ir svetimiesiems parodyti.

Įdomu pasekti, kaip tų sonatų atlikėjas charakterizuoja atskirus savo pasirinktus kompozitorius ir jų atliekamus kūrinius.

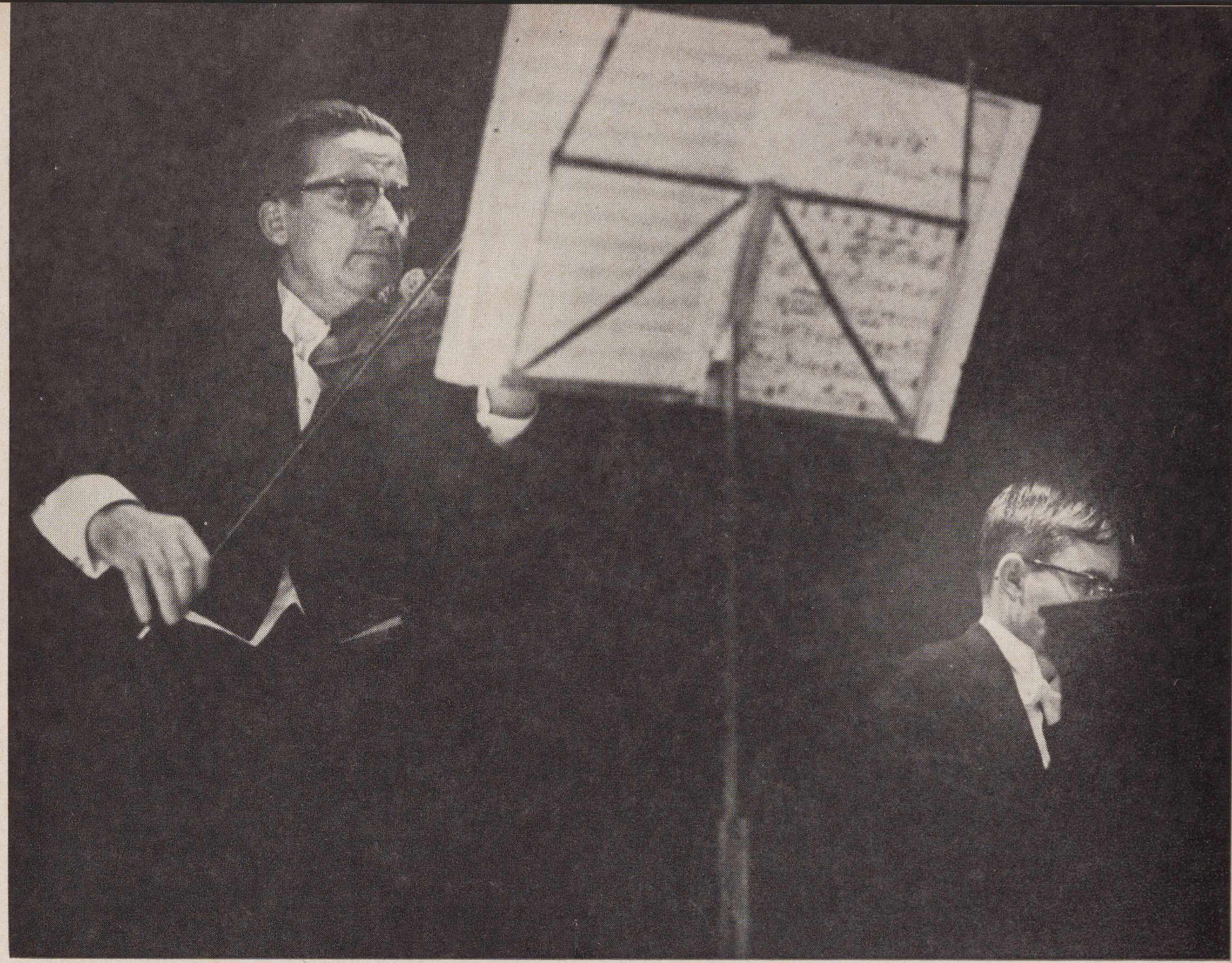

Iz. Vasyliūnas, piano palydimas V. Vasyliūno, Pasaulio Liet. Kongreso metu koncerte groja lietuvių kompozitorių kūrinius. (ž. 1958 m. LD nr. 8)

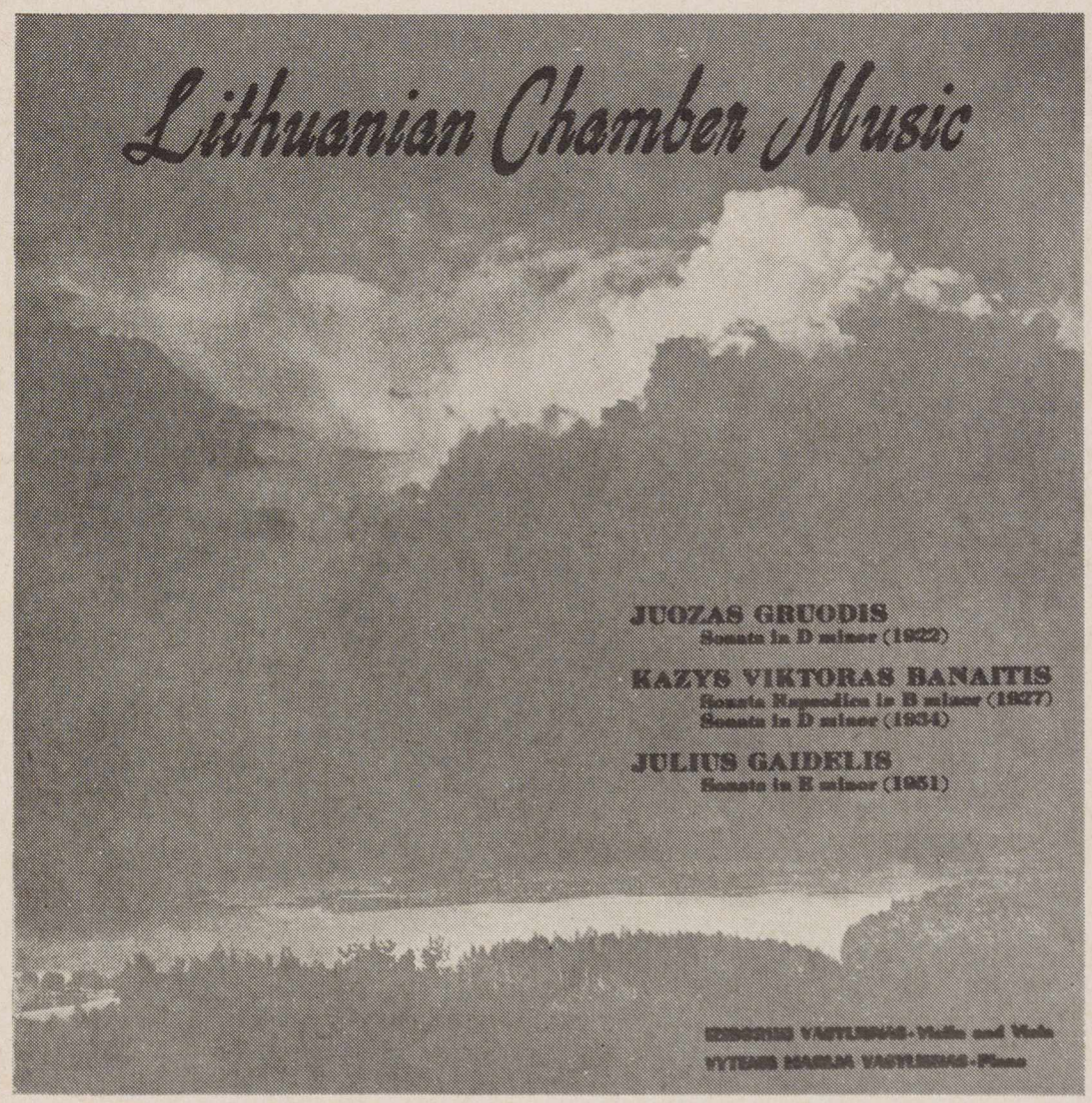

LIETUVIŠKOS KAMERINĖS MUZIKOS ALBUMAS

Juozo Gruodžio smuiko sonata yra sukurta 1922 m. Ji gražiai išvystyta bei išbalansuota, turi keturias klasikines dalis — Allegro, Adagio, Scherzo ir Finalą; ji ryškiai romantinė, bet jau pagrįsta ekspresionistine kompozicine technika, su turtinga chromatine harmonija. Tiek ritmikoje, tiek melodikoje jūs lengvai atpažinsite tautinius lietuvių elementus.

K. V. Banaičio sonata violenčelei sukurta 1927 metais. Jau pačiu pavadinimu "rapsodiškoji sonata" ji implikuoja visus tautinius aspektus.

K. V. Banaitis visa savo kūrybos esme yra lyrikas, bet priartėja prie impresionistinės technikos, beveik griežtas diatoninės harmonijos puoselėtojas, ypač modalinės, su išskirtinu pomėgiu žemų harmoninių sąskambių, labiau laisvas formos traktavime, vietomis ją išplėsdamas iki visiško vidinio jausmo išnaudojimo.

Jei Gruodžio peizažas aukštaitiškas, pilnas gyvų, bėgančių kalvų, kalvelių, Banaičio gamtovaizdis — Suvalkijos lygumų, ramus, gilus, kurio fone tačiau vyksta nemažiau dramatinės meilės scenos, reiškiasi ilgesio, kančios, susižavėjimo, vilties jausmai.

Allegro, Larghetto, Allegro — trys plačiai išvystytos šios sonatos dalys sudaro puikų tautinio romantizmo triptiką. Antros dalies paraštė "Prie ežerėlio Lietuvoje" jau pačiu pavadinimu nuteikia romantiškai, o tai pabrėžia plačios jautrios melodijos bei spalvingi fortepijono pasažai.

Kito pobūdžio yra antroji K. V. Banaičio sonata d moll smuikui ir fortepijonui, komponuota 1934 metais Kaune. Tai labiau asmeninės dramos paveikslas. Ši sonata, rašyta kompozitoriaus motinos mirties poveikyje, turi nemažai gedulo elementų (pirmos dalies "a la Passaccaglia" formos perdirbime varpų skambesio iliuzija...); čia taip pat girdėti liturginio giedojimo atgarsiai. Šie elementai, plačiai išvystyti, po audringų gaudesių išsilieja į jautrų melodingą epizodą. Bendrai dominuoja eleginė nuotaika.

Prologas ir epilogas atremti į tą patį liaudies melodijos motyvą "Pas močiutę augau", sudaro aiškius geografinius rėmus, lyg scenos dekoracijos. Folkloriniai elementai stipriai nudažo visą sonatą.

Julius Gaidelis, J. Gruodžio mokinys, pasisavinęs jo kompozicinę mokyklą, kartu ir jo tautinių elementų panaudojimo idėjas, nežiūrint radikalaus posūkio į moderniąją techniką, pagal Vasyliūną, lieka lietuviškuoju romantiku.

Bet J. Gaidelis modernistas — jis tuos lietuviškus elementus apipina tiršta modernia harmonija, tolima nuo liaudies charakterio.

Sonatos finalas draminis, neramios ritmikos. Jo pirmoji tema lietuviška, prasideda oktavėmis smuike. Antroji tema — beveik autentinė liaudies melodija, tų retų rūšių, vadinamų sutartinėmis, kurias ir Gruodis savo finalui sonatoje naudojo. Savo gyvumu, ritmiškumu, sinkopiniu paįvairinimu ši dainų rūšis puikiai tinka finaliniam judrumui.

J. Gaidelis šią sonatą parašė 1951 m., Bostone New England konservatorijoje siekdamas A. M. laipsnio. Joje juntama naujų studijų įtaka; vietomis ryški amerikoniško džazo ritmika, kuri finale gana ryškiai prasimuša (R. N.).

KRISTIJONAS DONELAITIS CHICAGOJE

Kristijono Donelaičio gimimo 250 metų sukaktis Chicagoje atžymėta gegužės 9 d. Jaunimo Centro rūmuose specialiu atminimo vakaru su to autoriaus raštų paroda ir sukaktuviniu leidiniu. Donelaičio atminimo vakarą suruošė Pedagoginis Lituanistikos Institutas, įvairių sričių talkininkų ir Instituto mecenatų remiamas.

Sceninę programą, kurią atliko Instituto studentai, sudarė trys, į vieną visumą sujungtos dalys: prologas, referatai apie Kristijoną Donelaitį ir grožinio skaitymo etiudas (K. Donelaičio "Žiemos rūpesčiai") su muzikiniu palydu.

Prologinė dalis pradėta Vlado Jakubėno "Preliudija" vargonais, specialiai tam vakarui parašyta. Vargonavo Instituto studentas Mykolas Drunga. Prologinį žodį "Poeto atėjimą", kurį tam vakarui parašė Domas Velička, pasakė stud. Milda Pakalniškytė. Į jos pasakytą žodį įsijungė Tėviškės parapijos choras su Vydūno ir K. Janzo giesme "Amžius po amžių". Chorui dirigavo Jurgis Lampsatis.

Antrąją dalį sudarė du trumpi studentų referatai apie Kristijoną Donelaitį. Pirmąjį referatą "Kristijono Donelaičio gyvenimas ir raštai" skaitė Rita Baraitė, antrąjį — "Kristijono Donelaičio asmenybės bruožai" — Šarūnas Valiukėnas.

Trečiojoj programos daly, kuri vyko pačioje scenoje, buvo skaitomi K. Donelaičio "Žiemos rūpesčiai". Tą "Metų" dalį scenai pritaikė Domas Velička, skaitė Instituto studentai, talkinant keliems Chicagos Aukštesniosios Lituanistinės mokyklos mokiniams. Uždangai atsidarant, į "Žiemos rūpesčių" gyvenimo nuotaiką žiūrovus vargonais įvedė stud. Mykolas Drunga. Šią muzikinę "Žiemos rūpesčių" pradžią pavadintą pagal vieną "Poeto atėjimo" frazę "Hegzametro žingsniu", parašė prof. Vladas Jakubėnas. "Žiemos rūpesčių skaitymas baigtas J. Dambrausko "Giesme saulei", atliepiančia Donelaičio saulės motyvui. Giesmę į magnetofono juostą įgiedojo specialiai Donelaičio vakarui Chicagos Lietuvių Operos choras, vadovaujamas chormeisterio Alfonso Gečo, akomponuojant chormeisteriui Faustui Stroliai. "Žiemos rūpesčių" scenovaizdį dekoravo dėstytojas dail. Adolfas Valeška, sceninį skaitytojų sugrupavimą atliko aktorius Algimantas Dikinis. Skaitymą paruošė Domas Velička, akt. A. Dikinis ir Aleksandras Dundulis. Kad nesuprantamus Donelaičio kalbos žodžius vakaro žiūrovai galėtų čia pat išsiaiškinti, tam tikslui buvo išspausdintas ir publikoje paskleistas "Žiemos rūpesčių" žodynėlis, kurį parengė stud. Dalia Valatkaitytė, Domo Veličkos padedama.

Po sceninės programos, trukusios dvi valandas, vyko Donelaičio raštų parodos apžiūrėjimas. Parodoje, kuri užėmė visą Jaunimo Centro koridorių, buvo išstatytos įvairios Donelaičio raštų laidos ir autentiška literatūra apie patį Donelaitį lietuvių ir kitomis kalbomis. Šalia žymesniųjų veikalų stovėjo ir tų veikalų autorių įrėmintos fotografijos. Be kelių Donelaičio raštų vertimų į kitas kalbas, buvo ir D. Brodskio rusiškasis "Metų" vertimas, iliustruotas dail. V. K. Jonyno medžio raižiniais, savavališkai paimtais iš 1940 m. laidos. Vertime ne tik kad nepaminėtas dailininkas, bet ir jo inicialai iliustracijose panaikinti.

Centrnėje raštų parodos vitrinoje, apšviestoje spalvotomis šviesomis, išstatytos Donelaičio laiškų, rankraščių, jo ratų antraštinių lapų, gyventų vietovių ir kitokios stambaus formato nuotraukos. Be to, čia buvo eksponuota ir periodinė spauda, kurioje šiais metais kas nors buvo rašyta apie Donelaitį.

Naujausias parodos eksponatas— sukaktuvinis leidinys, tą dieną iš spaudos išėjęs, buvo "Kristijonas Donelaitis", kurį išleido Pedagoginis Lituanistikos Institutas, Donelaičio gerbėjų padedamas. Leidinį spaudai paruošė Domas Velička. Technikinį spausdinimo darbą padėjo atlikti inž. Juozas Grabauskas ir Aleksandras Dundulis. Leidinio turinį sudaro: stud. Mykolo Drungos rašinys "Tolminkiemio klebonas Kristijonas Donelaitis", Donelaičio "Pavasario linksmybių" pradžios vertimai į kitas kalbas (vokiečių, latvių, lenkų, rusų čekų, anglų), Do-

Pedagoginio Lituanistikos Instituto rėmėjai bei svečiai Kristijono Donelaičio sukaktuvinio vakaro programos metu. Pirmojoj eilėj tarp kitų sėdi (iš k.): Liet. Fondo vald. pirm. T. Blinstrubas II- (II iš eilės), Lietuvos gen. kons. dr. P. Daužvardis, vysk. V. Brizgys, nuo trečia J. Daužvardienė, Biežienė, dr. S. Biežis, prel. Ign. Albavičius ir kt.

Scenes from the commemoration ceremonies of Lithuania's poet K. Donelaitis, presented by the Lituanistic Institute students, in Chicago, Illinois.

Foto V. Noreika

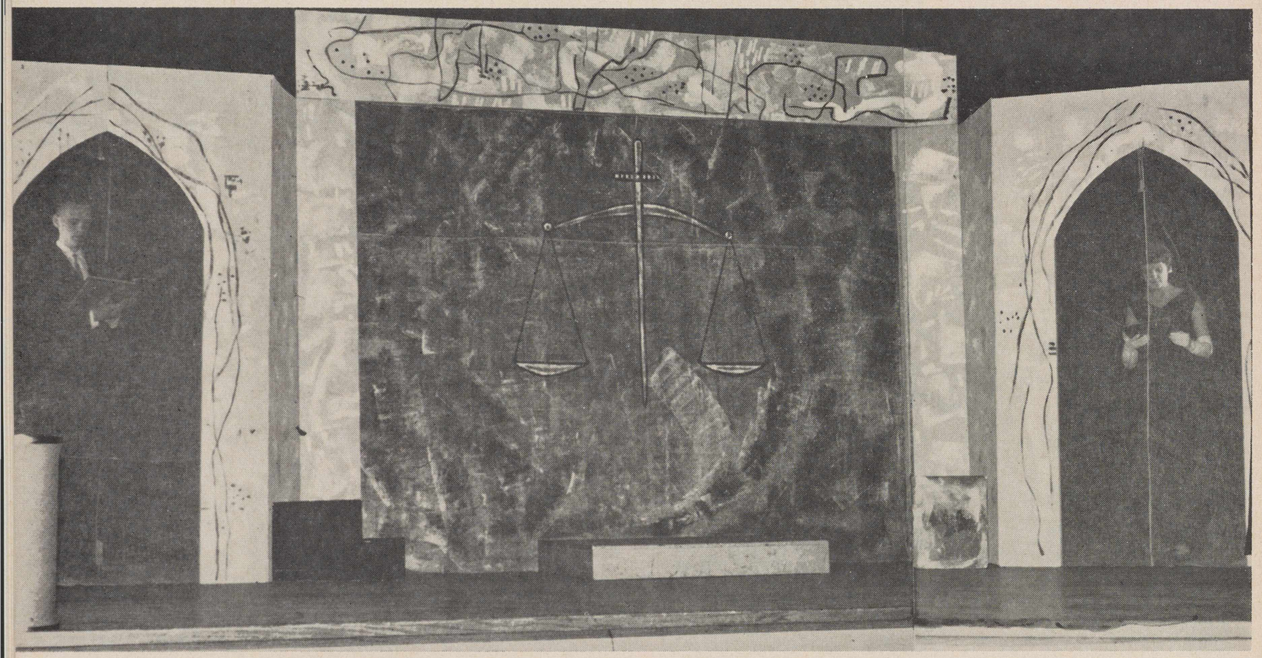

Kristijono Donelaičio sukaktuvinio vakaro "Žiemos rūpesčių" scenovaizdžio triptikas: kairiojoj nišoj simbolizuoja autorių Donelaitį Algis Rimas (neakivaizdinio kurso studentas), vidury — Dočio teismo niša, dešiniojoj nišoj autorių Donelaitį simbolizuoja stud. Danguolė Šukelytė. Dekoracijos Instituto dėstytojo dail. A. Valeškos. Foto nuotrauka V. Noreikos

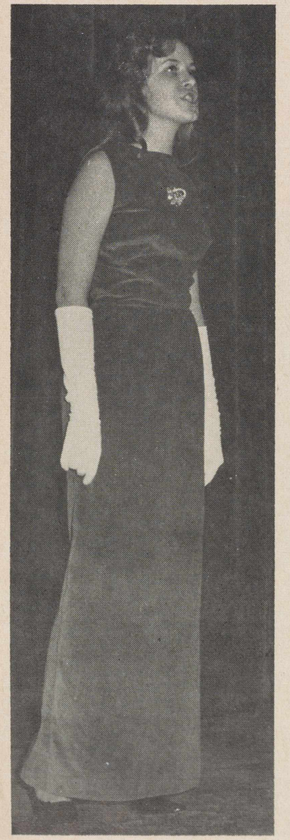

PLI stud. Milda Pakalniškytė skaito vakaro prologinį žodį D. Veličkos "Poeto atėjimas".

Foto J. Grabauskas

PLI stud. Rita Baraitė skaito referatą "Kristijono Donelaičio gyvenimas ir raštai' Foto J. Gr-ko

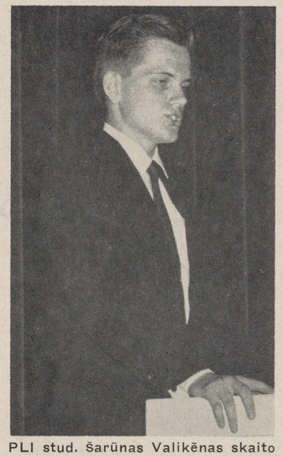

PLI stud. Šarūnas Valikėnas skaito referatą "Kristijono Donelaičio asmenybės bruožai". Foto J. G-ko

PLI akiv. dėstymo dir. D. Velička ir Inst. leidinių platinimo talkininkas J. Šlajus.. Foto V. N-ka

Ž"iemos rūpesčių" skaitymo nuotrupa. Skaito Ped. Lit. Instituto studentai: (iš k.): Vytautas Nakas — Enskys, Uosis Juodvalkis — Pričkus,, Mykolas Drunga — Lauras, Antanas Rauchas — Blėberio sėbras, Romas Stakauskas, neakivaizd. kurso studentas — Selmas.

Foto J. Grabauskas

Tėviškės parapijos choras Kristijono Donelaičio sukaktuviniame vakare gieda vakaro prologinę giesmą Vydūno ir K. Janzo "Amžius po amžių". Diriguoja Jurgis Lampsatis. Vargonais palydėjo Ped. Instituto studentas Mykolas Drunga. Foto V. Noreika

"Tėviškė' parish choir, Chicago, Ill., performing at the Kritijonas Donelaitis commemoration program. Conductor — J. Lampsatis.

nelaičio pasakėčios, stud. Martyno Lekšo "Donelaičio pasakėčių charakteristika" ir Donelaičio pasakėčių žodynėlis, kurį sudarė stud. Kristina Grabauskaitė ir Raminta Raslavičiūtė.

Parodos apžiūrėjimo metu trijuose Jaunimo Centro apatiniuose kambariuose veikė to vakaro stiliui pritaikytos svetainės, kurias tvarkė Instituto studentų motinos (Aldona Rimienė, Birutė Drungienė, Ona Juodvalkienė, Regina Raslavičienė, Eleonora Valiukėnienė, Šukelienė . Joms talkino Instituto dėstytojas Ignas Serapinas, Kazys Rimas ir būrys ČALM mokinių.

Donelaičio sukaktuvinio vakaro įvairius paruošiamuosius darbus atliko Instituto studentai, dėstytojų— Domo Veličkos, Al. Dundulio, dail. A. Valeškos, Igno Serapino ir Instituto Globos Komiteto iždininko kun. J. Kubiliaus, SJ — patariami bei vadovaujami. Vakaro programą organizavo ir jai vadovavo D. Velička, pasitardamas su studentais ir minėtais Instituto pareigūnais.

Institutas, siekdamas, kad studentai ,lankydami paskaitas, atlikdami mokyklinę praktiką, pasiruoštų ne tik uždaram klasės darbui, bet ir viešajai kultūrinei veiklai, ir minėjimus organizuoja mokomuoju principu. Tuo principu buvo suorganizuoti Mikalojaus Daukšos (1963), Martyno Mažvydo (1963) atminimai, o šiais metais — Donelaičio gimimo 250 metų sukaktuvinis minėjimas.

Studentai, ruošdamiesi tokio atminimo programai, nuodugniai susipažįsta ne tik su iškeliamu autoriumi, bet ir su jo iškėlimo formomis, kurios pasirenkamos ne atsitiktinai. Dėl to savo stiliumi Instituto atminimai, arba minėjimai, gerokai skiriasi nuo įprastinių vietos akademijų.

Be studentų ir dėstytojų įdedamo darbo, tokiems atminimams, kaip ir apskritai lituanistiniam švietimui, reikalingi ir pinigai. Jų Institutas iš jokių šaltinių negauna. Jie, kaip žinia, ateina tik prašymo būdu iš realiau galvojančios visuomenės, kuri jau yra supratusi, jog tuščiais žodžiais, nors ir gražiausiais, lietuviškojo švietimo kultūros nepakelsi.

Instituto pastangas čikagiškė visuomenė ligi šiol yra parėmusi beveik pakankamai ir nuoširdžiai. Donelaičio sukaktuvinio minėjimo išlaidos buvo apmokėtos iš anksto, nes atsitiktinėmis tokio minėjimo lankytojų aukomis panašūs lituanistinio švietimo vakarai niekada nerizikuotini. Sceninių reikmenų išlaidas šį kartą apmokėjo šie Instituto rėmėjai: JAV Lietuvių Bendruomenės Centro valdyba (130 dol.), Amerikos Lietuvių Inžinierių ir Architektų S-ga (100), dr. Bobelis ir Dalia Bobelienė (50), dr. P. Kisielius (50), Illinojaus Lietuvių Gydytojų draugija (50), dr. Aldona Prunskienė (25), "Venta" (A. Vengris ir A. Jelionis — 20) ir kiti rėmėjai, Alicijai Rūgytei tarpininkaujant (71 dol. 50 ct.). Donelaičio raštų parodos centrinės vitrinos įrengimo išlaidas apmokėjo Lietuvių Bendruomenės Marketparko apylinkė (100 dil.), o sukaktuvinio leidinio spausdinimo išlaidas sudėjo šie Kristijono Donelaičio gerbėjai: čikagiškė Mažosios Lietuvos Lietuvių draugija (290 dol.), Aleksandras Dundulis (100 dol.), Lietuvių Evangelikų Liuteronų Tėviškės parapija (100 dol.) ir Ziono Evangelikų Liuteronų Lietuvių parapija (50 dol.). Mažosios Lietuvos Lietuvių draugija "Martynui Mažvydui" išleisti praeitais metais paskyrė 660 dol. — Šie visuomeniniai sambūriai bei atskiri asmenys nusipelno tiek Instituto, tiek lietuvių visuomenės nuoširdžios pagarbos ir dėkingumo. Vk.

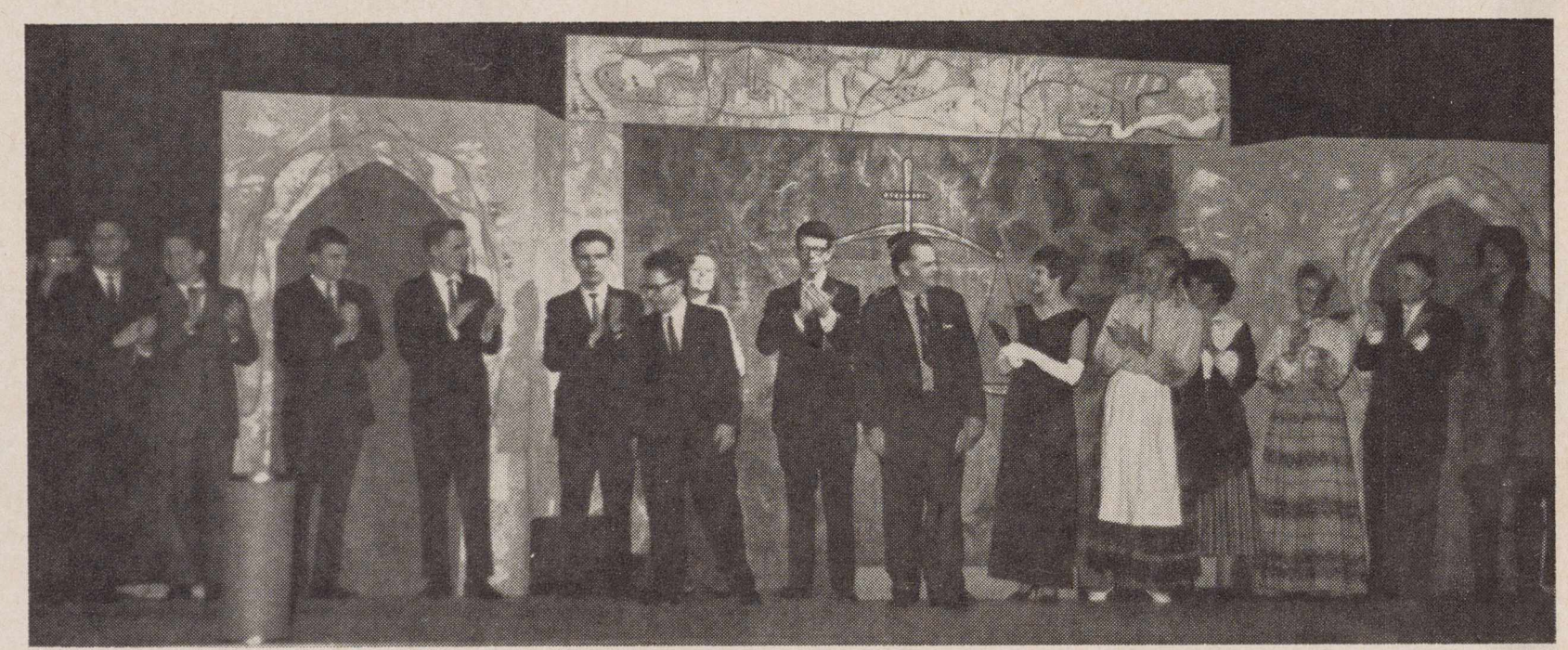

Pedagoginio Lit. Instituto studentai su sceninio darbo patarėjais po K. Donelaičio sukaktuvinio vakaro programos. Iš kairės: Algis Ankus, talkininkas, Romas Stakauskas, neakivaizdinio kurso stud., Dainius Valiukėnas, talk., Martynas Lekšas, Šarūna Valiukėnas, Vyt. Nakas, Inst. dėst. Ad. Valeška, Milda Pakalniškytė, Uosis Juodvalkis, akt. Alg. Dikinis, Danguolė Šukelytė, Kristina Grabauskaitė, Raminta Raslavičiūtė, Audronė Lesniauskaitė, Mykolas Drunga ir Šarūnas Prapuolenis, talkininkas (Nėra A. Rimo). Foto J. Grabauskas

DOMAS VELIČKA

POETO ATĖJIMAS

Vizija

Prologinis žodis
Kristijono Donelaičio sukaktuviniam vakarui

Rudens purvu, žiemos skulptūromis,
Pavasario žaliausiu kilimu
Poetas iš Tolminkiemio ateina
Hegzametro žingsniu.

Su kurmiais, su šeškais, su žiurkėmis,
Su eskadrile gandrų ir strazdų
Ateina jis — poetas Kristijonas —
Hegzametro žingsniu.

Lakštingala jambais jį palydi
("Jurgut, Jurgut — kinkyk, kinkyk!"),
O jis — Ramintos slėniu ateina
Hegzametro žingsniu.

Su amtstrotais, šulcais ir šaltyšiais,
Su burų vyžota palyda
Iš amžių glūdumos jisai ateina
Hegzametro žingsniu.

Baudžiauninkai su Biblija Šventa,
Su šiupiniu ir šakėm purvinom
Antai su Donalicijum ateina
Hegzametro žingsniu.

Per Ryga, per Varšuva, Berlyną —
Čikagos Brodvėjumi plačiu
Visas Tolminkiemis ateina
Hegzametro žingsniu.

— — — — — —

Iš amžių glūdumos...

Knygos ir autoriai

VYTAUTO ALANTO DRAMŲ RINKTINĖ

Pernai metų knygų balanse turime retą knygą, gal vienintelę mūsų raštijoje: devynios vieno autoriaus dramos viename tome. Jame sukrauta didesnė pusė Vytauto Aanto kelių dešimtmečių draminės kūrybos. (Pirmoji V. Alanto pjesė "Užtvanka" buvo pastatyta Kauno Valstybės Teatre 1932 m.). Šioje rinktinėje nėra dramų: "Užtvanka", "Gaisras Lietuvoje" ir "Gyvenimas iš naujo". Visos jos buvo statytos Lietuvos teatruose ir rankraščiuose liko Lietuvoje. Pora veikalų, kaip istorinė drama "Mindaugas", tebėra pas autorių rankraščiuose, vis dar koreguojamos.

Tremties scena kenčia nuo veikalų stokos, ar jų neįveikiamumo dėl dekoracijų brangumo, dėl veikėjų gausumo ir pan. scenos mėgėjams nenugalimų kliūčių. V. Alanto scenos veikalų rinktinė tą spragą galės užpildyti — bus iš ko rinktis ir ką vaidinti, nes veikalai lengvai įkandami bet kuriam mėgėjų teatrui. Tai parodė praktika — beveik visi jau suvaidinti lietuviškoje scenoje.

Šia proga tenka atsiminti, kad tremties scena dabar įgavo beveik tą pačią reikšmę, kokią ji turėjo tautos atbudimo laikotarpyje. Tada ji buvo vienintelė lietuvių kultūrinė pramoga. Ji kėlė tautinę sąmonę, budino lietuvišką mintį ir ugdė pasitikėjimą savo jėgomis. Ir dabar, kaip anais klojiminiais laikais, tremties scena atlieka panašų uždavinį — duoda progos susieiti, prisiminti lietuviais esant. Be to, duoda šiek tiek meninio pasitenkinimo, o kartais ir daugiau ar mažiau pajamų kitiems, gyvybiniams mūsų bendruomenės reikalams.

Pats autorius knygos įvade prisipažįsta, tą pastebės ir skaitytojas, kad jam, savo veikalus rašant, teko atsižvelgti į tremties scenos reikalavimus. Daugumoje jo veikalų veikėjų nedaug ir dekoracijų keisti nereikia. Suprantama, tai trukdo idėją tinkamai išplėsti ir veda į pavojų spektaklį suprastinti, o kartais ir nuskurdinti. Prisitaikyti mėgėjų scenai ir vis dėlto duoti meniškai vertingą veikalą reikalauja iš dramaturgo ir pastangų ir talento. Reikia pasakyti, kad V. Alantui su šia kliūtimi didele dalmi pavyko susidoroti. Tik gerai pažįstąs teatro sceną dramaturgas galėjo tą kliūti nugalėti arba apeiti.

Kuo patraukia mus V. Alanto scenos veikalai? Jo dialogas sklandus, trumpas, aiškus, lengvai žiūrovo sekamas. Dažnai jis vartoja sąmojų — tai paryškina personažus ir pagyvina veiksmą. Nėra ilgų monologų ar statinių pasikalbėjimų; veiksmas vyksta per visą veikalą, situacijos viena kitą seka. Pagrindiniai veikėjai nėra per daug apkrauti, kad neštų visą veikalo svorį, todėl ir mažesnio pajėgumo aktoriams išvežami. Veiksmas vykusiai išdalintas: visiems aktoriams yra kas veikti ir nėra kada pavargti.

Žinoma, kai kas galėtų prikišti konfliktų gilumo ar pagrindinių veikėjų sielos pilnutinio atskleidimo stoką. Tačiau V. Alanto sceninis veikalas nėra nei psichologinis, nei analitinis. Jis yra, svarbiausia, skirtas eiliniam žiūrovui patenkinti, pramogai. Todėl jo idėja yra suprantama veiksmu ir aiškiu žodžiu išreikšta, žiūrovui nekelia mįslių, nevargina ir nemigdo; autoriui rūpi daugiau pats spektaklis, negu teorinis problemų analizavimas. Tik šitaip į V. Alanto veikalus galima žiūrėti ir šitaip žiūrėdami jiems nedaug ką galėsime prikišti.

Nors daugumas šioje knygoje sudėtų scenos veikalų turi pramoginio pobūdžio žymių, tačiau grynai pramoginėmis komedijomis galėtume pavadinti tik "Buhalterijos klaidą" ir "Šiapus uždangos". Pirmoje pašaipos objektu yra piršlybos iš apskaičiavimo ir apsiskaičiavimo, gi antroji yra režisoriaus išprovokuotas gyvenimo farsas, kuriame rašytojas, beieškodamas temos ir personažų scenos veikalui, įtraukia savo šeimą ir draugus į nerašyto veikalo veiksmą.

Kitos trys komedijos, sakyčiau, yra daugiau idėjinės pjesės negu komedijos. Antai "Ragučio šaltinėlyje" Tautos Namų" statytojas idealistas Mačionis kovoja su alaus daryklos savininku Petkumi, dėl šio užmačių iš tautinio reikalo bizį padaryti. Na, žinoma, kova vyksta ir dėl merginos. "Visuomenės veikėjuose" nepartinio Lietuvių Klubo organizatoriai mėgina sutaikyti besipešančius partinių organizacijų vadovus. O "Sąmoksle prieš savuosius'" autorius sprendžia lietuvybės išlaikymo ir mišrių vedybų problemą. Nors šiose komedijose ir apstu komiško elemento, tačiau vyrauja rimtos ir svarbios idėjos, priverčiančios jų sprendime dalyvauti ir žiūrovą. Čia, tarp vietomis banalaus dialogo ir pigaus patriotinio šūkčiojimo bei vienos kitos neįtikinamos ar dirbtinės situacijos, vyksta gėrio kova prieš blogį, tautinės sąmonės skaldymą ir nutautėjimą.

Trys į knygą įdėtos dramos yra tikra to žodžio prasme patriotiniai herojiniai veikalai. Visose veiksmas vyksta pavergtoje tėvynėje. Visose mūsų vyrai didvyriškai kovoja prieš okupantą. "Žodžiai iš anapus" — partizaninių kovų iškarpa — turi kova prieš savanaudiškumą, susistiprias misterijos žymes, kur partizanų vadui pasirodęs ant balto žirgo jo prosenelis, nuskendęs ežere kovodamas sukilime prieš rusus, nurodo partizanams kelią prasilaužti iš apsupimo. Čia legenda surišta su realybe, daro stiprų įspūdį. "Penkios minutės prieš dvyliką tai lietuvių-latvių partizanų vienybės klausimas. "Kyla vėtra ūkanose'" dramoje vaizduojamas mūsų trispalvės iškėlimas Gedimino kalne mirties ir meilės fone.

Šiose trijose pjesėse eilė aukštos

Nukelta į 20 psl.

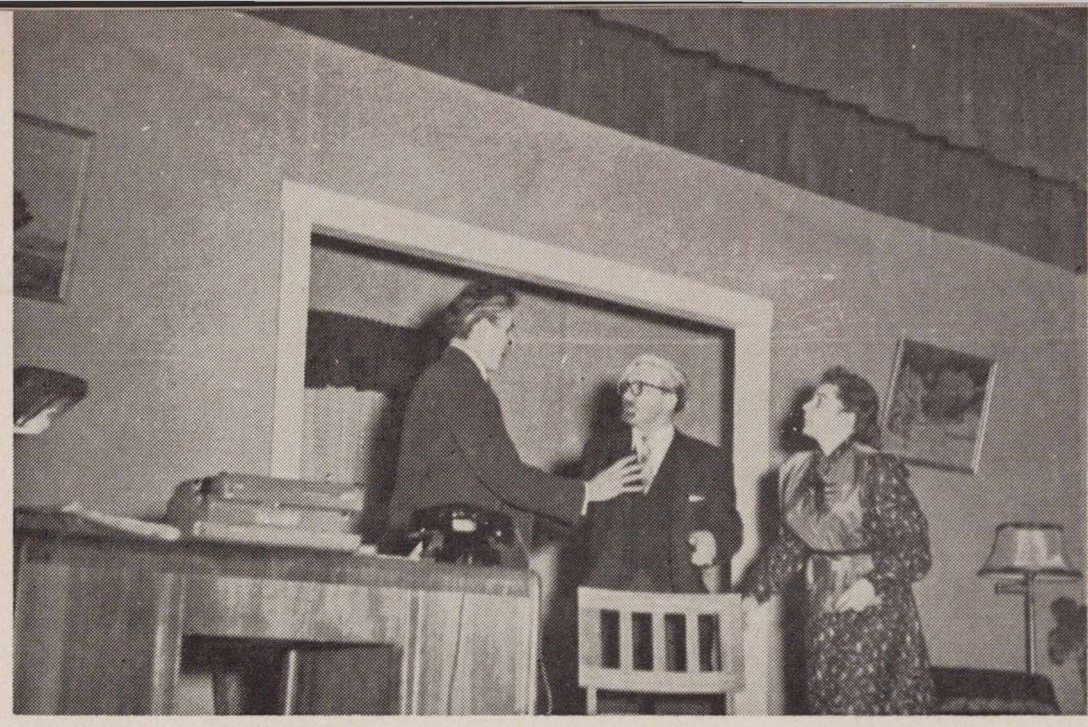

"Šiapus uždangos" — Detroito Dramos Mėgėjų Samb. Iš kairės: V. Žebertavičius, Alg. Pesys, Ir. Laurinavičienė.

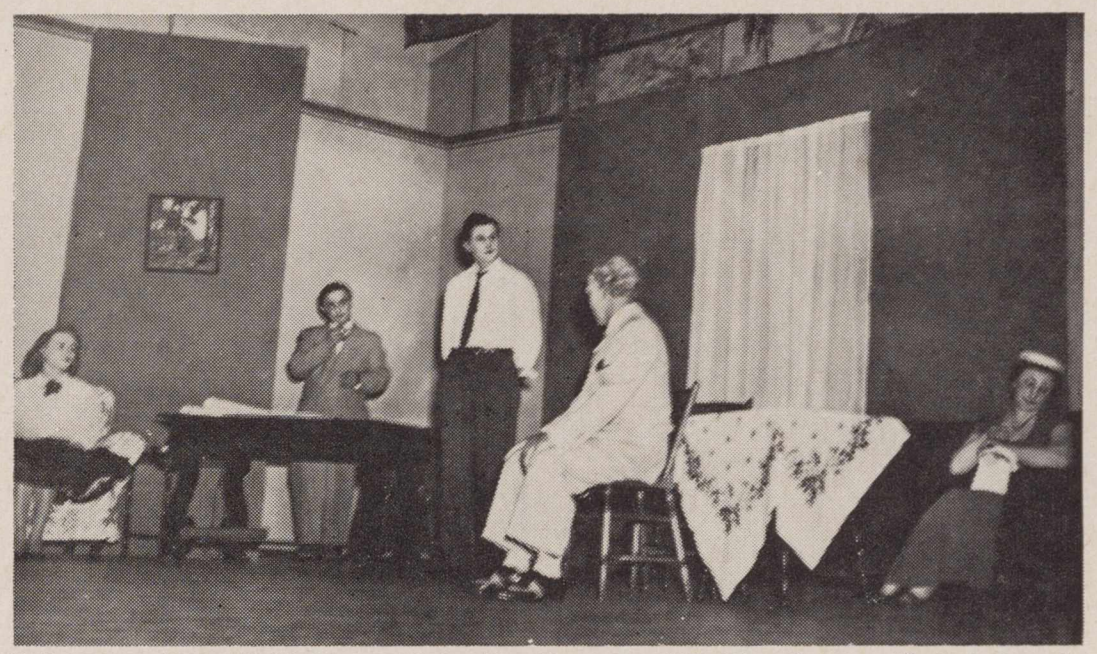

"Visuomenės veikėjai" — Detroito Dramos Mėgėjų Samb. Iš kairės: Ir. Šulcaitė, Alg. Pesys, V. Žebertavičius, S. Geldauskas, Ir. Laurinavičienė.

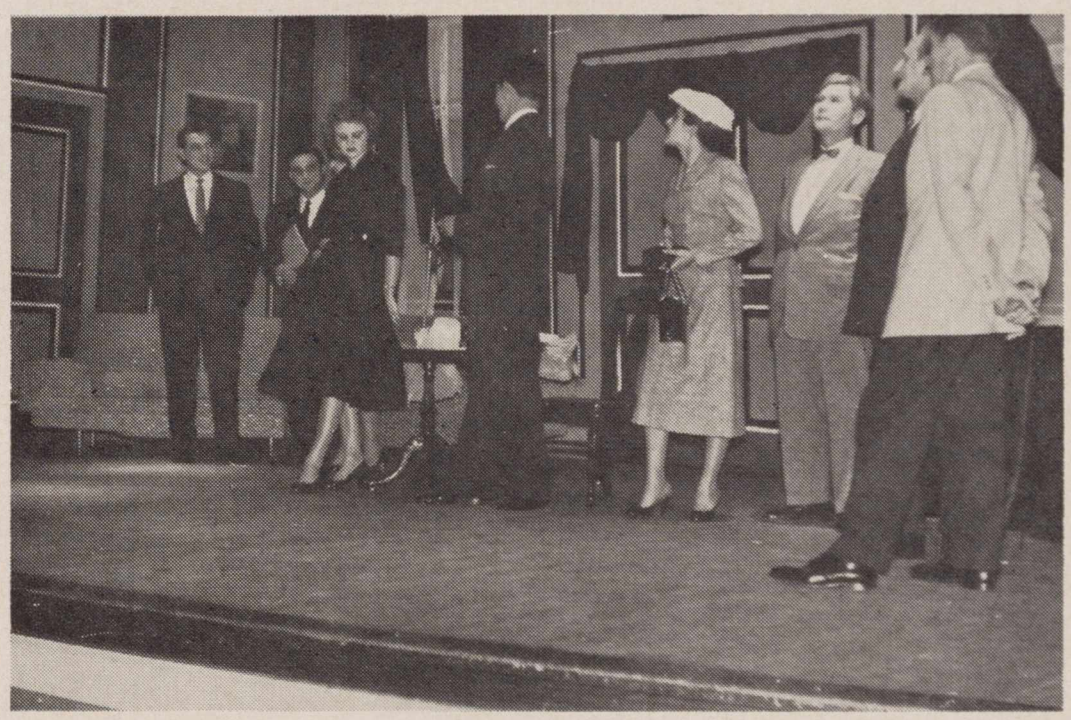

"Sąmokslas prieš savuosius" — Detroito Dramos M. Samb. Vaidina J. Jokunskas, A. Pesys, D. Mikaitė, V. Žebertavičius, L. Mingėlaitė, S. Iljasevičius, K. Kricius, S. Žebraitis. (1957 m.)

KAI KURIŲ VYTAUTO ALANTO DRAMOS VEIKALŲ PASTATYMAI
Stage productions of dramas written by Vytautas Alantas, Detroit, Mich.

"Vėtra kyla ūkanose" — Los Angeles dr. sambūrio past., rež. D. Mackialienė; dekor. A. Žaliūno. Iš k.: J. Raibys, L. Medelis, D. Vebeliūnaitė, V. Gilys, V. Dovydaitis, J. Janušauskas. Foto L. Kančauskas

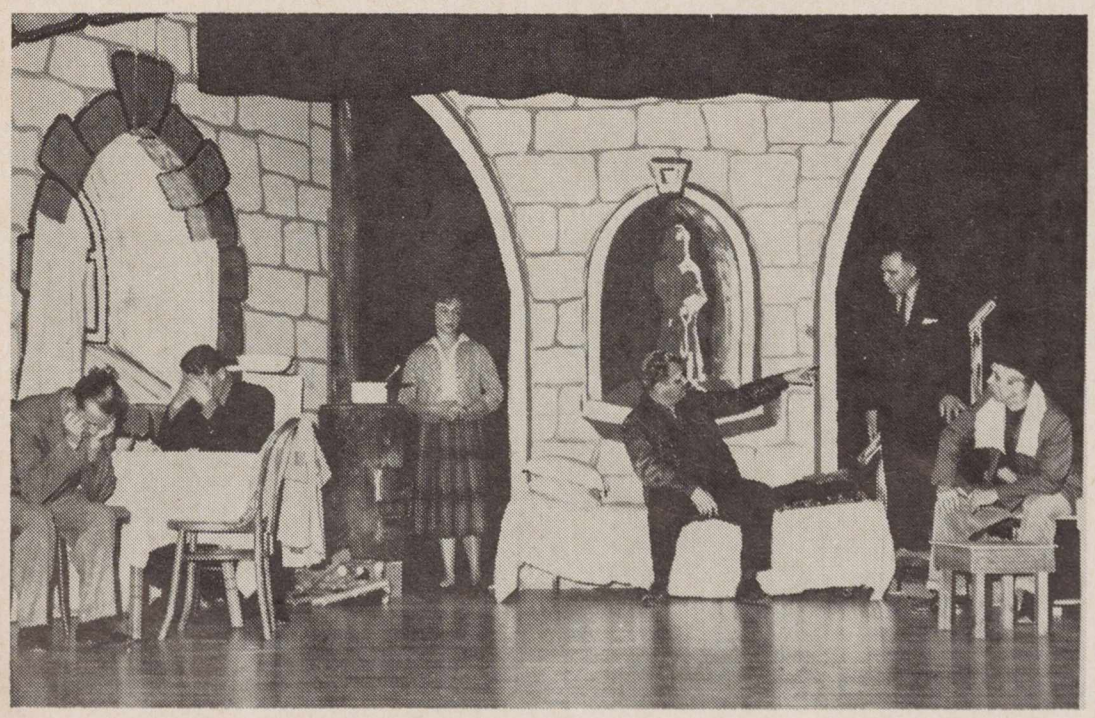

LIETUVIŲ SPAUDOS IR RADIJO DARBUOTOJAI

Conference of Lithuanian press and radio workers in Sodus, Michigan.

Lietuviškos spaudos ir radijo darbuotojų konferencijos dalyviai Tabor Farm, Sodus, Mich., kuriuos savo svečiais pakvietė J. Bačiūnas, PLB pirmininkas. VIDURY: Konferencijos dalyvės ir viešnios. APAČIOJE: Lietuviškųjų radijo valandėlių vedėjai — "radijo dėdės".

Foto A. Gulbinskas

KNYGOS LAUKIA SKAITYTOJO

KNYGOS LIETUVIŲ KALBA

- ☐ **Vidudienio sodai** — Midday Gardens, prize winning poems by Bernardas Brazdžionis. **Price:** $4.00
- ☐ **Vyskupas ir velnias** — The Bishop and the Devil, short stories by the late Ignas Šeinius. **Price:** $3.00
- ☐ **Paukščių Takas** — Milky Way, poems by A. Radžius. **Price:** $1.50
- ☐ **Pažadinti sfinksai** — Awakened Sphinxes, poems by Alfonsas Gricius. **Prince:** $1.50
- ☐ **Varpai Skamba** — The Bells Toll, a novel **Price:** $2.50
- ☐ **Karaliai ir šventieji** — Kings and Saints, poems by Elena Tumienė. **Price:** $2.50
- ☐ **Dažytas vualis** — The Painted Veil, a novel by S. Maugham, transl. by S. Zobarskas. **Price:** $3.00
- ☐ **Amerikos lietuvių vardynas** — Lithuanian Who's Who in the U. S. **Price:** $7.00
- ☐ **Kovose dėl Lietuvos** — In The Wars For Lithuania, 2 volumes, memoirs of General Stasys Raštikis, a Lithuanian bestseller. The firt volume is sold out. **Price:** $7.00
- ☐ **Lietuvių tautos kelias** — The Course of the Lithuanian Nation, 2 volumes, by Prof. M. Biržiška. The first volume is sold out. **Price:** $3.00
- ☐ **Rinktinės mintys** — a collection of statements, phrases made by world-famous people, prepared by Rev. Dr. J. Prunskis. **Price:** $4.00
- ☐ **Patarlės, priežodžiai ir posakiai** — a collection of Lithuanian proverbs and sayings. **Price:** $3.50
- ☐ **Lietuvių liaudies dainos jauniesiems pianistams** — Lithuanian folk songs for young pianists, arranged by Vytautas Kerbelis. **Price:** $2.00

KNYGOS ANGLŲ KALBA

- ☐ **Crosses** — Kryžiai, an incomparably exciting Lithuanian novel in English. **Price:** $4.00
- ☐ **Lithuania Through The Ages,** a fine, short survey of Lithuanian history, lavishly illustrated. **Price:** $3.50
- ☐ **The Evening Song,** charming Lithuanian tales in English. Illustrated. **Price:** $3.00
- ☐ **The Forest of Anykščiai,** a masterpiece of Lithuanian poetry by A. Baranauskas, translated by Nadas Rastenis. **Price:** $2.00
- ☐ **The Dance of Lietuva,** Lithuanian folk dance pageantry. **Price:** $5.00
- ☐ **Lithuania Land of Heroes.** Short sketches of Lithuanian history, language, art; Lithuania's fight for freedom. Illustrated. Price 4.75
- ☐ **The Battle of Grunwald.** An historical novel in English. Translated by J. J. Bieskis. Price 3.00

"LIETUVIŲ DIENŲ" LEIDYKLA

4364 Suncet Boulevard
Hollywood 29, California
Tel.: NO 4-2919

VEIDAI IR VAIZDAI

Adelaidė, Australija. Pietų Australijos liet. tautinių šokių grupė, vadovaujama Violetos Vasiliauskaitės (antros berniukų eilės vidury). Grupė dažnai pasirodo ne tik lietuviškuose parengimuose, bet ir australų koncertuose, garsindama Lietuvos vardą. Vadovė stud. Violeta yra solistės Genovaitės Vasiliauskienės duktė, gyvai besireiškianti lietuviškojo jaunimo gyvenime. Foto A. Budrio

Lithuanian Folk Dance Group of Adelaide, So. Australia, with its instructor Violeta Vasiliauskaitė, who perform and represent Lithuanians during many functions.

LB I apyl. valdyba buvo pakvietusi V. Sidzikauską į Clevelandą padaryti pranešimą apie politinę padėtį. Iš kairės: K. Karpius, Z. Tarutis, A. Puškoriutė, V. Sidzikauskas, Z. Zorska ir F. Eidimtas, LB I ap. vald. pirm...
Mr. V. Sidzikauskas among Lith. community leaders in Cleveland, Ohio.

Rosario, Santa Fe, Argentinoje, pašventinta nauja mokykla "Republica de Lituania" (kovo 15 d.) Apeigas atliko Rosario arkivysk. J. E. G. Bolatti, o kūmais buvo Santa Fe prov. vicegub. dr. E. Malaponte su panele Amalia Messina ir inž J. Čekanauskas su Monika Galickiene, abu iš Buenos Aires. Mokyklos iniciatorius buvo kun. J. Margis, MIC, darbus užbaigė ir šventę surengė kun. dr. K. Černiauskas, dabart. šv Kazimiero par. klebonas.
Foto J Brizgys

In Rosario, Argentina, the dedication of a new Lithuanian school "Republica de Lituania".

JAUNIEJI AKADEMIKAI

Dešimtys ir šimtai lietuvių jaunuolių baigia aukštuosius mokslus, įsigydami meno, literatūros, griežtųjų mokslų — B. A., A. M. ir net Ph. D. — laipsnius. Daugelis jų Lietuvą paliko kūdikystės metuose, bet lietuviškai kalba ir rašo, veikia lietuviškose organizacijose ir auga ateities lietuviais. Juos visus norėtume parodyti savo skaitytojams, kartu pasidžiaugti laimėjimais, bet jų yra tokia daugybė ir tik retas kuris tėvų ar artimųjų tesiteikia LD redakciją painformuoti. Antai, korespondentas iš Clevelando rašo, kad ten šiais metais aukštuosius mokslus baigė 22 lietuviai!

Čia dedame keletą jaunų akademikų, tikėdamiesi, kad vėliau turėsime progos ir daugiau jų parodyti. Tėvus ir artimuosius kviečiame atsiliepti.

Lylia E. Kvedaraitė baigė Creightono un-tą ir gavo diplomą B. S. ir Bus. Ad. Studentaudama priklausė LB-nės chorui, veikė skautuose ir liet. sutd. būrelyje ir valdyboje. Jos tėvai gyvena Omahoje.

L. E. Kvedaraitė, who received her B. S. degree in Business Adm. from Creighton University.

Vasario 16 gimnazijos taut. šokių grupė, dalyvavusi Europos tautų meno popietėje Nuernberge kartu su vokiečių, prancūzų, anglų, jugoslavų, estų, ukrainiečių meno ansambliais. Mūsiškiai pašoko Kepurinę, Jonkelį, Sadutę. Susižavėjimas ir ilgi plojimai palydėjo mūsiškius. Vyriausias programos vedėjas mūsiškiams dėkodamas pasakė: "Sie haben den Vogel abgeschossen!" Tai reiškia — jūs turėjote geriausią pasisekimą. Pats ministeris patapšnojo šokėjus, o vedėjai (Tamošaitienei) galantiškai pabučiavo ranką. Vakare prie Auksinio Fontano vokiečių rytų pabėgėlių suvažiavime lietuviai dar pašoko — didžiausio pasisekimo sulaukė Malūnas. Patenkintas liet. jaunimas grįžo namo dainuodamas "Nušovė... visi vaikai pe-lė-dą!"

Lithuanian folk dance group of the Feb. 16th school in Germany who recently had a successful engagement in the European nations' art festival in Nueremberg.

Juozas Gediminas Antanas Dovydėnas (g. 1939), Baigęs su distinkcija (honors) Edmontono St. Francis gimn. Albertos un-te įsigijo B. Sc laipsnį ir dėl aukštų pažymių universitetas suteikė teisę postgraduate akademinėms studijoms tęsti.

J. G. A. Dovydėnas, who received his B. S. degree at the Alberta University, Canada.

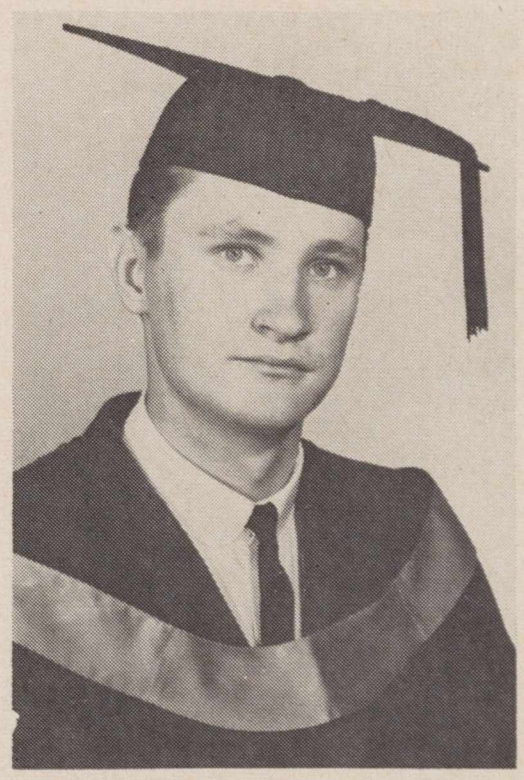

Danguolė Urbonaitė, gimus Tauragėeje, baigė Marijos gimn. Chicagoje 1959. 1964 m. De Paul un-te gavo diplomą iš komercijos. Lankė ir bagiė Lituanistinę gmn. Chicagoje ir veikė skautų ir Gintaro korp-je.

Danguolė Urbonaitė, a graduate of De Paul University, College of Commerce.

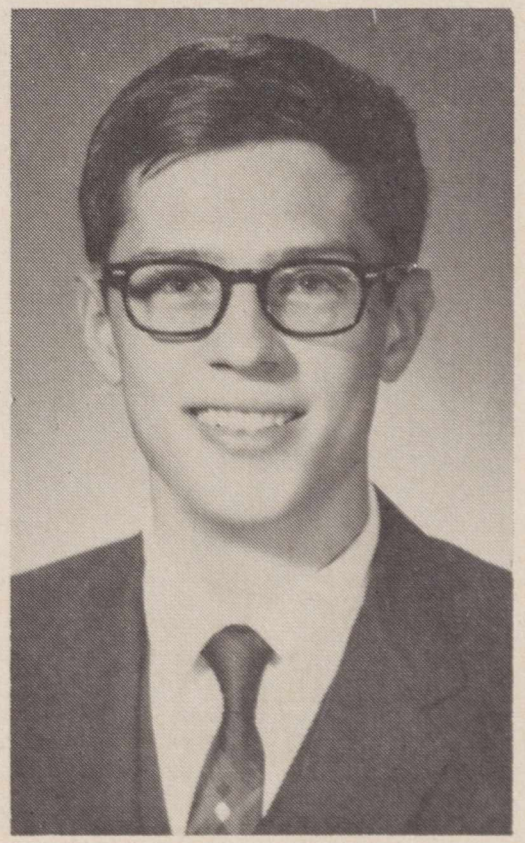

Rimas Paulius Tumasonis (g. 1946), baigęs Carl Sandburg gimn. Orland Park, Ill., dvejus metus priklausė debatų grupei, chemikų d-jai ir mokykl. leikr. red-jai; trejus metus — National Thespian ir National Honor dr-joms; gavo Illinois stipendija (bet nepasinaudojo); atvyksta į Kaliforniją, Berkeley un-te istorijos ir antropologijos studijuoti.

Rimas P. Tumasonis, honor graduate of Carl Sandburg High School in Orland Park, Illinois.

ŽMONĖS, DATOS IR DARBAI

LIETUVIŲ DIENOS
Birželis 1964

— Vasaros mėnesiais (liepos ir rugpj.), kaip žinote, LD žurnalas neišeina. Šis, birželio, numeris išleidžiamas pavėluotai, liepos pradžioje, dėl to bus trumpesnis tuščiasis vasaros atostogų laikas. Sekantis numeris išeis rugsėjo pradžioje.

Bendradarbius ir skaitytojus medžiagą tam numeriui prašome siųsti iki rugp. mėn. 15 d.

— LD leidykloje lankėsi iš Kanados atvykę dail. **E. ir A. Dociai**, kurie ilgesnį laiką buvo apsistoję Los Angeles mieste, susipažinti su oro ir gyvenimo sąlygomis.

— **J. Kukanauza** iš Venecuelos, su šeima buvo nuvykęs į Kanadą pas gimines ir vėl grįžo į Los Angeles, kur įsigijo namus ir jau persikėlė gyventi.

— Muzikas **P. Armonas**, kurį laiką gyvenęs ir dirbęs Santa Barbara mieste, netoli Los Angeles, persikėlė į Chicagą vargoninkauti Šv. Kryžiaus lietuvių parapijoje vieton mirusio muz. Stepo Sodeikos.

LIETUVIŲ DIENŲ ŽURNALO

laimėjimai metinio pikniko metu teko šiems mūsų rėmėjams:

Pirma dovana — RCA TV aparatas — nr. 30654, G. Rukšėnui, gyv. Glendale, Calif.

Antroji dovana — Hi-Fi fonografas — nr. 2357, Antanui Liutkevičiui iš West Hartford, Conn.

Trečioji dovana — Transistorinis radijo aparatas — nr. 11519, kurį atsiuntė J. Dženkaitis iš Los Angeles, Calif.

4 ir 5 dovanos — po 3 lietuviškas knygas vaikams — teko nr. 35373 — M. Sagevich iš Ozone Park, N. Y., nr. 2835 — Antanui Puzinauskui.

6, 7 ir 8-ta dovanos — po 2 anglų k. knygas apie Lietuvą: nr. 1168 — M. Ručinskienei iš Detroit, Mich., nr. 1877 — Izabelei Oksienei iš Holywood, Calif. ir nr. 28785 — Vladui Šiurkui iš Los Angeles, Calif.

9, 10, 11, 12 ir 13-ta dovanos — po 3 liet. knygas teko — nr. 4132 — J. Daužvardienei iš Chicagos, nr. 5185 — Jonui Makauskiui iš Brooklyn, N. Y., nr. 0607 — C. M. Smith iš Chicago, Ill., nr. 12272 — An. Narbutienei iš L. Angeles, Calif.

Laimėjimų traukimas įvyko liepos 12 d. 6 val. p.p. laike LD pikniko McCambridge Parke, Burbank, Calif. Traukimą prižiūrėjo komisija iš pirm. J. Tininio ir narių — Alės Rūtos- Arbienės ir Alės Dargienės.

LD leidėjas širdingai dėkoja visimes parėmusiems LD leidimą gausiomis aukomis, įsigijant bilietėlius. Visų sąrašas bus išspausdintas po vaaros atostogų išeinančiame LD numeryje.

STUDIJŲ SAVAITĖ

— Rugp. 9-15 dienomis Dainavos stovykloje prie Detroito rengiama bendra lietuvių studijų savaitė tema "Idėjos ir darbai 20 metų išeivijos perspektyvoje". Rengia JAV LB centro valdybos globojamas komitetas: R. Šliažas, G. Gedvila, D. Koklytė, D. Lukošiūnaitė, A. Mickevičius, L. Petrauskaitė, R. Rudys, R. Stakauskas, R. Staniūnas.

Komiteto adresas: R. Šliažas, 3140 W. 42nd Place, Chicago, Ill., 60632; registracija: J. Buitkus, 8025 Logan St., Detroit 9, Mich.

Paskaitos:

Dr. J. Balys — Lietuvių liaudies dainų simbolika;

Dr. V. Bieliauskas — Dviejų kultūrų įtaka į vaiko asmenybės vystymąsi;

Dr. J. Girnius — Dvidešimts metų išeivijos;

Dr. Ilona Gražytė — Išeivijos tematika lietuvių literatūroje;

V. Kamantas — Lietuvių Bendruomenė;

J. Miklovas — Lietuvių Jaunimo Anti-Kolonialistinė Lyga;

Dr. L. Sabaliūnas — Kolonializmas;

K. Skrupskelis — Apie laisvę ir autoritetą;

Dr. I. Užgirienė — Šių dienų psichologija ir kūrybingumo sąvoka;

Dr. V. Vardys — Komunizmo įtaka į ietuvių tautinę sąmonę;

V. Vaitiekūnas — 1963 metai Lietuvoje;

B. Vaškeiis — Poetai Milašius ir Baltrušaitis.

Dr. G. Gedvila vadovaus simpoziumui apie Rytų Europos politinę ateitį; be to, esą pakviesti dr. R. Šilbajoris, dail. A. Kurauskas.

Numatomos vakarinės programos:

Poezijos vakaras, dramos vakaras (Chicagos "Atžalynas"), Dainų vakaras, Minėjimas, Laužas, "Antrasis kaimas", R. Babicko kalba apie Jazz'ą.

Rengimo komiteto sąstate ir programoje reiškiasi jaunoji karta, išeivijoje baigusi aukštuosius mokslus; ypatingai šiai kartai ruošiama ši savaitė. Tikimasi, kad visuomenė toje prasmingoje studijų savaitėje dalyvaus gausiai ir aktyviai.

Dainavos stovykloje telpa 200 dalyvių.

— Ateitininkų federacijos valdyba numatė **ateitininkų kongresą** šaukti 1965 m. liepos mėn. 4 d. savaitgalyje. Tradiciniai at-kų kongresai šaukiami kas penki metai.

— **Prof. Kazio Pakšto monografiją** sutiko parašyti dr. J. Eretas. Knygai leisti lėšas telkia komitetas, kurį sudaro: inž. J. Mikaila — pirm. kun. Br. Dagilis — reik. ved., dr. L. Bajorūnas — ižd. Aukos siunčiamos adresu: J. Mikaila, 16870 Stoepel Ave., Detroit, Mich. 48221.

— Mūsų Literatūros redaktoriui **dr. Juozas Eretas** iš Šveicarijos atsiuntė atspaudą "Von mancherlei Bildung". Anspruchlose Gedanken su einem anspruchvollen Thema. 16 psl. Basel, 1964. Tai didžiai vertinga originalių svarstymų apie išsilavinimo tikslą bei prasmę brošiūra. "Tikrai išlavintas žmogus, — sako vienoje vietoje autorius, — visuomet yra aristokratas. Iš tikro jis įkūnija tai, ką seniau reiškė džentelmeno vardas, būtent, taurų žmogų, kurį daugiau apibūdino išvidinė vertė negu išorinė išvaizda."

Knygos ir autoriai

Atkelta iš 17 psl.

įtampos scenų, besąlyginiai kovojančių herojų. Nors jose apstu bereikalingos žodžiais deklamuojamos patriotikos, patoso, bet negalima nuneigti tikrovės pagrindo, ir ne vieno tų asmenų kurie kovojo ir mirė dėl savo krašto laisvės, vertumu ir įtikinamumu.

"Aukštadvario" pjesė stovi nuošaliai nuo kitų knygon sudėtų veikalų. Ji išsiskiria ne vien tuo, kad joje nėra pramoginio elemento žymių, ji išsiskiria savo išbaigtais charakteriais, nuosekliai augančia dramine įtampa ir sceniniu vieningumu. Tai pasiaukojimo dėl įpėdinystės, tikros meilės ir pareigos drama. "Aukštadvaris", mano manymu, stipriausias V. Alanto scenos veikalas. Matyti, kad autorius jį rašydamas nedarė jokių kompromisų, nesitaikė su mėgėjiškomis vaidintojų pajėgomis ir sceninėmis galimybėmis.

Į šią knygą V. Alantas sudėjo ne vien šimtus savo laisvalaikio valandų ir didelę dalį savo kūrybinio derliaus, bet dar pridėjo ir žymią sumą pinigų, kad tuo derlium tautiečiai galėtų naudotis. Tai rodo neeilinį autoriaus idealizmą. Reikia manyti, kad laisvojo pasaulio scenos sambūriai ir teatro mylėtojai tuo pasinaudos. Autorius rezervuoja visas teises, todėl statantiesiems reikia kreiptis į autorių: 15369 Freeland, Detroit, Mich. 48227. Tuo pačiu adresu knygą galima įsigyti.

Knygos viršelį piešė E. Vasiliauskas, vinjetes — V. Vijeikis, kalbos žiūrėjo B. Babrauskas. Knygos atspausta 400 egz. Per visus veikalus veikia apie 100 asmenų, tad aktoriams įsigijant po egzempliorių, knygos laidos pakaktų vos keturiems visų dramų pastatymams.

Balys Gražulis

— Aukštesniosios lit. mokyklos Chicagoje 1963-4 metų metraštis pavadintas **"Mūsų metai"**. Knygoje yra foto nuotraukų ir aprašymų iš mokyklos gyvenimo, šių metų abiturientai ir gausus pluoštas mokinių rašinių įvairiomis temomis. Leidinys įdomiai suredaguotas, kiekvienam skyriui parenkant K. Donelaičio metų temas ar citatas. Rašiniai ryškiai vaizduoja ne tik mokyklos moksleiviams rodomą kryptį (skiriant temas), bet ir pačio jau nimo jausmus ir aspiracijas. Gili ir sąmoninga lietuviškoji mintis lydi šių jaunuolių kelią į gyvenimą. Mažesnės mokyklos, kurios negali tokių leidinių suorganizuoti, turėtų užsisakyti, kaip skaitymų pavyzdį.

Užsisakyti: V. Diminskas, 6943 So. Rockwell St., Chicago, Ill. 60629. Kaina 2 dol.

— **Prel. P. Juras** atsiuntė redakcijai Savo parapijos mokyklos, St. Francis School, Lawrence, Mass., pirmosios laidos metraštį — 1964, First Graduation Year Book. Jon sudėta mokyklos veiklos nuotraukos ir pirmoji mokinių laida. Mokykloje buvo apie 270 mokinių. I laidą baigė 17 mokinių. Mokinių sąraše labai maža lietuviškų pavardžių, ir tai — iš jų rašymo atrodo, kad jie kelintosios ateivių kartos vaikai. Labai gaila, kad toks didis lietuvių kultūrininkas kaip prel. P. Juras savo veiklos bazei neturi gausesnio lietuvių skaičiaus. Po šio karo atvykusieji negalėjo ilgiau Lawrence pasilikti dėl darbų stokos.

— **P. Pleškevičius**, nepriklausomybės kovų savanoris invalidas, yra išleidęs antrą savo atsiminimų laidą. Šalia didžiųjų veikėjų ir didžiųjų karininkų, įdomu paskaityti paprasto savanorio pasakojimas iš laisvės kovų. Knygos kaina 2 dol., bet autorius, gyvenimo vargų prispaustas, leidinį dabar atiduoda už 1 dol. Užsisakyti tiesiai pas autorių: P. Pleskevičius, 261 Silver St., Boston 27, Mass.

IN MEMORIAM

— Gegužės 2 d. Lugano mieste, Šveicarijoje, mirė prel. **Kazimieras Šaulys**, Kauno arkidiecezijos generalinis vikaras, Vytauto Didž. un-to kanonų teisės profesorius, **Vasario 16 akto signataras**, sulaukęs 93 metų amžiaus.

Laidotuvėse dalyvavo būrys lietuvių iš įvairių Europos kraštų, diplomatijos, laisvinimo ir kt. veiksnių, žmonių, bendruomenių ir mokyklų pareigūnų, šiaip asmenų.

LD žurnalas apie prel. K. Šaulį yra rašęs keliais atvejais, o 1962 m. vasaiorio numeris papuoštas prel. K. Šaulio viršeliu.

— Gegužės 16 d. Kolumbijoje mirė gen. **Vincas Grigaliūnas-Glovackis** ir palaidotas Tunjos miesto kapinėse, dalyvaujant šeimos artimiesiems ir lietuvių atstovams iš Bogotos.

Gimęs 1885 m. Dzūkijoje, baigęs Vilniaus karo mokyklą, buvo Lietuvos kariuomenės savanoris kūrėjas, apdovanotas eile ordinų. Pasitraukęs nuo antros bolševikų okupacijos gyveno Vokietijoje, Belgijoje, o vėliau persikėlė į Kolumbiją; paliko našlė žmona ir sūnaus šeima.

Parašė didelį pluoštą atsiminimų, kurie liko rankraštyje.

ANTANAS F. SKIRIUS

REAL ESTATE — TAX SERVICE

INSURANCE

Kreipkitės telefonu NO 4-2919

arba įstaigoje

4366 Sunset Blvd., Hollywood 29. Calif.

P. V. RAULINAITIS

Real Estate-Insurance-Tax Returns

Notaro darbai; namų ir automobilių apdraudos; mokesčių apskaičiavimas; tarpininkavimas namus perkant ir parduodant; dokumentų vertimas.

NO 2-5433, Los Angeles 27, Calif.

Res.: 1972 N. Commonwealth Ave.

HELEN'S

HOUSE OF BEAUTY

HELEN MOCKUS-MOTUŠIS
5265 Fountain Ave.

HOLLYWOOD California
New Telephone: NOrmandy 5-3351

LIETUVIŲ
DIENOS
LITHUANIAN DAYS

JUNE / BIRŽELIS 1964

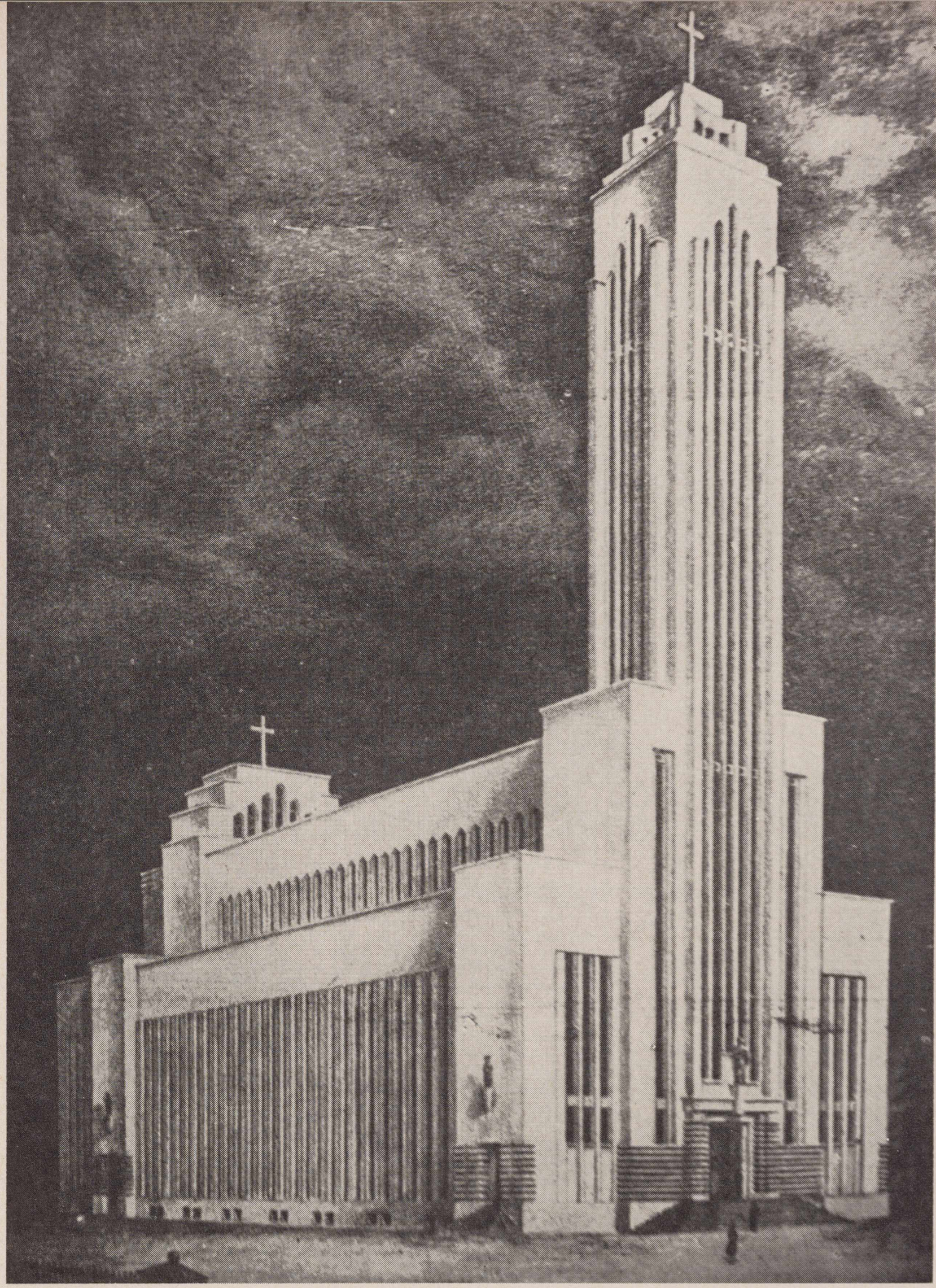

A monumental Church of Resurrection in Kaunas, Independent Lithuania, — a symbol of the Lithuanian nations rebirth as an independent country. (See an article next page).

Prisikėlimo bažnyčia Kaune, pasatyta nepriklausomybės metais, bet nebaigta. Ją komunistai pavertė dirbtuve. (žiūr. rašinį kitame psl.).

SOME LEADERS ARE POLITICALLY BLIND IN THE LEFT EYE

Remarks by Assemblyman Charles J. Conrad, in an address delivered at the Baltic Freedom Rally, held June 28th, in Los Angeles, California

"Too many of our Washington officials, particularly some in the States Department are politically blind in the left eye and are unable to distinguish the crimes of the Communist although they are quick to denounce Fascist aggression", sand Assemblyman Charles J. Conrad, Minority Floor Leader, in and address delivered at the Baltic Freedom Rally, held June 28th at St. Casimir's Parish Auditorium, Los Angeles, Calif., under the auspices of the Baltic-American Joint Committee. Mr. Conrad cited many instances where the administration in Washington had taken strong action against a Fascist type offense including the trials of the Nazi war criminals, the racial policies of South Africa and certain Colonial Empires.

"If we support the idea of a standard of morality for the entire world, it must be a single standard, and if this be true when will there be a trial for Dictator Khrushchev?"

Conrad pointed out that Khrushchev was a part of the Stalin regime just as the Nazi criminals were a part of Hitler's organization and should be held equally accountable. "The same goes for racial and religious persecution in the Soviet Union enslavement of free people by the Communists.

"People of Latvian, Estonian and Lithuanian ancestry are particularly well qualified to call this fallacious policy to the attention of Americans for the peoples of the Baltic country have felt both Nazi and Communist oppression and know from personal experience they are equally. vicious."

Mr. Conrad concluded by urging those in attendance to become active in the political party of their choice so that they would be in a better position to bring their story to the American public.

LITHUANIANS MEET REPUBLICAN NATIONAL CHAIRMAN

Representatives from the Lithuanian-American major organizations appeared before the Platform Committee of the Republican Party on July 10, 1964, in San Francisco, Calif., and testified before the aforesaid body pertaining to the liberation question of Lithuania and other captive nations. These representatives had also a conference with Rep. William E. Miller, Chairman of the Republican National Committee.

Pictured from left to right: — Vytautas Abraitis (New York), President of the Lithuanian-American National Association; Republican National Chairman Bill Miller; Eugene Bartkus (Chicago, Ill.), National Secretary of the Lithuanian-American Council, Inc.; and Leonard Valiukas (Los Angeles), President of the American for Congressional Action to Free the Baltic States.

*** Lietuvių atstovai, prisidėję paruošiant Respublikonų Partijos programą (platform), susitinka su Partijos centro komiteto pirm. Bill Miller.

Nuotraukoje iš kairės: V. Abraitis, kongresmanas Bill Miller, Eug. Bartkus ir L. Valiukas. Pasitarimas su Partijos pirmininku įvyko liepos 10 d. San Francisco mieste.

THE CHURCH OF RESURRECTION

On Feb. 22nd, 1922, Lithuania's Biship P. Bučys suggested in the press that the Lithuanian nation, beseaching God in its hour of suffering, dedicate itself to the Divine Heart of Jesus and that a church be erected for tha purpose in Kaunas — The Green Hill. This idea of Bishop Bučys was welcomed with great enthusiasm throughout the nation.

On January 10th, 1926, through the initiative of Kaunas Archbishop J. Skvireckas, a huge meeting was held at City Hall in Kaunas. Several ministers, generals, many professors, engineers, artists, newspaper editors, clergy, and lay people attended. They unanimously decided to build a monumental Church of Resurrection in Kaunas, which would be the symbol of the Lithuanian nation's rebirth as an independent country.

A building committee was elected, which consisted of Rt. Rev. Juozas Tumas-Vaižgantas, prof. A. Tumėnas, J. Blynas, Rev. Vaitekūnas, as the temporary rector of the church. The board of directors was headed by honorary chairman Archbishop J. Skvireckas. Upon the death of Rt. Rev. J. Tumas and Mr. J. Blynas, Rt. Rec. J. Kemėšis was elected to the building committee.

In 1927 Rev. F. Kapočius succeeded as the chairman of the building committee, in place of Rev. Vaitekūnas. That same year President A. Smetona agreed to become honorary chairman of the committee.

A contest was organized for the architectural plans for the Church of Resurrection, under the auspices of Lithuania's Engineers' and Architects' Association. A total of 15 plans were received, three of them were considered as prize winning plans. Prize winning architect, Mr. Reisonas, was asked to develop the final plans for the curch The building committee then made the final choice.

The building of this church was supported by all Lithuanians. The Municipality of Kaunas donated the lot, worth several hundred thousand "litas". The Board of Education donated building materials to start the project. Donations poured in from Lithuanians in the country and abroad. In a short time the treasury had over 100,000 "litas". Children, as well as adults, contributed by buying special stamps, paying for one brick with each stamp.

The foundation for the church was finished in time for the first Eucharistic Congress in Lithuania, which took place on June 29, 30 and July 1st, in 1934. Multitudes came to Kaunas for the congress. The whole city was decorated with banners, flowers, tapestries, and wreaths.

On June 29th, Archbishop J. Skvireckas opened the Eucharistic Congress in the presence of President A. Smetona, ministers, all Lithuanian bishops and many foreign bishops and dignitaries, and a multitude of clergy and lay people. The same day the foundation of the curch and the cornerstone, which was brought from the Mount of Olives in the Holy Land, were blessed. This was one of the most memorable ceremonies of the Eucharistic Congress.

The church was finished quickly with donations from the whole nation. It is 68 meters in lenght, 24 meters in width. Its tower with the cross is 65 meters in height. A lift was built into the tower and on top a chapel of the Divine Heart of Jesus was erected. The city and its surrounding countryside can be seen clearly from the tower. The Chuch of Resurrection is the largest in all three Baltic States. The cross on the tower was illuminated by night in memory of the harsh battles and fallen heroes of Lithuania's independence. The church stands on the spot, where, during the Czarist Russian ocupation of Lithuania, a cannon once stood.

In this sanctuary the Lithuanians hoped to find comfort and consolation, and to rejoice and give thanks for the greatest gift of God — freedom. But alas! The 20th century barbarians, soviet communists, have torn freedom from the nation and every human heart and have converted the Curch of Resurrection into a factory!

P. Bliumas

★★★

HERDSMAN'S DREAM

By VINCAS KRĒVĒ

From "The Herdsman and the Linden Tree",

To be published this fall by Manyland Books, Inc.

His dreams were heavy. Lapinas tossed and moaned in his sleep. He dreamed that Juzia had come to him, but she was altogether unlike the Juzia he had taken to the priest to have their banns published and who did not know the catechism any better than he did. She was now young and beautiful, prettier than she had ever been, even in her youth; she wore a wreath on her head and flowers in her hair. She was wearing a skirt with innumerable flounces and a black bodice with two rows of white whalebone buttons, clothes that nobody wore these days any more. The seamstresses had even forgotten how to make them.

"Get dressed, quickly! The bridesmen and the bridesmaids are waiting for you already. And the priest in his vestments is standing before the altar."

"What priest? What bridesmen and bridesmaids?"

"Why, our wedding party! Have you forgotten how we went to have our banns published?"

"But what am I going to do with you, the way you're now? The people will laugh at an old man like me marrying a young girl!"

"Who said you are an old man? Take a look at youself."

Lapinas ran to a bucket full of water, standing on a stool under the shelf. and looked into his reflected face. From inside the bucket, instead of a grey ancient, a blond-haired, pink-cheeked bridegroom was looking back at him, just as he himself been many years before.

"Am a bewitched?" gasped Lapinas with astonishment. Standing in the middle of the floor, he looked himself over. His clothes, too, were not of the usual sort. He had on a long greatcoat, with a dozen flounces around the waist, its borders trimmed with black velvet. As he turned to the side, the flounces rustled; he turned back, the flounces rustled; he turned back, the flounces rustled again, just as the greatcoat of late Antanas Gaidys would have rustled!

On his feet he had a pair of high top-boots with brass ornaments and brass heels. But Lapinas did not have time to admire himself to the full: a team of horses neighed outside, and on the threshold appeared old Jurgaitis, whom Lapinas had served as a swineherd in his youth. He was then getting ten auksinas and twelve skatikas a year, as well as a woolen russet coat, bordered with black ribbon, and a pair of good cowhide footwear. Such farmers as Jurgaitis did not exist any more. He was not like the masters of today; he did not talk much; if you broke the rules, he would lay his belt along your backside, adding, in more serious cases, a few strokes with the buckle, and that was enough. Also, you could not hide him in the hemp field, or anywhere.

"Why should I be chasing you, you stinking rogue?" Jurgaitis would shout after one who ran away from his belt. "You'll come to the house sooner or later, and you'll get twice as much then."

This man now stood in the door, glowering at Lapinas in his usual sidelong manner. Lapinas remembered that Jurgaitis had died long ago, and the cold ran along his spine.

"You animal, why do you make people wait for you? My team is tearing the lawn to pieces! Hurry up! Or do you want to taste the buckle of my belt?" and Jurgaitis began fumbling at his waist. Lapinas turned around quickly and, out a word, went to the other end of house. As he was going, he felt the eyes of old Jurgaitis following him.

The room at the other end was full of guests. There sat Mocius Grainis, the grandfather of the present Grainis, and Juozas Čepulis, and Antanas Kačingis. They had all been dead for at least forty years. There also sat Česnulis of Randamonai; he had a badger skin pouch across his shoulder; that meant that Česnulis was not an ordinary guest, he was the matchmaker himself, whom everyone present must obey. And if you dd not obey the matchmaker, he could order you to be locked up in a pigpen.

Now Česnulis put his hand upon Lapinas' shoulder.

"Now, now, the groom! What kept you so long? Take your bride by the hand, it's time to lead her around the table."

Lapinas Looked around for his bride. She was standing with Jurgaitis' wife. And, O my gods, how she was dressed! A green wreath of rue on her head, and what an abundance of ribbons on her shoulders — long, reching the ground, red and green and of every color imaginable! And she herself, she was not Juzia any more, she was Jurgaitis' daughter Munia, whom Lapinas had so admired as a boy, when he had tended her father's flock.

He remembered now, that Munia Jurgaitis, too, had died long, long ago; her sons and daughters were also dead — only her grandchildren still lived.

"Hey, what are you paging at?" shouted Jurgaitis again. The girls struck up a tune he had heard more than once, but he could neither remember nor understand the words. Everyone began throwing oats at the two of them.

Lapinas led his bride around the table, but he had scarcely made a few steps when the girls stopped singing, and everybody began shouting at him.

"No, no, the other way, the other way! You must go against the sun, not with it!"

"You snotty one, you're calling a calamity down on your own head!" roared Jurgaitis, and Lapinas became aware of the belt buckle hitting his back. Such terror seized Lapinas that he let the bride's hand go crawled beneath the table. He saw that his bride was crawling after him. Now she was no more a young girl, but an old, toothless woman, her back crooked as the branch of a tree, and she was covered with moss!

"She's not my bride, she is not!" cried Lapinas, pushing her away. "I don't want to marry her!"

"Why don't you, you fool?" shouted the guests with indignation. "Are you blind? Don't you see it's your Linden tree?"

"Kill me, but I'm not going to marry her!" cried Lapinas, as he pushed and pounded her with his fists. But the linden tree clung to him; she grabbed him tightly and put her arms around his neck. Lapinas tried to escape, but his feet caught in the footrail, he trippled and fell, turning the table upside down. The gusts roared with laughter and began stoning him; they threw dust and ashes at him. The old woman, the bride, did not let go of his neck, but squeezed it so that Lapinas could hardly catch his breath. Meanwhile everyone kept flinging at him whatever they could lay their hands on. Finally he saw young Grainis himself, the man who had cut down the linden tree today, standing at his side and aiming an ax-handle at his head. Lapinas screamed as loud as his lungs permitted, and woke up.

He saw that he was not lying in the shade any more: the shadow of the pear tree had crept away, and he was baked by the sun. Strangely enough, Lapinas felt cold, almost shivering, and the side on which he had lain was hurting.

This was the first time he had ever slept outside in the yard.

Lapinas got up, went into the hut, climbed onto the top of the baking oven, where his bed was, and lay down. However throuroughly he covered himself with his sheepskin coat, he was cold, shivering and feeling pain in his bones.

"Old age," mumbled the herdsman, pulling over himself his old, tattared russet coat. He warmed up a little and dozed off.

"Uncle! Uncle! Get up! Time to herd out!"

It was Petriukas and Barnaska calling him, the biggest among his shepherds who helped him with cattle in the woods. Their parents had sent them to find out why the herdsman was so late this afternoon. Lapinas sat up. It seemed to him that he had just closed his eyes, that he even had not gone to sleep. But one glance at the window showed him that the sun was halfway down; it was dark and gloomy inside. Usually he left in the afternoon, as soon as the sun hit the rim of his little table. He was very late today.

Lapinas felt hot in the face, his temples throbbing with fever. As soon as he left his bed, he began shivering again; his head buzzed and swam, his bones seemed to be breaking, and the room was heaving before his eyes as if the hut were afloat.

The old man got dressed nevertheless, hung his bread pouch across his shoulder, and began looking for his whip and his horn. Only then it dawned on him that he had left them where he had lunched.

Lapinas went to the door, staggered, and almost fell; he sat down on the bench in the corner under the shelf. Having rested there a while and recovered himself a little, he lay down upon the bench with his clothes on.

The shepherds, meanwhile, stood in the middle of the hut, waiting for him.

"Uncle, are we going to herd out this afternoon?"

"Go by yourselves today. Seems I've done my share already... Time to rest before the trip..."

The boys stood there for a few more minutes, then seeing that the old man was breathing hard and did not try to get up, they left.

That day the herd was driven out late, and by the boys alone, without the herdsman.

Translated by
Albinas Baranauskas

VINCAS KRĒVĒ,

Lithuania's foremost author, was born in 1882, in Subartonys one of the foremost regions of Lithuania which, however, was rich in folklore and ancient traditions.

He studied in Vilnius, St. Petersburg, Kiev, Vienna and Lwow Universities and became an authority on Indo-European origins.

After receiving his Ph. D. from Lwow University he was offered a professorship at the University of Kiev on the condition that he abandon his Catholicism and accept the Russian Orthodox Religion. He flatly refused, and took a position as a high school teacher at Baku instead.

After the Russian revolution, he served for a time as Lithuania's envoy to the Azerbaijan Republic. Later he returned to Lithuania and worked there as a professor at Kaunas University, as an editor and a writer of short stories, legends, and plays. During this time he also published four books based on Lithuanian folklore — songs, legends, ballads and proverbs.

In 1940, after the Communists took over Lithuania, he became its foreign minister for a short period, that is, until he went to Moscow and realized that Lithuania's independence had been suspended for indefinite time. As a result of this he reesined and later escaped to the free world. A short time he lived in Austria. Later he emigrated to the U. S. and worked as assistant professor of slavic languages and literatures at the University of Pennsylvania. He died in 1955 In Springfield, Pa.

Vincas Krēvē's writings are collected in eleven volumes — of which three consist of short stories and legends. His best known works are: Šiaudinėj pastogėj (In the Thatched Cottage), Dainavos šalies senų žmonių padavimai (Legends of the Old People of Dainava), Raganius (The Wizzard), Šarūnas (Sharunas), Skirgaila, Rytų pasakos Oriental Tales), and Dangaus ir žemės sūnūs (The Sons of Earth and Heaven) — his lifetime work.

Two of his stories — The Herrings and Gilshe — was printed in the Selected Lithuanian Short Stories, edited By Stepas Zobarskas and published by Manyland Books.

Herdsman's Dream is and excerpt from The Herdsman and the Linden tree, Vincas Krevē's short Stories collection, to be published by Manyland Books this fall. Price will be $3.95. Cover design by P. Lapē.

1. Lithuanian receiving a sword to defend his independence. — Simbolinis piešinys — lietuvis gauna kardą savo nepriklausomybei ginti. **2. The French Marshal Ferdinand Foch (1851-1929), who set the wrong demarcation line between belligerents Lithuania and Poland in 1919.** — Vyr. sąjungininkų karo vadas, Prancūzijos maršalas F. Foch, 1910 m. nustatęs neteisingą demarkacijos liniją tarp kariaujančios Lietuvos ir Lenkijos. **3. The Polish Marshal Joseph Pilsudski (1867—1935), himself of Lithuanian descent, launched an attack against Lithuania in 1919.** — Lenkijos maršalas J. Pilsudskis, kilęs iš Lietuvos, 1919 pradėjęs karą prieš Lietuvą.

LITHUANIAN HISTORY IN STAMPS

By **Antanas Bernotas**

Part LXVIII

As previously mentioned, the Poles led by the contemporary Marshal Joseph Pilsudski, the well-known fighter for Polish freedom, were pushing back the intruding Bolshevik forces early in 1919 on a wide front. Pilsudski had organized a strong Polish legion abroad. The Polish front started far in the south — in Galicia and, running across the western parts of the Ukraine, touched Lithuanian territory in the eastern parts of the country.

While engaging the Bolshevik forces, the Poles invaded Lithuanian territory in April, 1919, and occupied the eastern parts of the country, although a clearly marked border between the two countries did not exist at the time. On April 19 the Poles occupied Vilnius and on April 26 they entered Gardinas and environs; marching north, they pushed the Bolsheviks out. Their left wing encountered Lithuanian army units who where also battling the Bolsheviks and pushing them northward to the Latvian border.

The Lithuanians, having been involved in skirmishes with the Bolsheviks and later with Bermondtists, showed little resistance against the Poles. The Lithuanian resistanse came somewhat later, when the Poles, not content with the lands they had seized, attempted to advance farther into Lithuanian soil.

When the Poles occupied a part of the Vilnius territory in April, the Lithuanian Delegation to the Peace Conference at Paris protested. The Lithuanians declared that the occupied territory had never belonged to Poland; that territory was not inhabited by Polish people; and that the occupation of the aforesaid lands was a clear break with the principles of self-determination for all nations as proclaimed by the American President Woodrow Wilson. The Lithuanian Delegation asked the delegates to the Peace Conference to give orders to the Poles to retreat and return the occupied lands to Lithuania. When soon afterwards the skirmishes started between the Lithuanians and Poles in Southern Lithuania on May 2 the Peace Conference delegates recommended avoidance of bloodshed between the two nations. They also recommended that they settle their differences peacefully, because both nations were still engaged in war against the Bolsheviks and because later the real border between the two countries could be settled. But the Poles ignored these recommendations and their army, meeting only slight Lithuanian resistance, thrust toward the towns of Kaišiadorys and Alytus.

The Lithuanian Delegation promtly renewed its demands for the Peace Conference to set a clear demarcation line which the Polish army could not cross. A special French war mission had set such a line on June 18, 1919. The line began in Eastern Prussia near the town of Lyck, extended to the town of Augustavas (leaving it on the Polish side), running in the vicinity of Ratnyčia to Varėna and then along the railroad line to the north. The town of Vilnius and vicinity was left on the Polish side as the line was extended to the Latvian border. In effect, the line encompassed all of the territory already occupied by Poland.

Lithuania was forced to accept this temporary demarcation line. But the Polish army did not stay behind the line as drawn, and in many places crossed over to the Lithuanian side. Then, on July 27, 1919, French Marshal Foch, the Supreme Commander of the Allied Forces, set a new demarcation line, dividing the territory between Lithuanians and the Poles. The Poles received the town of Suvalkai in southern Lithuania and a wider strip of land along the railroad line to Daugavpilis, reaching from 15 to 20 kilometers inside Lithuania. But the Poles trespassed the new demarcation line as well and occupied the towns of Punskas, Seinai, Daugai, Butrimonys, Stakliškės, Žiežmariai, Širvintos and Malėtai in Southern and Eastern Lithuania. All attempts to reach peaceable agreement with the Poles failed and they did not slow their drive until 1920, when they suffered their first reverses on the Bolshevik front and when the rest of the Lithuanian army, its campaigns against the Bolsheviks and the Bermondtists concluded rallied eastward to halt the Polish assault.

(To be continued)

FREEDOM FOR BALTIC NATIONS

at the Party-to-People Forum

At the Party-to-People Forum in Philadelphia, June 15, the Republican Foreign Policy Plank to be considered for adoption at the Republican Convention was discussed. Leading Republicans including former President Dwight D. Eisenhower, former Ambassador Claire Booth Luce, former Congressman Walter Judd and former Secretary of Defense Theodore Gates were panelists. Dr. Robert Strausz-Hupe, Director of the Foreign Policy Research Institute of the University of Pennsylvania and Dr. William Kintner, Deputy Director for the Institute were panelists also. The Forum was moderated by Robert E. Merriam, National Coordinator of the Party-to People Program. The Forum showed concern for our Foreign Policy failures and laid blame upon the State Department's lack of courage, determination and ability to take a position, leading to deterioration of relations with our American Allies and permitting the advance of Communism throughout the world.

Among those to give suggestions for incorporation in the 1964 Republican Platform to be adopted in San Francisco in the early part of July was Dr. Lev E. Dobriansky, Professor of Soviet Economics at Georgetown University, Chairman of the National Captive Nations Committee and Chairman of the Ukrainian Congress Committee. Dr. Dobriansky submitted a resolution on Captive Nations.

Also submitting a resolution was Mr. Vytautas Abraitis, President of the National Lithuanian Society of America, Inc., whose resolution concerns the Baltic Nations.

SUGGESTED PRINCIPLES for the Platform 1964 of the Republican Party concernng the Baltic States

The Baltic Area comprising the Republics of Lithuania, Latvia, and Estonia — the nations bound together with our country by the ties of unreserved friendship and the native countries of our many good citizens, — deserves our vivid interest and deep concern, especially because of its situation imposed by the Soviet Union in flagrant violation of the principles so essential in maintainance of freedom, justice, and peace in the world.

Its geographical position and present political situation made the Baltic area and people particularly important to the forces struggling for the ideal of freedom, since it became a cultural, ideological, and political beachhead of the free world within the very area ruled directly by the Soviet Government.

Therefore, this area is by no means to be abandoned carelessly to the forces of enslavement, or written off either as an unsalvable casualty, or an insignificant loss.

Thus, the passive policy expressed only in non-recognition of incorporation of the Republics of Lithuania, Latvia, and Estonia into the Soviet Union is insufficient. Since the Soviet occupation of the Baltic States is on of the legacies of the Second World War, our diplomatic action while directly dealing with Moscow in the attempt to normalize East-Westenr relations through the liquidation or "remnants" of that war, must be directed not to play constant retreat in making concessions after concessions to the requests of the Soviet Goverenment, but to make clear to the Kremlin that the ending of Soviet occupation of the Baltic States is also, among other things, an essential element for easing East-West tension and prerequisite for the establishment of just durable peace in Europe.

While taking stand for decolonization and emancipation of former colonies, our Government has to utilize United Nations machinery, especially its Commission of Twenty-four, to implement the right of independence also of the Baltic nations.

And our Government should give full moral support and necessary material aid to appropriate efforts of Baltic exiles and Americans descending from that area in order to enable them to play significantly an eccential part in our common struggle for freedom, justice, and durable peace in the world.

LITHUANIA — LAND OF HEROES

Prepared and Edited by
Leonard Valiukas

THS IS ONE OF THE BEST BOOKS ON LITHUANIA IN ENGLISH!

- **Country, people and language**
- **Lithuania's fight for freedom**
- **Soviet genocidal practices In Lithuania**

LAVISHLY ILLUSTRATED

This book contains some very fine information about Lithuania, her people and Lithuanian language. It shows also how Lithuania was occupied and incorporated against her will into the Soviet Union. Further, it shows the heroic fight of the Lithuanian nation against the Kremlin invaders.

The case of Lithuania carries with it a great human story of heroic people.

We kindly suggest to you to order a copy of **Lithuania — Land of Heroes** for your library.

Leonard Valiukas, who prepared and edited this book, had lived more than one year under the Kremlin regime. He is a graduate from University of Southern California (Los Angeles, California) and holds his B. A. and M. A. degrees in Political Science from this institution of higher education.

Price: $4.75

«LITHUANIANS MAKE NEWS»

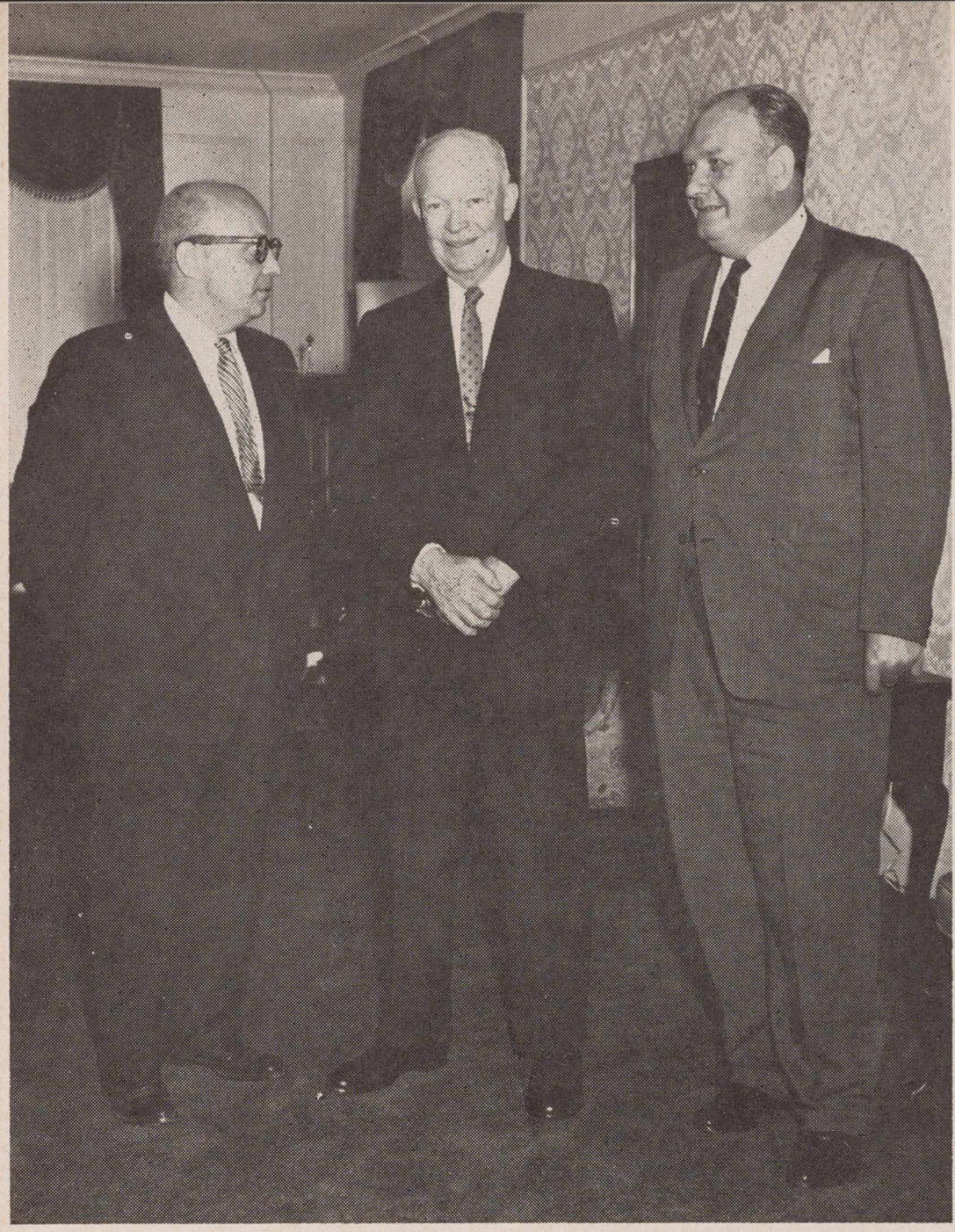

A Baltic Nations resolution was submitted by Vytautas Abraitis, right, President, National Lithuanian Society of America, Inc., at the Party-to-People Forum, held in Philadelphia, Penn., June 15, 1964. Pictured with Mr. Abraitis are Gen. D. Eisenhower who was a panelist and Dr. Lev E. Dobriansky, National Chairman of the National Captive Nations Committee,who submitted a resolution on Captive Nations.

● **750,000 Lithuanians in the USA.** — According to the July issue of the **Nationalities Reporter,** being published by the Republican National Committee, Washington, D.C., there are 750,000 Lithuanian-Americans in the United States. Lithuanian-Americans, as the above publication reports, live in some sixteen states:

Arizona	3,000;
California	20,000;
Connecticut	45,000;
Florida	5,000;
Illinois	200,000;
Indiana	10,000;
Massachusetts	60,000;
Michigan	35,000;
Missouri	2,000;
New Jersey	30,000;
Nebraska	2,000;
New York	70,000;
Ohio	60,000;
Pennsylvania	90,000;
Rhode Island	5,000;
Wisconsin	10,000.

Editor's Note: The **Nationalities Reporter** missed several states where there are large Lithuanian-American communities. For instance, there is a large Lithuanian-American community in the state of Maryland. A considerable number of Lithuanian-Americans also live in the following states: Iowa, New Hampshire, Maine, Washington and Oregon. The major Lithuanian-American organizations of the USA claim that there are over 1,000,000 of Americans of Lithuanian origin or descent in the United States.

● **Baltic Cultural Days** were organized May 8 to 11 in Zuerich, Switzerland. **Lithuanian artists** participating were Juzė Katiliūtė-Staniulienė and Vytautas Kasiulis. Dr. P. Reklaitis organized a map exhibition. J. Staniulienė headed the folk dance group, which appeared in the program. Dr. J. Eretas gave a lecture on Swiss and Baltic cultural relations.

● **Soloist Ignas Malcius** appeared in the role of Canio in the opera "Il Papliacci", produced by the American Opera Co. in Chicago.

● A massive **Estonian Cultural Festival,** third in a row in the American continent, took place on May 16—18 in Toronto, Canada. Estonians participated from Canada and various parts of the United States. Many Lithuanians participated as guests. The Festival was comprized of a song concert, performed by 900 singers and 100 orchestra members, a parade of folk dancers, over 200 in number and a sports festival with 200 men and women participating. An art show was organized at the Estonian Hall in Toronto. 46 Estonian artists from Canada, the United States, Europe, and Australia, exhibited their work.

● **Soloist Nerija Linkevičiūtė,** one of the contest winners of the Conservatory of Music in Chicago, was asked to perform on June 14 together with the Chicago Symphony Orchestra. The concert was conducted by George Lawner and took place in Orchestra Hall.

● Hollywood actor Johnny Weissmuller, known as a Tarzan in films, became a member of Resolutions Committee To Free the Baltic Nations. Before his acting career, J. Weissmuller represented the U. S. several times in the Olympics and has won 5 gold medals in swimming. Recently a book has been published about him —"Water, World and Weissmuller", written by actress **Narda Onyx-Virand,** who is an Estonian and also a member of the Resolutions Committee.

● **Prof. Raphael Sealey** is lecturing during the summer session at Buffalo University. His course: The Manifestation of Political Power in the century of St. Augustine. Recently Prof. Sealey has devoted much time in studying of V. Krėvė's works. Mr. Sealey is married to poet Danguolė Sadūnaitė.

● **V. Mantautas,** philosophy lecturer at the Holy Cross Jesuit College in Worcester, Mass., has left for Germany to study material on German philosopher Eckhart, who lived in the 13-14 centuries. Mantautas is writing his PhD thesis on philosopher Eckhart.

● This summer the Fordham University is again offering **Lithuanian language courses.** Summer semester began July 5th and ends on August 15th. Beginners' course has been included in the university's catalog. 6 University credits can be earned for this course.

Rev. L. Jankus, Rev. B. Liubinas, J. Vembrė during a visit with Cardinal R. J. Cushing of Boston, Mass.

Birželio 20 d. kun. L. Jankus, Balfo reik. ved., kun. dr. B. Liubinas, Vasario 16 gimn. dir., lydimi Bostono liet bendruomenės atstovo J. Vembrės, lankėsi pas kard. R. J. Cushingą. Kun. L. Jankus Cushingo vyskupavimo 25 metų proga įteikė dovaną — rėmuose įdėtas 10 laidų įvairiomis kalbomis Sibiro lietuvaičių maldaknygę Marija, Gelbėk Mus. (Angliškai laidai kard. Cushing yra parašęs įžangą). Kardinolas pažadėjo Vasario 16 gimnazijai paremti paaukoti $5000. Foto V. Bacevičius

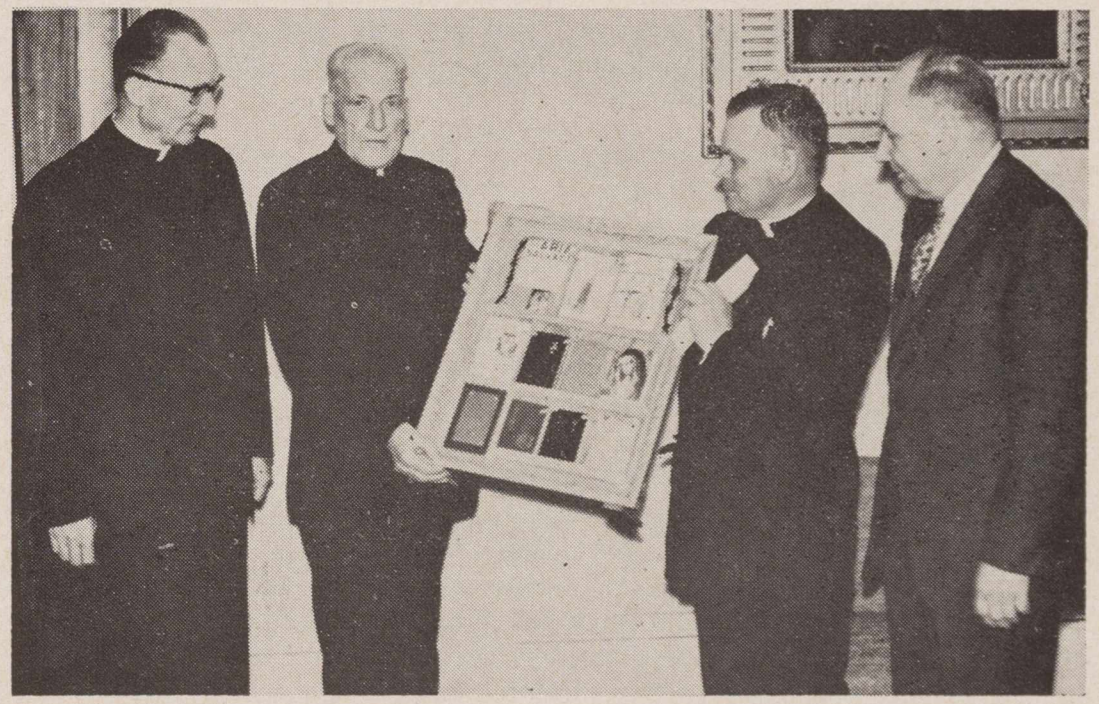

Mexican catholics presenting a Mexican flag to each member of the Captive Nations' Parliament. Second from left, Lith. repr. V. Sidzikauskas.

Meksikos katalikai, reikšdami savo solidarumą sovietų pavergtų Europos valstybių laisvės kovai, kiekvienam Pavergtųjų Tautų Seimo nariui įteikė Meksikos vėliavą su atitinkamu įrašu. II iš kairės stovi Lietuvos atstovas V. Sidzikauskas.

KNYGOS LAUKIA SKAITYTOJO

Gen. Stasys Raštikis

KOVOSE DĖL LIETUVOS

Labiausiai pirktų atsiminimų II tomas. Maža likę.

Kaina $7.00

Ignas Šeinius

VYSKUPAS IR VELNIAS

Nepaprastai intriguojančių apysakų rinkinys. Puikus stilius.

Kaina $3.00

Jūsų vaikai verkdami prašo nupirkti lietuvišką knygą...

Ar nupirkote?

Ar žinote ką nupirkti?

Naujausia lietuviška knyga vaikams

yra jaunos lietuvių rašytojos parašyta

ir jaunos liet. dailininkės gausiai iliustruota apysakaitė

KETURKOJIS UGNIAGESYS

Danutė Brazytė-Bindokienė, **Keturkojis ugniagesys.** Pasakojimas apie šuniuko Taškiuko nuotykius darželio ir pradžios mokyklos amžiaus vaikams. Gausiai iliustruota dail. Zitos Sodeikienės. Didelio formato 40 psl. Išleido "Lietuvių Dienų" leidykla, 4364 Sunset Blvd., Hollywood, Calif. 90029. 1964. Kaina 2 doleriai.

Jauna rašytoja D. Brazytė-Bindokienė gerai pažįsta vaikų psichologiją ir moka jiems suprantama kalba papasakoti paklydusio šuniuko nuotykingą gyvenimą, jam patekus pas ugniagesius. Gera, taisyklinga, literatūrinė kalba, sąmojingi, Taškiuko dialogai su katinu Pelių Pabaisa, su kanerėle ir kitais sutiktais draugais ir nedraugais kelia įdomumą kiekvienam skaitytojui; knyga su malonumu bus skaitoma suaugusiojo tiems klausytojams, kurie patys dar nepaskaito. Tai vienas geriausių leidinių mūsų mažųjų literatūroje. Gerai tekstą papildo Z. Sodeikienės per visą puslapį ir mažesni piešiniai.

"LIETUVIŲ DIENŲ" LEIDYKLAI

4364 Sunset Blvd., Hollywood 29, California

Gerbiamieji,

užsisakau šias knygas: Kaina

_____

_____

_____

_____

LD žurnalo 1964 metų prenumerata $6.00

Viso $.....

Vardas, pavardė, adresas

DIVIDENDAI MOKAMI KAS 90 DIENŲ ANT VISŲ TAUPYMO SĄSKAITŲ

TAIP

TAUPYDAMI PAS MUS, JŪS GALITE PASIRINKTI TAUPYMO RŪŠĮ, KURI JUMS PATOGIAUSIA... TAI NEDELSDAMI PASIŲSKITE ČEKĮ DABAR.

4½% DIVIDENDAI PASIUNČIAMI KAS ¼ METŲ UŽ INVESTMENTUS

TAUPYMO SĄSKAITOS IKI $10,000 APDRAUSTOS F.S.L.I. ĮSTAIGOSE.

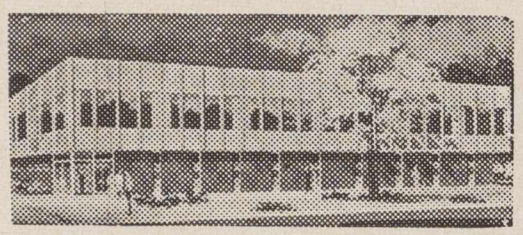

ST. ANTHONY SAVINGS & LOAN ASSN.

1447 So. 49th Court

Cicero 50, Illinois

JUOZAS GRYBAUSKAS
sekretorius

Tel.: 656-6330 ir 242-4395

CLEM'S MARKETS

● Puikios lenkiškos dešros, švieži namuos gamintos.

● Importuoti lenkiški kumpiai ir kitos iš Lenkijos prekės: alus, vynas, silkės, grybai, įv. sriubos.

● Įvairiausi mėsos ir maisto produktai.

Galima užsisakyti mažesniais arba didesniais kiekiais specialiai pagamintų lietuviškų dešrų piknikams, bankietams, vakarienėms.

Clem's Markets jau keletas metų patarnauja Los Angeles ir apylinkės lietuviams.

3002 W. Florence ● PL. 95058
7529 S. Normandie ● PL. 3-9676

Clem Taberski, savininkas

CRANE SAVINGS & LOAN ASS'N

B. R. PIETKIEWICH,
President
2555 W. 47 th St., Chicago 32, Ill.

Atvykus į Kaliforniją, kviečiame į

BEACON MOTOR HOTEL

Arti prie
Beach, Westwood, Beverly Hills & Hollywood

3020 Wilshire Blvd. Santa Monica, California

EXbruck 4-9144 EX 4-2986

Mrs. A. Lukšis — Owner and Mgr.

KAS TIK TURI GERĄ SKONĮ,

VISKĄ PERKA PAS LIEPONĮ.

LIETUVIŲ PREKYBOS NAMAI

Furniture Center, Inc.

Vietinių ir importuotų baldų prekyba.

Baldai siunčiami į visą Ameriką ir už jos ribų.

MARQUETTE PARKE

6211-6219 So. Western Ave. PRospect 8-5875

CHICAGO, ILLINOIS

3207 So. Halsted St. VIctory 2-4226

Edward Bros. Colonial Mortuary

1000 Venice Blvd. ● RIchmond 9-8281

Lietuvis Laidotuvių Patarėjas
ADOLPH CASPER

Namų Telefonas
284 - 6489

LIETUVIŲ RADIJO PROGRAMOS,

kurios bendradarbiauja su "Lietuvių Dienomis".

Los Angeles, Calif.

LITHUANIAN MELODY HOUR

Transliuojomo šeštadieniais 9 val. ryto iš KBLA — 1490 kc stoties.
Direktorius Bruno Gediminas, 4023 W. 60 St., **Los** Angeles 43, Calif. AX 5-2260
Reikalų vedėjas — **George Rudelis,** 5027 Zelzah St., Encino, Calif.

Amsterdam, N. Y.

Lietuviška programa

LAIKINAI NUTRAUKTA.

Baltimore, Md.

"RADIJO PROGRAMA LIETUVIAMS"

Girdima Marylande ir Washington, D. C.
Sekmadienių popietėmis 12:30—1:00
STATION WWIN — 1400 K. C.
Programos vedėjai: Albertas Juškus,
4515 Wilmslow Rd., Baltimore 10, Md.,
Phone: Tuxedo 9-8693;
Kęstutis Laskauskas, 1312 Birch Ave.,
Baltimore 27, Md. Phone: Circle 2-1779

So. Boston, Mass.

LAISVĖS VARPAS

Naujosios Anglijos Lietuvių kultūrinė Radijo Programa
Sekmadieniais — 8 9 val. rytą.
AM bangomis 1190 kilociklų; FM bangomis 105.7 megaciklų iš
WKOX, Framingham, Mass.
P. Viščinis, programos vedėjas,
173 Arthur Street, Brockton 18, Mass.
Tel. JUniper 6-7209.

LIETUVIŲ RADIJO KORP. PROGRAMA

Seniausia liet. Radijo programa Naujojoje Anglijoje, veikianti nuo 1934 m. bal. m. **vedama Stepono ir Valentinos Minkų,** girdima nauju laiku (viena valanda anksčiau):
Sekmadieniais nuo 1:00 iki 1:30.
Boston, Mass. — WLYN - 1360
Programoje: pasaul. žinių santrauka, muzika, dainos ir Magdutės pasaka.
502 E. Broadway, So. Boston 27, Mass.
Tel.: AN 8-0489

Lietuvių Radijo valanda

Sekmadieniais nuo 11:00 iki 12:00 val.
WHIL — 1430 banga, Medford 55, Mass.
Jonas J. Romanas, vedėjas
170 H Street, South Boston 27, Mass.
Tel. ANdrew 8-7635

Chicago, Illinois

SOPHIE BARCUS
RADIJO ŠEIMOS PROGRAMOS

Kas rytą nuo pirmadienio iki penktadienio
10:00 — 11:00.
Šeštadienį is sekmadienį 8:00—9:30.
"Vakaruskos" pirmadienio vak. 7:00-8:00.
Visos programos iš
WOPA Stoties 1490 kic. A. M. 102-7 F. M.
7159 S. Maplewood Ave., Chicago 29, Ill.
Tel.: HEmlock 4-2413.

Cleveland, Ohio

Lietuvių Radijo programa
TĖVYNĖS GARSAI

penktadieniais 8—9 val. vakaro
per WXEN-FM stotį 106,5 mc
Vedėjas — **Juozas Stempužis.**
4249 Lambert Rd., Cleveland 21, Ohio
Tel. 382-9268

Detroit, Mich.

"BALTIC MELODIES"

radijo valandėlė jau nebeveikia.
Buv. vedėja serga ligoninėj. Paskutiniuosius dvejus metus valandėlę vedė Anelė Ambrazienė.

LITHUANIAN MELODIES Radijo valandėlė
girdima kiekvieną šeštadienį 4:30-5:30 pp.
iš Detroito stoties WJLB — 1400 kil.
Pranešėjai: **Patricia Bundza** ir
Algis Zaparackas
Vedėjas **Ralph Valatka.**
15756 Lesure Ave., Detroit 27, Mich.
Telephone: BRoadway 3-2224

"LITHUANIAN VOICE"

WQRS stotis, FM banga 105,1.
Sekmadienio rytą nuo 8:30 iki 9 val.
Programos vedėjas **J. Kriščiūnas,**
803 N. Crawford, Detroit, Mich.
Tel.: VI 1-5724

Hartford, Conn.

"TĖVYNĖS GARSAI"

Connecticut valstybės kultūrinė valandėlė

WBMI — FM 95.7 mc.
Kiekvieną sekmadienį 10:00 — 11:00.
Programos vedėjas **A. Dragūnevičius,**
273 Victoria Rd., Hartford, Tel. CH 9-4502

Madrid, Espana

VYKDOMOSIOS VLIKO TARYBOS RADIJO BIURAS MADRIDE
TAUTINIS ISPANIJOS RADIJAS
transliuoja lietuviškai 21:30 — 21:55
Lietuvos laiku (arba 19:35—1955 Vid. Europos laiku) 25 ir 42 metrų bangomis.
(Kartojama kitos dienos rytą 8:25 Lietuvos laiku [6:10—6:25 Vid. Eur. laiku] 42 metrų banga) ir nuo 17:40 iki 17:55 val. 42metrų banga (9.370 kl.).

New York - New Jersey

"LIETUVOS ATSIMINIMŲ"

Radijo valanda girdima
kiekvieną šeštadienį 5:00—6:00 val. p. p.
iš New Yorko stoties WEVD - 1330 kilv
ir 97.9 meg. (FM).
Direktorius **Jokubas J. Stukas,**
1264 White tS., Hillside, N. J.
Tel.: WAverly 6-3325

Philadelphia, Pa.

Lietuvių Bendruomenės Radijo Programa
BENDRUOMENĖS BALSAS

Stotis WTEL — 860 kilocycl.
Šeštadieniais nuo 3:40 iki 4:30 p.p.
Kultūrinės, politinės apžvalgos, žinios vietos kronika, muzika ir skelbimai.
Programas tvarko ir praveda redakcinis kolektyvas.
Rašyti: "Bendruomenės Balsas",
1203 Green St., Phila., 23, Pa.
Telef. PO 5-0932

Pittsburgh, Pa.

The First Lithuanian Radio Program in Pittsburgh, Penn.

Pittsburgh, Penn. - WPIT - 730 kilocycles.
Sekmadieniais 12:30—1:00 p. p.
Programos vedėjai:
Povilas ir **Gertruda Dargiai.**
Visais reikalais kreiptis:
2040 Spring Hill Road, Pittsburgh 16, Pa.

Rochester, N. Y.

Lietuvių Radijo Klubas

Rochester, N. Y. — WHEC — 1460 klc.
Programos kiekvieną **sekmadienį**
9:30 — 10:00 rytą.
Klubo valdyba:
Pr. Saladžius, garbės pirm., 309 Alphonse St. (21); **Pr. Puidokas,** pirm. 38 St. Jacob St. (21); **A. Cieminis,** vicepirm. 226 Lux St. (21); **Vyt. Žmuidzinas,** ižd. 235 Furlong St. (21); **R. Kiršteinas,** sekr. 213 Berlin St. (21); **Br. Krokys,** narys 10 Dudley St. (5).
Programas praveda valdybos nariai ir šie vedėjai: **R. Gaidytė, St. Ilgūnas, D. Šiurilienė, H. Žemelis.**

Roma, Italia

ROMOS RADIJAS

Transliuojama kasdien nuo 20 val. 50 min. iki 21 val. 10 min. Vidurio Europos laiku, 41,15 ir 50,34 metrų bangomis.
Vedėjas **Dr. J. Gailius.**
Circonvallazione NOMENTANA 162

Toronto, Ont, Canada

TĖVYNĖS PRISIMINIMAI

Kiekvieną sekmadienį nuo 1 iki 2 pp.
WHLD stotis, Niagara Falls, N. Y. Banga 1270. Programos ved. **J. R. Simanavičius,**
974 College St., Toronto 4, Ont., Canada.
Telef.: LE 4-1274 — Daina Co.

Vatikanas, Italia

Programa transliuojama 8 kartus savaitėje
Sekmad. rytais 10:30 - 11:00 Lietuvos laiku
kiekviena vakarą 20:15 - 20:30 Liet. laiku.
Bangos: 31, 25, 19 ir 196 metrų.
Vedėjas **Kun. Dr. V. Kaziūnas.**
Adresas:
Sezione Lituana, Stazione Radio
CITTA DEL VATICANO.

WASHINGTON, D. C.

Voice of America — Amerikos Balsas

Voice of America, Washington 25, D. C.
Pusės valandos programa duodama kasdien Lietuvos laiku 19 val. 30 min. — 11, 13, 16, 19, 25 ir 31 metro bangomis; jos kartojamos 21 val. 30 min. — vidutine 251 m. banga ir 6 val. ryto 25, 31, 41 ir 49 m. bangomis.
Pastaba: **vasaros laiku,** kai Lietuvoj 19:30, — Washingtone 12 val. 30 min. dieną, Chicagoje — 11 val. 30 min. ryto ir Los Angeles — 9 val. 30 min. ryto, o Europoj Grinvičo laiku 16 val. 30 vak.

Waterbury, Conn.

LIETUVIŲ RADIJO PARTIJA

WATR, Waterbury, 1320 kilocycles.
Kiekvieną šeštadienio vakarą
6:40 iki 7:30 p. m.
Programos vedėjas ir direktorius,
John D. Adams-Adomaitis
27 Congress Avenue, Waterbury, Con.
Telefonai: PLaza 3-2787 ir PL 3-8898

LITHUANIAN MAPS

Andrius, with the technical assistance of Profs. A. Salys, Stp. Kolupaila, K. Pakštas, Drs. M. Braks, M. Gimbutas, and A. Šapoka.
is now available, compiled by **J.**
A multicolored map of Lithuania
This is the definitive map of 1939, with insets of Lithuania in the Bronze and Iron Age.

Only a limited supply available.

Wall map, approx. 35x46: **$4.50**
Book map, in folder: **$3.50**

Now available to Lithuanian Days **readers**

LIETUVIŲ DIENŲ žurnalo ir knygų PLATINTOJAI

JUNGT. AMERIKOS VALST.:

Baltimore, Md. — A. Česonis.
Brooklyn, N. Y. — DARBININKAS; J. Pašukonis.
So. Boston, Mass. — D. Giedraitis, S. Markus,
Chicago, Ill. — K. Babickas; Balys Brazdžionis; DRAUGAS; J. Karveis; MARGINIAI; H. Naujoks; B. Pakštas; I. Sakalas; A. Semėnas; B. Štangenbergas; P. Švelnys; TERRA.
Cicero, Ill. — J. Memėnas, E. Stangenbergas.
Cleveland, Ohio — Dirva, V. Rociūnas.
Detroit, Mich. — Gaiva, Neringa, St. Anthony's Parish Library.
Elizabeth, N. J. — P. Kudulis, A. Rudzitas.
E. St. Louis, Ill. — A. Vaitkus.
Grand Rapids, Mich. — J. Belinis.
Los Angeles, Calif. — V. Prižgintas.
Newark, N. J. — K. Trečiokas.
Omaha, Nebr. — E. Ribokienė, kun. L Musteikis.
Philadelphia, Pa. — J. Karaška, B. Raugas V. Karalius.
Pittsburgh, Pa. — F. Žilionis.
Rochester, N. Y. — A. Sabalis.
Waterbury, Conn. — J. Gaidys, Spauda.
Waukegan, Ill. — V. Petrauskas.
Wilkes-Barre, Pa. — V. Ramanauskas.

ITALIJOJE:

Rome — Kun. V. Mincevičius.

ISPANIJOJE:

Madrid — Kun. K. Patalavičius.

NAUJ. ZELANDIJOJE:

Auckland — G. Procuta.

VENECUELOJE:

Rev. A. Perkumas. Z. Domeika

ANGLIJOJE:

London — D. Daunoraitė.

KANADOJE:

Toronto Ont. — A. Kuolas J. Smolskis Time Cigar Store, V. Aušrotas.
Hamilton, Ont. — S. Bakšys; J. Pleinys.
St. Catherines, Ont. — K. Kudukis.
Montreal, Que. — P. Rudinskas (Parish Library.
Winnipeg, Man. — Br Bujokienė.
W. Lorne, Ont. — A. Kojelaitis.

AUSTRALIJOJE:

Melbourne — A. Vingis, B. Zumeris.
Canberra — V. Balsys.
N. Geelong — L Bertašius.
St. Kida — N. Butkūnas.
Sydney — Kun. P. Butkus.
Adelaide, Edwardstown, — A. Kubilius.
Rivervale, W. Australia — Kun. L. Kemėšis.
Williamstown — Kun. L. Vaseris.
Cabramatta — J. Skirka.
Brisbane — K. Stankūnas.

SKAITYKITE "LIET. DIENŲ" LEIDYKLOS IŠLEISTAS KNYGAS

Pakeitę adresą, tuojau praneškite, kad nesusitrukdytų žurnalo siuntimas.

LIUDAS VILIMAS: PARTIZANO MIRTIS.

LIETUVIŲ
DIENOS